

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΥΦΤ/01/2021

26 Φεβρουαρίου 2021

ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ

Υφυπουργείο Τουρισμού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Σύνοψη.....	1
2.	Εισαγωγή.....	4
3.	Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.....	5
3.1	Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή.....	5
3.2	Σκοπός του ελέγχου.....	6
3.3	Μεθοδολογία.....	6
3.4	Κριτήρια ελέγχου.....	8
4.	Ευρήματα και συστάσεις.....	9
4.1	Στελέχωση Υφυπουργείου Τουρισμού με τεχνικά καταρτισμένο προσωπικό και ορισμός Υπεύθυνων Συντονιστών για την παρακολούθηση των Έργων των μαρίνων.....	9
4.2	Έλεγχος συμφωνιών διαχείρισης μαρίνων.....	12
4.3	Σύμβαση Μίσθωσης Κρατικής Γης στον Δήμο Αγίας Νάπας.....	23
4.4	Καθυστερημένα έσοδα Μαρίνας Λάρνακας.....	30
4.5	Εισπράξεις Μαρίνας Λάρνακας.....	36
4.6	Έγγραφα Διαγωνισμού για σύμβουλο/μελετητή για μαρίνα και υποδομή υποδοχής κρουαζιερόπλοιων στην Πάφο.....	37
4.7	Επόπτης Μαρίνας Παραλιμνίου.....	40
4.8	Χωροθέτηση Κτηρίου Εισόδου και Διοίκησης της Μαρίνας Παραλιμνίου.....	43
4.9	Αίτηση για Μεταβίβαση Άδειας Διαχείρισης Χώρου Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής.....	45
4.10	Αίτηση εταιρείας για χορήγηση άδειας διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής.....	48
4.11	Διαγωνισμός 14/2019 “Competition for the Provision of Brand Development and Creative Advertising Services”.....	52
4.12	Διαγωνισμοί για τον σχεδιασμό, την κατασκευή και τη διακόσμηση/εξοπλισμό των περιπτέρων του Υφυπουργείου Τουρισμού σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις.....	55
4.13	Έλεγχος Γραφείων Εξωτερικού.....	57
4.14	Ωφελήματα προσωπικού ΚΟΤ που μεταφέρθηκε στο Υφυπουργείο Τουρισμού.....	72
4.15	Καταβολή επιχορήγησης ύψους €260.000 σε ιδιωτική εταιρεία για τη διοργάνωση δύο τουρνουά γκολφ.....	73
5.	Γενικά συμπεράσματα.....	82

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1 – Καθυστερημένα τέλη ελλιμενισμού στη Μαρίνα Λάρνακας που εκκρεμούν για μεγάλο χρονικό διάστημα

Παράρτημα 2 – Σχόλια Υφυπουργείου Τουρισμού

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΓΔ	Γενικός Διευθυντής
ΓΕ	Γραφεία Εξωτερικού
ΓΕΣΥ	Γενικό Σύστημα Υγείας
ΔΑ	Διπλωματικές Αντιπροσωπείες
ΔΕΜ	Διαχειριστική Επιτροπή Μαρίνων
ΔΛΟ	Δημοσιονομικές και Λογιστικές Οδηγίες
ΔΠ	Δελτίο Πληρωμής
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο
ΚΟΤ	Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
ΜΕΕ	Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου
ΤΔΔΠ	Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού
ΥΕΕΒ	Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας
ΥΕΕΒΤ	Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
ΥΚΑ	Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΥΠΕΞ	Υπουργείο Εξωτερικών
ΥΠΕΣ	Υπουργείο Εσωτερικών
FIMAS	Financial Information Management Accounting System (Ολοκληρωμένο Σύστημα Διοικητικής και Οικονομικής Πληροφόρησης του Γενικού Λογιστηρίου)

Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της

Οι Ειδικές Εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτή διενεργεί επί των πολιτικών (policies) και προγραμμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας ή άλλων ελεγχόμενων οργανισμών ή επί θεμάτων που αφορούν στον Προϋπολογισμό τους ή συγκεκριμένους τομείς αυτού. Η Ελεγκτική Υπηρεσία επιλέγει και σχεδιάζει τις εν λόγω ελεγκτικές δραστηριότητες κατά τρόπον, ώστε αυτές να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του δημόσιου συμφέροντος.

Η εκ μέρους της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παράθεση ευρημάτων ελέγχου γίνεται στη βάση όσων στοιχείων έχουν τεθεί ενώπιόν της από την ελεγχόμενη οντότητα.

Εκτός αν τούτο δηλωθεί ρητά, η μη παράθεση ευρημάτων επί ορισμένων πτυχών ή θεμάτων που αφορούν στο αντικείμενο του ελέγχου, δεν συνιστά διαβεβαίωση, ούτε και υποδηλοί ότι αυτά είναι απαλλαγμένα αδυναμιών ή σφαλμάτων ή αποκλίσεων από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, αφού ο εξωτερικός ελεγκτής δεν αναμένεται ότι μπορεί να εντοπίζει κάθε αδυναμία ή σφάλμα ή απόκλιση από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αποτελούν εισηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού των παρατηρήσεων και ευρημάτων του ελέγχου. Σε καμία περίπτωση δεν δύναται να εκληφθεί ότι οι συστάσεις αυτές επηρεάζουν την ανεξαρτησία της Υπηρεσίας, ως εξωτερικού ελεγκτή ή ότι συνεπάγονται συμμετοχή της Υπηρεσίας στη λήψη οποιασδήποτε σχετικής απόφασης από τη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία εξακολουθεί να φέρει αποκλειστικά την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο χειρισμού των ευρημάτων ελέγχου και συστάσεων.

1. Σύνοψη

Στο πλαίσιο των προνοιών του άρθρου 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Ελεγκτική Υπηρεσία διεξήγαγε έλεγχο συμμόρφωσης που αφορούσε κυρίως στις μαρίνες, στις διαδικασίες αδειοδότησης χώρων ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής, στον διαγωνισμό για προβολή της Κύπρου στο εξωτερικό, στις συμβάσεις για περίπτερα του Υφυπουργείου σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις και στα Γραφεία Εξωτερικού.

Τα σημαντικότερα ευρήματα και συστάσεις του ελέγχου είναι τα ακόλουθα:

α. Στελέχωση Υφυπουργείου Τουρισμού.

- ♦ Το Υφυπουργείο Τουρισμού δεν έχει ορίσει Υπεύθυνους Συντονιστές για όλες τις συμβάσεις που χειρίζεται, ενώ παραμένει χωρίς κατάλληλα καταρτισμένο τεχνικό προσωπικό με υπόβαθρο μηχανικής επιστήμης και εμπειρία στη διαχείριση συμβάσεων τέτοιας εμβέλειας έργων.

Εισηγηθήκαμε όπως ως Υπεύθυνοι Συντονιστές αναλάμβαναν, έστω και σε προσωρινή βάση, λειτουργοί που ήδη απασχολούνταν στο Υφυπουργείο.

β. Έλεγχος συμφωνιών διαχείρισης μαρίνων.

- ♦ Μη έγκαιρη και συστηματική παρακολούθηση των οφειλόμενων ποσών και των καθυστερημένων εσόδων.

Ζητήσαμε την καταγραφή των καθυστερημένων εσόδων και τη λήψη όλων των ενδεδειγμένων μέτρων για είσπραξη των οφειλόμενων ποσών.

- ♦ Μαρίνα St Raphael - Τροποποίηση των όρων της αρχικής σύμβασης και οφειλή μισθώματος για τα έτη 2017 και 2018.

Ζητήσαμε από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας να αιτιολογήσει τους λόγους τροποποίησης της σύμβασης που επέφερε πολύ μεγάλη μείωση του μισθώματος.

- ♦ Μαρίνα Λεμεσού- Διαφωνία μεταξύ διαχειριστή και Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας σχετικά με την ορθότητα αναπροσαρμογών στα μισθώματα.

Εισηγηθήκαμε επίλυση του θέματος για σκοπούς έγκαιρης διασφάλισης των δημοσίων εσόδων.

- ♦ Μαρίνα Αγίας Νάπας – Το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε αίτηση του Παραχωρησιούχου της Σύμβασης για την Ανάπτυξη της Μαρίνας Αγίας Νάπας, για εκμίσθωση όμορου κρατικού τεμαχίου έκτασης 3.093 τ.μ. για τουριστικούς σκοπούς και συγκεκριμένα για την ενσωμάτωσή του με τον χώρο της Μαρίνας Αγίας Νάπας, για χρονική διάρκεια όση και η Σύμβαση Μίσθωσης της Μαρίνας Αγίας Νάπας, τροποποιώντας ουσιωδώς τόσο τους όρους του διαγωνισμού που είχε γίνει, όσο και την ίδια τη συναφθείσα Σύμβαση.

Σημειώνουμε, χάριν διαφάνειας, και ιδίως δεδομένου πως η εκμίσθωση αποφασίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, ότι ένας εκ των Διευθυντών του Παραχωρησιούχου είναι πρόσωπο από το οικογενειακό περιβάλλον του Προέδρου της Δημοκρατίας. Επίσης, Διευθυντές της μητρικής εταιρείας έλαβαν μεταξύ των ετών 2018 και 2020 την κυπριακή υπηκοότητα στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος χωρίς να πληρούν τα επενδυτικά κριτήρια που καθορίζει η σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Η πολιτογράφηση τους έγινε με πάροχο το δικηγορικό γραφείο στο οποίο έχουν συμφέρον οι θυγατέρες του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Εκφράσαμε την άποψη ότι η σύναψη της Σύμβασης Μίσθωσης του εν λόγω κρατικού τεμαχίου από το Υπουργείο Εσωτερικών, δεν συνάδει με τη νομοθεσία και ότι πρέπει να ακολουθείται ανοικτή, διαφανής και ανταγωνιστική διαδικασία στις περιπτώσεις εκμίσθωσης κρατικής γης, η οποία να διασφαλίζει τη διαχείριση της περιουσίας της Δημοκρατίας με τον πιο οικονομικό, αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο, ενώ δεν μπορεί να τροποποιούνται εκ των υστέρων βασικοί όροι δημοσίων συμβάσεων.

γ. Έγγραφα διαγωνισμού για σύμβουλο/μελετητή για μαρίνα και υποδομή υποδοχής κρουαζιερόπλοιων στην Πάφο.

- ♦ Ο διαγωνισμός, ο οποίος είχε προκηρυχθεί το 2006 από το τότε Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για την ανάπτυξη της Μαρίνας Πάφου, στη βάση απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερ. 2.3.1994, για μαρίνα χωρητικότητας 1.000 σκαφών, δεν είχε επιτυχή κατάληξη, με αποτέλεσμα την οριστική ακύρωσή του το 2018.

Το Υπουργικό Συμβούλιο, στις 15.11.2019 αποφάσισε την προκήρυξη ανοικτού διαγωνισμού για την αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών, με σκοπό να μελετηθεί κατά πόσο είναι εφικτή η συνδυαστική ανάπτυξη μαρίνας και υποδομής για υποδοχή κρουαζιερόπλοιων στην Πάφο, την εξεύρεση επενδυτή, καθώς και την ετοιμασία όλων των σχετικών εγγράφων, περιλαμβανομένων και των όρων που θα περιλαμβάνονταν στο συμβόλαιο του επιτυχόντα προσφοροδότη.

Εισηγηθήκαμε όπως το Υφυπουργείο Τουρισμού προκηρύξει διαγωνισμό, ο οποίος να περιοριζόταν στην αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών, προκειμένου να μελετηθεί κατά πόσο είναι εφικτή η συνδυαστική ανάπτυξη, ώστε να αποφευχθεί ενδεχόμενη αθέμιτη προδιάθεση για κατάληξη στη λύση της συνδυαστικής

ανάπτυξης, με σκοπό την αποκόμιση μεγαλύτερου οικονομικού οφέλους. Εφόσον κρινόταν ότι το Έργο είναι νομικά, τεχνικά και περιβαλλοντικά αποδεκτό, καθώς και οικονομικά βιώσιμο και εξασφαλιζόταν η έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου, να προχωρούσε στην προκήρυξη δεύτερου διαγωνισμού για αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών για την ετοιμασία των σχετικών εγγράφων για εξεύρεση επενδυτή.

Καθυστερημένα έσοδα Μαρίνας Λάρνακας.

- ◆ Μη είσπραξη καθυστερημένων εσόδων από ενοικίαση υποστατικών και τελών ελλιμενισμού.

Ζητήσαμε την προπληρωμή των τελών ελλιμενισμού και συνέχιση της προσπάθειας για την είσπραξη των καθυστερημένων εσόδων.

δ. Έλεγχος Γραφείων Εξωτερικού.

- ◆ Αδιάθετα Κονδύλια του εγκεκριμένου Προϋπολογισμού του 2019, που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για επιπρόσθετες προωθητικές ενέργειες.

Εισηγηθήκαμε όπως η ετοιμασία του Προϋπολογισμού γίνεται σε πιο ορθολογιστική βάση.

- ◆ Σύσταση για επανεξέταση της λειτουργίας και αναδιάρθρωση των Γραφείων Εξωτερικού, καθώς και επαναξιολόγηση της ουσιαστικής συνεισφοράς των Γραφείων στην προσέλκυση τουριστών.
- ◆ Αδυναμίες και ελλείψεις στον λογιστικό έλεγχο των πληρωμών, στον έλεγχο αδειών ανάπαυσης και ασθενείας του επιτόπιου προσωπικού, καθώς και στον έλεγχο προσέλευσης και αποχώρησης του επιτόπιου προσωπικού από την εργασία του.

ε. Όπως διαπιστώσαμε, εταιρεία που είναι ιδιοκτήτρια θέρετρου με γήπεδο γκολφ έλαβε επιχορήγηση ύψους €260.000 για τη δύο διεθνή τουρνουά γκολφ. Παρατηρήσαμε ότι η χορηγία φαίνεται να παραβιάζει τις πρόνοιες του άρθρου 25 του περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.38(Ι)/2014) και να δόθηκε χωρίς να ληφθεί η νενομισμένη έγκριση που προβλέπεται στο ενωσιακό δίκαιο για τα θέματα κρατικών ενισχύσεων. Ο διευθυντής της εταιρείας είναι συγγενής πρώτου βαθμού με πρόσωπο που ανήκει στο οικογενειακό περιβάλλον του Προέδρου της Δημοκρατίας. Θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι ουδέν στοιχείο έχει περιέλθει στην αντίληψή μας που να δεικνύει οποιαδήποτε παρέμβαση του ίδιου του Προέδρου της Δημοκρατίας στην υπόθεση αυτή.

Τα τελικά σχόλια του Υφυπουργείου Τουρισμού παρατίθενται αυτούσια στο Παράρτημα 2.

2. Εισαγωγή

Το Υφυπουργείο Τουρισμού αποτελεί μετεξέλιξη του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) και ιδρύθηκε και λειτουργεί σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου που προβλέπει για την ίδρυση Υφυπουργείου Τουρισμού, τον διορισμό Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και για συναφή θέματα (Ν.123(Ι)/2018).

Το Υφυπουργείο Τουρισμού, από τις 2.1.2019 ανέλαβε τη διαχείριση των μεγάλων τουριστικών αναπτυξιακών έργων των μαρίνων, των χώρων ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής, του καζίνο-θερέτρου (για το οποίο, όπως εξηγούμε στην Ειδική Έκθεση αρ. ΕΑΠΕΚ/01/2020, ημερ. η σχετική αρμοδιότητα ανήκει στην Εθνική Αρχή Παιγνίων και Εποπτείας Καζίνο) και των γηπέδων γκολφ. Τη μέχρι τότε αρμοδιότητα για τον χειρισμό τους είχε το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (ΕΕΒΤ).

Το Υφυπουργείο Τουρισμού έχει τις πιο κάτω αρμοδιότητες:

- ◆ Χάραξη, συντονισμός και υλοποίηση ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής τουρισμού με τη χρήση των απαραίτητων οριζόντιων πολιτικών.
- ◆ Στήριξη των επενδύσεων στον τουρισμό.
- ◆ Προώθηση της τουριστικής συνείδησης, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης.
- ◆ Εφαρμογή της τουριστικής νομοθεσίας και εποπτεία του τουριστικού τομέα.

Του Υφυπουργείου Τουρισμού προϊσταται ο Υφυπουργός Τουρισμού. Το Υφυπουργείο Τουρισμού έχει τις ακόλουθες τέσσερις Διευθύνσεις.

- ◆ Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Συντονισμού
- ◆ Διεύθυνση Διαχείρισης Έργων Ανάπτυξης και Προσέλκυσης Επενδύσεων
- ◆ Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας και Αδειοδοτήσεων Τουριστικών Επιχειρήσεων
- ◆ Διεύθυνση Στρατηγικής, Μάρκετινγκ και Διεθνών Σχέσεων

3. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία

3.1 Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014).

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται διά Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και περί του Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), ο ελέγχων λειτουργός κάθε Κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης του οικείου Προϋπολογισμού, στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης (άρθρα 7(1) και 8).

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Επίσης, με βάση την περί δημοσίων συμβάσεων νομοθεσία, ο Γενικός Ελεγκτής ή εκπρόσωπός του λαμβάνει αντίγραφο των εγγράφων του διαγωνισμού ταυτόχρονα με την προκήρυξή του, δύναται να παρακάθεται σε συνεδρίες των αρμόδιων Συμβουλίων Προσφορών, Επιτροπών Αξιολόγησης και Διαχειριστικών Επιτροπών ως ανεξάρτητος παρατηρητής και να εκφράζει τις απόψεις του.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.113(Ι)/2002) παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

3.2 Σκοπός του ελέγχου

Σκοπός του παρόντος ελέγχου αποτελεί η εξακρίβωση του βαθμού συμμόρφωσης του Υφυπουργείου με την ισχύουσα νομοθεσία και κανονιστικό πλαίσιο, σε σχέση με συγκεκριμένους τομείς δραστηριοτήτων του Υφυπουργείου.

3.3 Μεθοδολογία

3.3.1 Πρότυπα ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

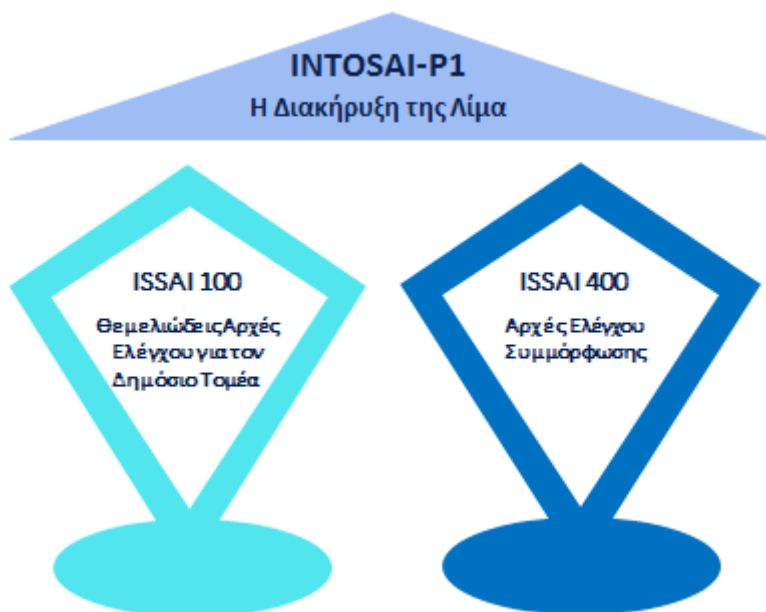
Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους (“financial audit”), τους ελέγχους συμμόρφωσης (“compliance audit”) και τους διαχειριστικούς ελέγχους (“performance audit”). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

- ◆ INTOSAI-P1: Η Διακήρυξη της Λίμα
Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου στον Δημόσιο Τομέα
400: Αρχές Ελέγχου Συμμόρφωσης
- ◆ ISSAI 4000: Πρότυπο Ελέγχου Συμμόρφωσης

Το πρότυπο INTOSAI-P1 ουσιαστικά καταγράφει αυτούσια τη Διακήρυξη, η οποία υιοθετήθηκε το 1977 από το Παγκόσμιο Συνέδριο του INTOSAI στη Λίμα του Περού (“The Lima Declaration”). Όπως στο ίδιο το Πρότυπο καταγράφεται, το έγγραφο αυτό θεωρείται η “Magna Carta” στην άσκηση εξωτερικού ελέγχου των κυβερνήσεων, καθώς έθεσε τα θεμέλια του δημόσιου ελέγχου. Η Διακήρυξη θέτει τα βασικά σημεία ελέγχου και βασικές αρχές για τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα που είναι αναγκαίες, ώστε να επιτευχθούν ανεξάρτητα και αντικειμενικά αποτελέσματα. Οι αρχές που εγκαθιδρύθηκαν στη Διακήρυξη της Λίμα αναγνωρίστηκαν από τις

Αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ με αρ. 66/209 (ημερ. 22.12.2011) και 69/228 (ημερ. 19.12.2014).

Το ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Τα Πρότυπα ISSAI 400 και ISSAI 4000 ορίζουν τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου φορέα συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις των σχετικών Νόμων, Κανονισμών ή συμφωνιών ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων.

3.3.2 Ελεγκτική προσέγγιση

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε σε στοιχεία που υποβλήθηκαν από το Υφυπουργείο, σε επισκόπηση εγγράφων, μητρώων και αρχείων αλληλογραφίας, στη συμμετοχή της Υπηρεσίας μας ως παρατηρητή σε συνεδρίες των αρμοδίων οργάνων χειρισμού σύναψης/εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων και στη διενέργεια συναντήσεων με τη Διεύθυνση και το προσωπικό του Υφυπουργείου. Ο έλεγχος καλύπτει το έτος 2019, εκτός όπου ρητά αναφέρεται διαφορετικά.

Τα ευρήματα του ελέγχου διαβιβάστηκαν για σχόλια και απόψεις στον Γενικό Διευθυντή του Υφυπουργείου και οι απόψεις του ενσωματώθηκαν στην παρούσα Έκθεση. Τα τελικά σχόλια του Υφυπουργείου Τουρισμού περιλήφθηκαν αυτούσια στο Παράρτημα 2.

3.4 Κριτήρια ελέγχου

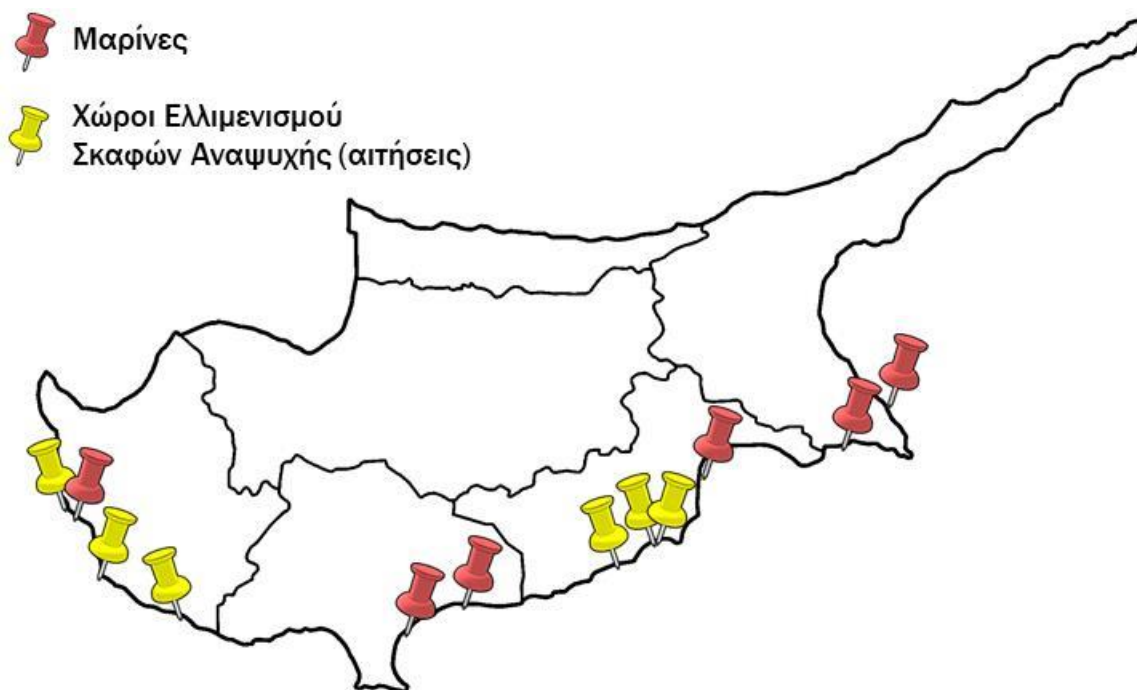
Για σκοπούς του ελέγχου συμμόρφωσης χρησιμοποιήθηκαν, ως αρχές και κανόνες, τα ακόλουθα:

- α.** Ο περί της Ίδρυσης Υφυπουργείου Τουρισμού και Διορισμού Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμος (Ν. 123(I)/2018).
- β.** Ο περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμος (Ν.20(I)/2014).
- γ.** Ο περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.38(I)/2014) και οι δυνάμει αυτού εκδοθέντες Κανονισμοί και εγκύκλιοι.
- δ.** Ο περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμος (Ν. 158(I)/1999).
- ε.** Ο περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμος (Ν.73(I)/2016).
- στ.** Οι περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών (Γενικοί) Κανονισμοί (ΚΔΠ 201/2007).
- ζ.** Οι περί της Διαχείρισης της Εκτέλεσης Δημοσίων Συμβάσεων και των Διαδικασιών Αποκλεισμού των Οικονομικών Φορέων από Διαδικασίες Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Κανονισμοί (ΚΔΠ 138/2016).
- η.** Ο περί Διαχείρισης Χώρων Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής Νόμος (Ν.46(I)/2007).
- θ.** Διάταγμα του Υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού με τα κριτήρια για χορήγηση Άδειας Διαχείρισης Χώρων Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής (ΚΔΠ 318/2015).
- ι.** Σύμβαση Μίσθωσης για την Ανάπτυξη, Λειτουργία, Διαχείριση και Εκμετάλλευση της Μαρίνας Λεμεσού.
- ια.** Σύμβαση Μίσθωσης για τον Σχεδιασμό, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία και Μεταβίβαση της Μαρίνας Αγίας Νάπας.
- ιβ.** Σύμβαση για τον Σχεδιασμό, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία και Μεταβίβαση της Μαρίνας Παραλιμνίου: (i) Σύμβαση για την Παραχώρηση Χερσαίου και Θαλάσσιου Κρατικού Χώρου, με μακροχρόνια άδεια χρήσης των χώρων που αφορούν στα υποχρεωτικά έργα, (ii) Σύμβαση για την Παραχώρηση Χερσαίου Κρατικού Χώρου, με μακροχρόνια μίσθωση των χώρων που αφορούν στη μικτή ανάπτυξη.

4. Ευρήματα και συστάσεις

4.1 Στελέχωση Υφυπουργείου Τουρισμού με τεχνικά καταρτισμένο προσωπικό και ορισμός Υπεύθυνων Συντονιστών για την παρακολούθηση των Έργων των μαρίνων

Η Υπηρεσία μας, στο πλαίσιο της μεταφοράς των αρμοδιοτήτων για τη διαχείριση των μεγάλων τουριστικών αναπτυξιακών έργων από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (ΥΕΕΒΤ) στο Υφυπουργείο Τουρισμού από τις 2.1.2019 και λόγω του ότι το Υφυπουργείο δεν διέθετε προσωπικό με υπόβαθρο μηχανικής επιστήμης και εμπειρία στη διαχείριση συμβάσεων τέτοιας εμβέλειας έργων, με επιστολή της, ημερ. 5.6.2019, προς το Υφυπουργείο αναφέρθηκε στην αναγκαιότητα στελέχωσής του με κατάλληλα καταρτισμένο τεχνικό προσωπικό, το οποίο θα είχε την ευθύνη του συντονισμού και της διαχείρισης των έργων των μαρίνων, με στόχο τη διασφάλιση της βέλτιστης παρακολούθησής τους. Η Υπηρεσία μας είχε ήδη επισημάνει, τόσο στη συνεδρία της Διαχειριστικής Επιτροπής Μαρίνων (ΔΕΜ), η οποία πραγματοποιήθηκε στις 12.2.2019, όσο και σε συναντήσεις της με αρμόδιους λειτουργούς του Υφυπουργείου, ότι σε αρχικό στάδιο θα μπορούσε να επιδιωχθεί η αγορά υπηρεσιών από ιδιώτες με τεχνογνωσία σε θέματα πολιτικής μηχανικής και διαχείρισης συμβάσεων, οι οποίοι θα ήταν σε θέση να διαχειριστούν τα συγκεκριμένα θέματα στη βάση των νενομισμένων διαδικασιών του δημοσίου.

Φωτογραφία 1. Χωροθέτηση Μαρίνων και Χώρων Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής.

A/A	Μαρίνα	Κλίμακα	Τοποθεσία	Παρατηρήσεις
1.	Λάρνακας	Μεγάλη	Επέκταση της υφιστάμενης μαρίνας της Λάρνακας	1000 θέσεις ελλιμενισμού ΣΑ - Υπό την αρμοδιότητα του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων
2.	Λεμεσού	Μεγάλη	Δυτικά του παλιού λιμανιού Λεμεσού - Ενορία Αγίου Αντωνίου	1000 θέσεις ελλιμενισμού ΣΑ
3.	Πάφου	Μεγάλη	Κισσόνεργα, Πότιμα	1000 θέσεις ελλιμενισμού ΣΑ
4.	Αγίας Νάπας	Μεγάλη	Αγία Θέκλα, Αμμόχωστος	600 θέσεις ελλιμενισμού ΣΑ
5.	Παραλιμνίου	Μεσαία	Περιοχή αλιευτικού καταφυγίου Αγ. Νικολάου, Παραλίμνι, Αμμόχωστος	300 θέσεις ελλιμενισμού ΣΑ
6.	St. Raphael	Μεσαία	Πύργος, Λεμεσός	250 θέσεις ελλιμενισμού ΣΑ

Περαιτέρω, η Υπηρεσία μας επισήμανε ότι, σύμφωνα με τους περί της Διαχείρισης της Εκτέλεσης Δημοσίων Συμβάσεων και των Διαδικασιών Αποκλεισμού των Οικονομικών Φορέων από Διαδικασίες Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Κανονισμούς, για κάθε σύμβαση η αξία της οποίας υπερβαίνει τις δύο χιλιάδες ευρώ (€2.000), μη περιλαμβανομένου του Φ.Π.Α, ο Προϊστάμενος της Αναθέτουσας Αρχής ή ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπός του, διορίζει κατάλληλο δημόσιο λειτουργό ως Συντονιστή της Σύμβασης, όπως επίσης ότι σε συμβάσεις για τις οποίες έχει διοριστεί Διαχειριστική Επιτροπή, για τον διορισμό του Συντονιστή της Σύμβασης απαιτείται η συγκατάθεση της εν λόγω Επιτροπής. Ως εκ τούτου, αποτελούσε νομική υποχρέωση του Υφυπουργείου, ως η Αναθέτουσα Αρχή, ο άμεσος διορισμός Υπεύθυνων Συντονιστών για τις συμβάσεις όλων των έργων των μαρίνων, δεδομένου ότι θα εξασφαλιζόταν και η σχετική έγκριση από τη ΔΕΜ.

Όπως αναφέραμε στην επιστολή μας, οι Υπεύθυνοι Συντονιστές θα είχαν την ουσιαστική ευθύνη της προώθησης, παρακολούθησης και υλοποίησης των έργων των μαρίνων και με τη βοήθεια του προαναφερθέντος τεχνικού προσωπικού θα διαχειρίζονταν τα έργα και θα υπέβαλλαν τεκμηριωμένα σημειώματα με ιστορικό και συγκεκριμένη εισήγηση για κάθε θέμα προς τη ΔΕΜ για εξασφάλιση της έγκρισής της ή για την περαιτέρω αποστολή τους στην Κεντρική Επιτροπή Αλλαγών και Απαιτήσεων (ΚΕΑΑ), όπου απαιτείται. Επίσης, σε περίπτωση προκήρυξης νέων διαγωνισμών (π.χ. Μαρίνα Πάφου), θα είχαν, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων τους ή/και με τη βοήθεια άλλων κυβερνητικών τεχνικών τμημάτων και προφανώς της Αρμόδιας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, την ευθύνη της ετοιμασίας/παρακολούθησης/ελέγχου των σχετικών εγγράφων και της όλης διαδικασίας υλοποίησης των έργων. Στην περίπτωση ετοιμασίας εγγράφων διαγωνισμών, εφόσον θα κρινόταν αναγκαίο από την Αναθέτουσα Αρχή, αυτή θα μπορούσε να γίνεται από εξωτερικούς ειδικούς Συμβούλους, οι οποίοι θα επιλέγονταν κατόπιν σχετικού διαγωνισμού. Ζητήθηκε, ως εκ τούτου, ενημέρωση για τις ενέργειες στις οποίες είχε ήδη ή σκόπευε άμεσα να προβεί το Υφυπουργείο για την κάλυψη των υπό αναφορά αναγκών, με σκοπό την αποτελεσματική παρακολούθηση των έργων των μαρίνων, σύμφωνα με τις πρόνοιες των

συμβάσεων και τη διασφάλιση του σχετικού προς το Κράτος μισθώματος, καθώς και για το πώς διενεργούσε μέχρι τότε τη διαχείριση/παρακολούθηση/έλεγχο των έργων αυτών.

Το Υφυπουργείο, σε απαντητική του επιστολή, ημερ. 30.8.2019, ανέφερε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- α.** Έγιναν προσπάθειες και επίσημα διαβήματα για τη μετακίνηση, από το ΥΕΕΒ στο Υφυπουργείο, πολιτικών μηχανικών και εξειδικευμένων στελεχών που απασχολούνταν επισταμένα και αποκλειστικά με τα έργα των μαρίνων, χωρίς ωστόσο αυτές να έχουν τελεσφορήσει.
- β.** Πολύ πρόσφατα είχαν αποχωρήσει 39 στελέχη του Υφυπουργείου, μέσω σχεδίου πρόωρης αφυπηρέτησης, με αποτέλεσμα η νεοσυσταθείσα Διεύθυνση Διαχείρισης Έργων Ανάπτυξης, η οποία επιφορτίστηκε με σειρά απαιτητικότητας έργων, να είναι σαφώς υποστελεχωμένη.
- γ.** Λόγω του περιοριστικού πλαισίου του Προϋπολογισμού του, το Υφυπουργείο απευθύνθηκε στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού ζητώντας, στο πλαίσιο του μηχανισμού εσωτερικής αγοράς εργασίας, τεχνικά καταρτισμένο προσωπικό με τα αναγκαία προσόντα και εμπειρία, ώστε να είναι εφικτός και σύννομος ο διορισμός τους ως Συντονιστές Συμβάσεων.
- δ.** Προχώρησε στον ορισμό αρμόδιων λειτουργών για κάθε έργο μαρίνας ξεχωριστά, οι οποίοι με την ιεραρχικά κατάλληλη εποπτεία, θα είχαν την ευθύνη της παρακολούθησης των σχετικών θεμάτων και της ετοιμασίας σημειωμάτων για τη ΔΕΜ.
- ε.** Είχε εξασφαλιστεί η αγορά υπηρεσιών ιδιώτη πολιτικού μηχανικού για να βοηθήσει το Υφυπουργείο στην παρακολούθηση της ολοκλήρωσης των υποχρεωτικών λιμενικών και χερσαίων εγκαταστάσεων της Μαρίνας Αγίας Νάπας.

Η Υπηρεσία μας, με δεύτερη επιστολή της, ημερ. 3.10.2019, επισήμανε στο Υφυπουργείο ότι, παρά τις ενέργειές του για να στελεχωθεί με κατάλληλα καταρτισμένο τεχνικό προσωπικό, είτε με άτομα από το ΥΕΕΒ, είτε μέσω του μηχανισμού εσωτερικής αγοράς, είτε με αγορά υπηρεσιών από ιδιώτες, δεν είχε προβεί σε διορισμό Υπεύθυνων Συντονιστών των συμβάσεων των έργων των μαρίνων. Καθώς η αναγκαιότητα για άμεσο διορισμό Συντονιστών, όπως προέκυπτε από την κρίσιμη φάση στην οποία βρίσκονταν αρκετά από τα έργα αυτά, δεν επέτρεπε περαιτέρω καθυστέρηση, η σύσταση της Υπηρεσίας μας ήταν όπως ως Υπεύθυνοι Συντονιστές αναλάμβαναν, έστω και σε προσωρινή βάση, λειτουργοί που ήδη απασχολούνταν στο Υφυπουργείο.

Από ενημέρωση που έχει τύχει η Υπηρεσία μας με επιστολή του Υφυπουργείου Τουρισμού, ημερ. 15.1.2021, προκύπτει ότι δεν έχει καταστεί εφικτή η στελέχωσή του με κατάλληλα καταρτισμένο τεχνικό προσωπικό, αφού δεν έχει τελεσφορήσει η προσπάθεια, ούτε για μετακίνηση στελεχών του ΥΕΕΒ, ούτε για εξασφάλιση καταρτισμένου τεχνικού προσωπικού στο πλαίσιο του μηχανισμού εσωτερικής αγοράς, μέσω του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού. Περαιτέρω, το Υφυπουργείο αναφέρει ότι τον Σεπτέμβριο του 2020 είχαν ξεκινήσει επαφές με το

Υφυπουργείο Ναυτιλίας, για διερεύνηση του ενδεχομένου μεταφοράς των θεμάτων ναυτικού τουρισμού, κάτι που ωστόσο πρόσφατα διαπιστώθηκε ότι δεν θα είναι εφικτό.

Σύσταση: Το Υφυπουργείο Τουρισμού οφείλει, ως η νομική του υποχρέωση, να ορίζει Υπεύθυνους Συντονιστές για όλες τις συμβάσεις των αναπτυξιακών έργων που χειρίζεται και ιδίως για πολύπλοκα έργα, όπως είναι τα έργα των μαρίνων.

4.2 Έλεγχος συμφωνιών διαχείρισης μαρίνων

4.2.1 Εισαγωγή

Μέχρι την 1.1.2019, το ΥΕΕΒ είχε υπογράψει τέσσερις συμφωνίες με ισάριθμες εταιρείες, για τη δημιουργία και διαχείριση μαρίνων στον Πύργο Λεμεσού, στη Λεμεσό, στην Αγία Νάπα και στο Παραλίμνι. Μέχρι και την πιο πάνω ημερομηνία, η παρακολούθηση της τήρησης των συμφωνιών και η είσπραξη των εσόδων από τις συμφωνίες αυτές, ήταν στην αρμοδιότητα του ΥΕΕΒ και από τις 2.1.2019, οι αρμοδιότητες για τις μαρίνες μεταφέρθηκαν στο Υφυπουργείο Τουρισμού.

4.2.2 Καθυστερημένα έσοδα

Σύμφωνα με τη Δημοσιονομική και Λογιστική Οδηγία (ΔΛΟ) αρ. 42 «Οι Προϊστάμενοι Τμημάτων που είναι υπεύθυνοι για την είσπραξη των εσόδων πρέπει να υποβάλλουν στον Γενικό Λογιστή με αντίγραφο στον Γενικό Ελεγκτή κατάλογο καθυστερημένων εσόδων πάνω στο καθορισμένο έντυπο που να δείχνει τα καθυστερημένα έσοδα στις 31 Δεκεμβρίου κάθε χρόνου».

Παρατηρήσαμε ότι, στην κατάσταση καθυστερημένων εσόδων του ΥΕΕΒ δεν παρουσιάζονται οποιαδήποτε καθυστερημένα έσοδα από τις μαρίνες, με αποτέλεσμα να μην παρέχεται ολοκληρωμένη και έγκυρη πληροφόρηση αναφορικά με το ύψος των καθυστερημένων εσόδων στις 31.12.2018. Σημειώνουμε ότι στην εγκύκλιο του Γενικού Λογιστηρίου με αρ. 1775, ημερ. 30.10.2018, που αφορά στην ετοιμασία οικονομικών καταστάσεων για το έτος 2018, αναφέρεται ότι τα καθυστερημένα έσοδα θα πρέπει να υποβληθούν μέχρι 8.2.2019.

Σχετική επί του θέματος είναι η εγκύκλιος του Γενικού Λογιστηρίου αρ. 1696, ημερ. 5.11.2012, με θέμα «Διαδικασίες είσπραξης των εσόδων του Κράτους – Καθορισμός Γενικής Πολιτικής». Επισημαίνουμε ότι, σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), οι ελέγχοντες λειτουργοί και/ή εξουσιοδοτημένοι από αυτούς υπάλληλοι, μεταξύ άλλων, λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η είσπραξη των καθυστερημένων εσόδων του οικονομικού φορέα και αναπτύσσουν και εφαρμόζουν κατάλληλες δομές, ώστε να εφαρμόζονται διαδικασίες ελέγχου που να διασφαλίζουν την ορθότητα και άμεση είσπραξη των εσόδων και την πληρωμή των δαπανών.

Σύσταση: Να καταγραφούν τα καθυστερημένα έσοδα και να ληφθούν όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα για την είσπραξη των οφειλόμενων ποσών.

4.2.3 Μητρώο εισπρακτέων ενοικίων και άλλων περιοδικών εισπράξεων

Σύμφωνα με τη ΔΛΟ αρ. 37, «Ενοίκια ή άλλες περιοδικές εισπράξεις πρέπει να καταχωρούνται σε κατάλληλα μητρώα. Τα μητρώα πρέπει να επιθεωρούνται σε συχνά διαστήματα και να υπογράφονται από Ανώτερο Λειτουργό για να διαπιστώνεται ότι τηρούνται κανονικά και ότι οι εισπράξεις γίνονται έγκαιρα».

Το ΥΕΕΒ, που είχε την ευθύνη παρακολούθησης των συμβάσεων μίσθωσης με τους διαχειριστές των μαρίνων μέχρι και τις 31.12.2018, δεν παρέδωσε στο Υφυπουργείο Τουρισμού σχετικό μητρώο.

Σύσταση: Τήρηση του σχετικού μητρώου, σύμφωνα με τη σχετική ΔΛΟ.

4.2.4 Εισπράξεις

Από τις 2.1.2019 μέχρι τις 18.11.2019, το Υφυπουργείο εισέπραξε από τους διαχειριστές των μαρίνων συνολικό ποσό ύψους €1.867.944, ως ακολούθως:

Εισπράξεις	St Raphael	Μαρίνα Λεμεσού	Αγία Νάπα	Παραλίμνι
	€	€	€	€
Μισθώματα	15.000	327.487		131.200
Τόκοι	635			
Δικαιώματα εκμισθώσεων		617.600	756.672	
ΦΠΑ		9.090	10.260	
	15.635	954.177	766.932	131.200

Σε σχέση με τις πιο πάνω εισπράξεις, παρατηρήσαμε ότι στον Προϋπολογισμό του Υφυπουργείου δεν δημιουργήθηκαν λογαριασμοί για τα μισθώματα και άλλα έσοδα από τις μαρίνες και έτσι όλα τα έσοδα πιστώνονται στον Λογαριασμό «502 – Ενοίκια», στον οποίο καταχωρίζονται τα ενοίκια για τα διάφορα υποστατικά που εκμίσθωνε ο ΚΟΤ.

Σύσταση: Γίνεται εισήγηση για συμπερίληψη σχετικών Κονδυλίων εσόδων για την καταχώριση στους Προϋπολογισμούς των εσόδων από τις μαρίνες.

4.2.5 Μαρίνα St Raphael. Στις 31.3.1981, υπογράφηκε σύμβαση μεταξύ του τότε Υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, εκ μέρους της Κυβέρνησης και της εταιρείας Α για την ανέγερση και λειτουργία μαρίνας στον Πύργο Λεμεσού.

Φωτογραφία 2. Μαρίνα St. Raphael.

Σχετικά με την πιο πάνω σύμβαση, παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα:

α. Ενοίκιο. Σύμφωνα με τον όρο 7 της σύμβασης,

«Το ετήσιο ενοίκιο θα είναι ως ακολούθως:

1. (α) Για τα πρώτα 10 χρόνια: *Τίποτε*

(β) Από τον 11ο μέχρι τον 20ο χρόνο, συμπεριλαμβανομένου: *ενοίκιο που θα συμφωνηθεί, αλλά όχι πέραν του 5% του μικτού κύκλου εργασιών από όλες τις υπηρεσίες της Μαρίνας, πληρωτέο εκ των υστέρων.*

(γ) Από το 21ο έτος και μετέπειτα: *ενοίκιο που θα συμφωνηθεί ανάλογα με τα οικονομικά αποτελέσματα, όπως θα πιστοποιηθούν από τους ελεγκτές του ενοικιαστή, δεδομένου ότι θα είναι χαμηλής κλίμακας, πληρωτέο εκ των υστέρων.*

2. Σε περίπτωση διαφωνίας καθορισμού ενοικίου με τον πιο πάνω τρόπο το θέμα θα προωθηθεί για διαιτησία, σύμφωνα με τον όρο 13(2)».

Από τον πιο πάνω όρο προκύπτουν τα ακόλουθα:

(i) **Περίοδος έναρξης καταβολής μισθώματος.** Στην εταιρεία παραχωρήθηκε δωρεάν μίσθωμα για δέκα χρόνια από την έναρξη λειτουργίας της μαρίνας (1986) και ως εκ τούτου, η υποχρέωση της εταιρείας για καταβολή μισθώματος ισχύει από το 1996, δηλαδή 15 χρόνια μετά την υπογραφή της σύμβασης.

- (ii) **Ποσό μισθώματος.** Στη σύμβαση δεν διευκρινίζεται το ακριβές ποσό του μισθώματος που πρέπει να καταβάλλεται, αφού στον όρο 7 της σύμβασης αναφέρεται ότι αυτό θα συμφωνηθεί μέχρι το 5% του μικτού κύκλου εργασιών από τον 11ο μέχρι τον 20ο χρόνο και από τον 21ο και μετά θα συμφωνηθεί με βάση τα οικονομικά αποτελέσματα της εταιρείας.
- (iii) **Μη εισπραξη μισθώματος.** Παρατηρήσαμε ότι, ενώ η εταιρεία όφειλε να καταβάλλει μίσθωμα από το 1996, μέχρι τις 23.7.2018 το ΥΕΕΒ δεν είχε εισπράξει κανένα μίσθωμα. Η παρ. (γ) πιο κάτω είναι σχετική.

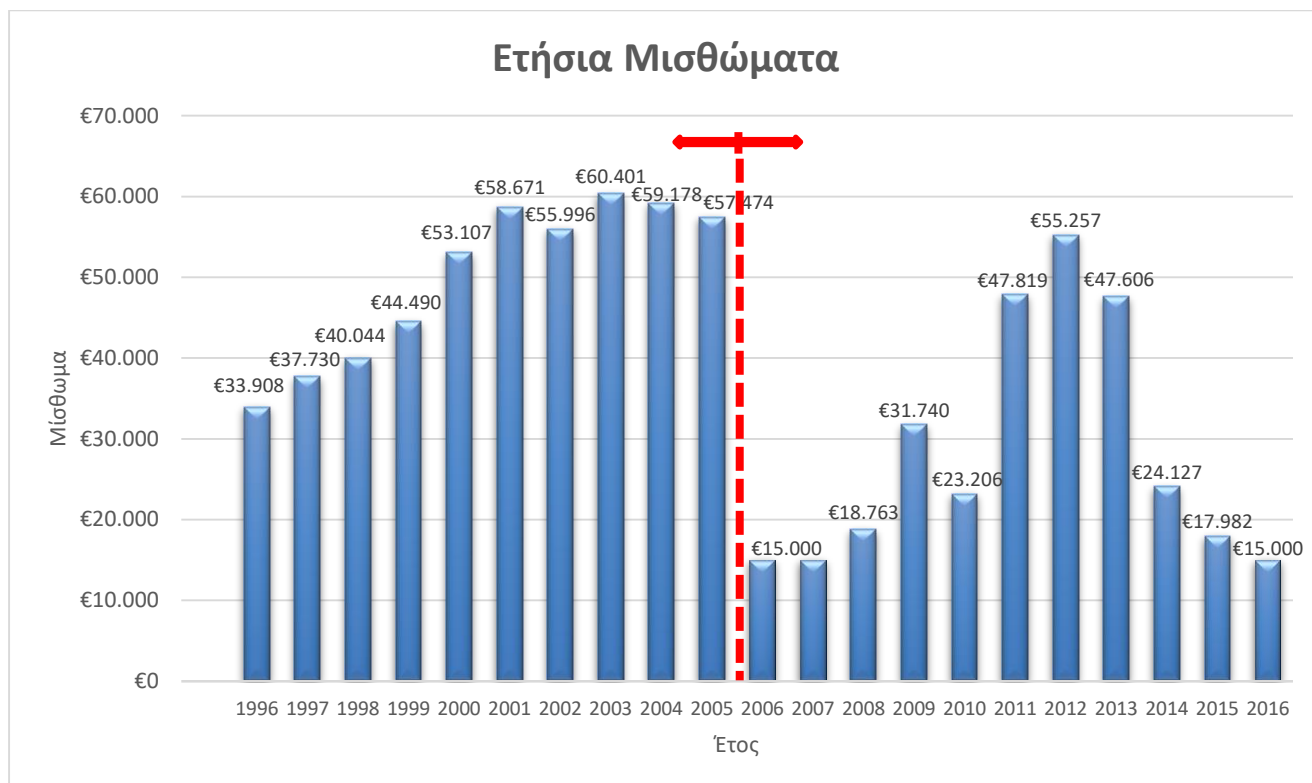
β. Τροποποιητική σύμβαση. Στις 24.7.2018, υπογράφηκε συμπληρωματική συμφωνία με την εταιρεία. Η συμφωνία αυτή διευκρινίζει ότι, σύμφωνα με τον όρο 7 της αρχικής συμφωνίας, ημερ. 31.3.1981, από το 1996 έως το 2005, το μίσθωμα υπολογίζεται στο 5% των ακαθάριστων εσόδων από τη λειτουργία της μαρίνας. Στη συμπληρωματική συμφωνία καθορίζεται πως, από το 2006 και μετά, το μίσθωμα θα υπολογίζεται στο 10% του καθαρού κέρδους από τη διαχείριση της μαρίνας, με βάση τις ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας. Σε περίπτωση κέρδους λιγότερου των €150.000, τότε το μίσθωμα ορίζεται στις €15.000 ετησίως. Το μίσθωμα είναι πληρωτέο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου του έτους που ακολουθεί.

Παρατηρήσαμε ότι, με την αλλαγή του τρόπου υπολογισμού του μισθώματος, δηλαδή από το 5% επί των ακαθάριστων εσόδων σε 10% επί του καθαρού κέρδους, το ποσό του μισθώματος μειώνεται σημαντικά. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, από το 1996 ως το 2003, το μίσθωμα κυμαινόταν από €33.908 μέχρι €60.401, με μέσο όρο τις €48.043. Από το 2006, που έγινε αλλαγή στον τρόπο υπολογισμού, μέχρι το 2015, τα μισθώματα κυμαίνονταν από €15.000 μέχρι €55.257, με μέσο όρο τις €29.650.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται ενδεικτικά τα μισθώματα για 10 χρόνια (πέντε χρόνια πριν την αλλαγή και πέντε μετά την αλλαγή), όπου φαίνεται η μεγάλη μείωση στο μίσθωμα:

10% στο καθαρό κέρδος		5% στα ακαθάριστα έσοδα	
Έτος	Μίσθωμα	Έτος	Μίσθωμα
	€		€
2010	23.206	2005	57.474
2009	31.740	2004	59.178
2008	18.763	2003	60.401
2007	15.000	2002	55.996
2006	15.000	2001	58.671
Ολικό	103.709		291.720

Στο πιο κάτω γράφημα φαίνονται τα έσοδα μεταξύ των ετών 1986 και 2018:

Η Υπηρεσία μας θεωρεί ότι, οποιαδήποτε τροποποίηση της συμφωνίας δεν θα έπρεπε να μειώνει το μίσθωμα. Το ΥΕΕΒ, οφείλει να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους τροποποιήθηκε η συμφωνία η οποία επέφερε πολύ μεγάλη μείωση των μισθωμάτων.

γ. Εισπράξεις. Στις 24.7.2018, εισπράχθηκε από το ΥΕΕΒ ποσό ύψους €1.571.068 για οφειλόμενα μισθώματα από το 1996 ως το 2015, πλέον τόκους. Το ποσό αυτό υπολογίστηκε βάσει της τροποποιητικής συμφωνίας που υπογράφηκε κατά την ίδια ημέρα, μεταξύ του τότε Υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας και της εταιρείας. Είναι αξιοσημείωτη η ολιγωρία του ΥΕΕΒ να αναζητήσει και να απαιτήσει από την εταιρεία τα οφειλόμενα μισθώματα για περίοδο 20 ετών.

Στις 15.5.2019, το Υφυπουργείο Τουρισμού εισέπραξε το ποσό των €15.635, που αφορούσε στο μίσθωμα πλέον τόκους για το 2016, ενώ εκκρεμεί η είσπραξη του μισθώματος για το 2017 και 2018.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς πληροφόρησε ότι στις 18.10.2020 ζητήθηκε όπως επισπευστεί η αποστολή σχετικών στοιχείων (εξελεγμένοι λογαριασμοί) για τα έτη 2017 και 2018, για να υπολογιστούν οι οφειλές.

4.2.6 Μαρίνα Λεμεσού. Σύμφωνα με τον όρο 3 της συμφωνίας που υπογράφηκε στις 25.1.2008, το μίσθωμα ανέρχεται στις €51.260 «προπληρωτέο δια της πληρωμής και καταβολής αυτού σε δώδεκα (12) μηνιαίες δόσεις την πρώτη μέρα κάθε μήνα (με 5 μέρες χάρη), της πρώτης

δόσης πληρωτέας και καταβλητέας αμέσως μετά τη συμπλήρωση των τριών (3) χρόνων από την ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης». Το μίσθωμα αυτό θα αναπροσαρμόζεται ετησίως, με βάση τον Γενικό Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, ενώ κάθε 10 χρόνια θα αναπροσαρμόζεται περαιτέρω κατά 3%, επί του ετήσιου μισθώματος που θα ισχύει κατά τον δέκατο χρόνο.

Επιπρόσθετα του πιο πάνω ποσού, ο διαχειριστής θα καταβάλλει στο Κράτος προκαταβολικά για κάθε χρόνο της πρώτης δόσης καταβλητέας μετά την πάροδο των τριών χρόνων από την υπογραφή της σύμβασης το ποσό των €290.500. Το ποσό αυτό θα αναπροσαρμόζεται κάθε δύο (2) χρόνια, σύμφωνα με το ποσό αύξησης ή μείωσης του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

Φωτογραφία 3. Μαρίνα Λεμεσού.

Παρόλο που η αναπροσαρμογή του μισθώματος έπρεπε να γίνει από το 2011, το ΥΕΕΒ παρέλειψε να το πράξει. Ο ΓΔ του ΥΕΕΒ με επιστολή του, ημερ. 24.4.2018, προς την εταιρεία, την ενημέρωσε ότι:

- ◆ Το μίσθωμα ύψους €51.260 θα έπρεπε την 1.1.2009 να αναπροσαρμοστεί και ακολούθως την 1 Ιανουαρίου κάθε επόμενου έτους.
- ◆ Το μίσθωμα ύψους €290.500 έπρεπε να τύχει αναπροσαρμογής την 1^η Ιανουαρίου 2010 και ακολούθως την 1^η Ιανουαρίου κάθε δεύτερου έτους.
- ◆ Από την 1^η Ιανουαρίου 2018 θα έπρεπε να τεθεί σε ισχύ ο όρος της παρ. 3.3 και να επιβληθεί η αύξηση 3% στο ετήσιο μίσθωμα.
- ◆ Θα πρέπει να επιβληθεί τόκος στα ποσά των οποίων η καταβολή έχει καθυστερήσει.

Ο Εκτελεστικός Διευθυντής της εταιρείας, σε απαντητική επιστολή του προς το ΥΕΕΒ, ημερ. 10.7.2018, εξέφρασε τη διαφωνία του σχετικά με την ορθότητα των πιο πάνω θέσεων του Υπουργείου.

Ενόψει των πιο πάνω, ο ΓΔ του ΥΕΕΒ με επιστολή του, ημερ. 20.11.2018, ζήτησε διευκρινίσεις από τον Γενικό Εισαγγελέα, αναφορικά με τις ημερομηνίες καταβολής των αναπροσαρμοσμένων στα μισθώματα. Η επιστολή δεν απαντήθηκε ακόμη.

Σύσταση: Για σκοπούς έγκαιρης διασφάλισης των δημόσιων εσόδων, το θέμα, σε συνεννόηση με τον Γενικό Εισαγγελέα, πρέπει να επιλυθεί το συντομότερο.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχουν σταλεί επανειλημμένες σχετικές υπενθυμίσεις στη Νομική Υπηρεσία.

4.2.7 Μαρίνα Αγίας Νάπας. Στις 27.4.2012, υπογράφηκε σύμβαση μίσθωσης χερσαίου και θαλάσσιου χώρου, μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Παραχωρησιούχου/εταιρείας Γ, για τον σχεδιασμό, χρηματοδότηση, κατασκευή, λειτουργία και μεταβίβαση της μαρίνας στην Αγία Νάπα.

Φωτογραφία 4. Τρισδιάστατη ψηφιακή απεικόνιση της Μαρίνας Αγίας Νάπας.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση Μίσθωσης καθώς και των συμφωνηθέντων στις διαπραγματεύσεις, ο Παραχωρησιούχος, για να λάβει κατοχή της Μαρίνας, όφειλε να προσκομίσει στο Κράτος ανέκκλητη, άνευ όρων και επιφυλάξεων και πληρωτέα, Εγγυητική Επιστολή Εκτέλεσης/Συμμόρφωσης (Performance Guarantee) για την Ανάπτυξη της Μαρίνας για το ποσό των €25 εκ., για την περίοδο από 27.3.2014 μέχρι και τις 27.4.2017. Με βάση τη Σύμβαση Μίσθωσης, για να λειτουργήσει η Μαρίνα έπρεπε να ολοκληρωθούν, αποδεδειγμένα, οι χερσαίες και λιμενικές εγκαταστάσεις, έργα και εξοπλισμός ελάχιστου ύψους €82.724.181 και να προσφέρονται οι υπηρεσίες και διευκολύνσεις που προβλέπονται στη Σύμβαση, ως υποχρεωτικά έργα. Στις 27.2.2017, θα έπρεπε να προσκομιστεί Εγγυητική Επιστολή Εκτέλεσης/Συμμόρφωσης για τη Λειτουργία, Διαχείριση και Εκμετάλλευση της Μαρίνας ύψους €500.000, με έναρξη ισχύος στις 27.3.2017 και λήξη στις 27.7.2067.

Κατά την εξασφάλιση των απαραίτητων αδειών από τον Παραχωρησιούχο παρατηρήθηκε καθυστέρηση, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την υποβολή της Εγγυητικής Επιστολής Εκτέλεσης/Συμμόρφωσης για την Ανάπτυξη της Μαρίνας αξίας €25 εκ., με ημερομηνία λήξης στις 13.4.2018 και την εν συνεχεία τροποποίησή της, προκειμένου να έχει ισχύ μέχρι τις 30.11.2019.

Σύμφωνα με τον όρο 3.(1) της σύμβασης, η εταιρεία όφειλε να αρχίσει να καταβάλλει ετήσιο μίσθωμα ύψους €100.000 πέντε χρόνια από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης (αναπροσαρμοσμένο με τον γενικό δείκτη τιμών καταναλωτή), δηλαδή από τις 27.4.2017. Μέχρι την ημερομηνία ελέγχου, η εταιρεία δεν κατέβαλε κανένα ποσό για το μίσθωμα.

Σύμφωνα με το όρο 11.11 (γ), η εταιρεία όφειλε να αποπερατώσει το έργο σε πέντε χρόνια από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης, δηλαδή μέχρι τις 27.4.2017. Στον ίδιο όρο αναφέρεται ότι ο Παραχωρησιούχος θα καταβάλλει στο Κράτος, για κάθε μέρα καθυστέρησης στην αποπεράτωση των έργων, το ποσό των €3.000. Στην εταιρεία δόθηκε παράταση, μέχρι τις 13.3.2018, από την Κεντρική Επιτροπή Αλλαγών και Απαιτήσεων.

Αναφέρουμε σχετικά ότι, ο ΓΔ του ΥΕΕΒ, με επιστολή, ημερ. 22.11.2018, προς τον Γενικό Διευθυντή της εταιρείας, απαίτησε την καταβολή προστίμου ύψους €3.000 την ημέρα για τις καθυστερήσεις που παρατηρούνται στη διεκπεραίωση των έργων, το οποίο στις 31.12.2018 ανερχόταν στις €879.000.

Στη συνέχεια, ο ΓΔ του Υφυπουργείου Τουρισμού, με επιστολή του, ημερ. 7.6.2019, απαίτησε την καταβολή του πιο πάνω οφειλόμενου ποσού, που στις 7.6.2019 ανήλθε σε €1.353.000 και την καταβολή των οφειλόμενων μισθωμάτων ύψους €207.302 (πλέον τόκους).

Ο Εκτελεστικός Διευθυντής της εταιρείας, σε απαντητική επιστολή, ημερ. 1.7.2019, εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του για την απαίτηση του Υφυπουργείου, για καταβολή των οφειλόμενων ποσών, ισχυριζόμενος ότι οι καθυστερήσεις δεν οφείλονται κατά αποκλειστικότητα στην εταιρεία, αλλά και σε εμπλεκόμενα Κυβερνητικά Τμήματα, εξωγενείς παράγοντες και γραφειοκρατικές διαδικασίες του Κράτους, καταγράφοντας αναλυτικά τα εν λόγω, κατ' ισχυρισμό, προβλήματα. Καταλήγοντας, ο Εκτελεστικός Διευθυντής της εταιρείας αιτήθηκε επέκταση χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης του έργου, λαμβανομένων υπόψη των προβλημάτων που ισχυρίστηκε ότι προκάλεσαν τις καθυστερήσεις.

Λόγω καθυστέρησης εκ μέρους του Παραχωρησιούχου στην υλοποίηση των συμβατικών του υποχρεώσεων, το Υφυπουργείο με ηλεκτρονικό μήνυμα, ημερ. 6.11.2019, ζήτησε την τοποθέτηση της ΔΕΜ, σε σχέση με την εισήγησή του να ζητηθεί άμεσα από τον Παραχωρησιούχο η ανανέωση της Εγγυητικής Επιστολής Εκτέλεσης/Συμμόρφωσης για την Ανάπτυξη της Μαρίνας για το ποσό των €25 εκ., προκειμένου αυτή να μην κατασχεθεί ως η σχετική πρόνοια της Σύμβασης. Λόγω της αβεβαιότητας, σχετικά με τον χρόνο αποπεράτωσης των υποχρεωτικών έργων και της διεξαγωγής των απαραίτητων επιβεβαιωτικών ελέγχων, καθώς και των εκκρεμών οφειλών του Παραχωρησιούχου προς τη Δημοκρατία, το Υφυπουργείο εισηγήθηκε όπως το χρονικό διάστημα ανανέωσης να είναι έξι (6) μήνες, ήτοι μέχρι 31.5.2020. Σε περίπτωση που ο Παραχωρησιούχος δεν

συμμορφωνόταν μέχρι την ημερομηνία που θα του υποδεικνυόταν, θα γινόταν μερική ή ολική κατάσχεση της Εγγυητικής.

Η Υπηρεσία μας, σε συνέχεια των επισημάνσεων των εκπροσώπων της Νομικής Υπηρεσίας και του Γενικού Λογιστηρίου, οι οποίοι συμφώνησαν με την εισήγηση του Υφυπουργείου, πρόσθεσε ότι για να αποφασιστεί η χρονική διάρκεια της ανανέωσης της εγγυητικής θα έπρεπε να υπάρχει η θέση του Παραχωρησιούχου, καθώς και πρόσφατη εκτίμηση του Υφυπουργείου για την ημερομηνία αποπεράτωσης και παράδοσης των υποχρεωτικών έργων της ανάπτυξης, όπως επίσης και για το σχετικό ποσό που είχε μέχρι τότε δαπανηθεί. Στη βάση της εκτίμησης αυτής, θα αποφαιζόταν η χρονική διάρκεια ισχύος της εγγυητικής, η οποία σε καμία περίπτωση δεν θα ήταν λιγότερη από έξι (6) μήνες, ως η εισήγηση του Υφυπουργείου. Η Υπηρεσία μας σημείωσε επίσης ότι, λόγω της μη καταβολής εκ μέρους του Αναδόχου των οφειλών του προς το Κράτος (μίσθωμα, τόκοι καθυστέρησης, ρήτρες καθυστέρησης), θα μπορούσε να γίνει ανάκτηση του οφειλόμενου ποσού από την υφιστάμενη εγγυητική, ενώ σε περίπτωση που δεν γινόταν έγκαιρα η ανανέωση της εγγυητικής (15 ημέρες πριν την ημερομηνία λήξης της, σύμφωνα με την εισήγηση της Νομικής Υπηρεσίας), το Υφυπουργείο θα έπρεπε να προβεί σε κατάσχεσή της μέχρι την ολοκλήρωση και παράδοση των υποχρεωτικών έργων.

Φωτογραφία 5. Πρόοδος των Εργασιών στη Μαρίνα Αγίας Νάπας τον Νοέμβριο του 2020.

Το Υφυπουργείο, με ηλεκτρονικό μήνυμα, ημερ. 7.11.2019, ανέφερε ότι, το γεγονός πως η υφιστάμενη κτηριολογική ανάπτυξη διέφερε από το γενικό χωροταξικό σχέδιο ανάπτυξης (master plan) που είχε εγκριθεί, όπως και το γεγονός ότι εκκρεμούσαν αιτήσεις για έγκριση κτηριολογικών

τροποποιήσεων στην Πολεοδομική Αρχή, οι οποίες δεν ήταν βέβαιο ότι θα εγκριθούν, ορθολογιστικά δεν επέτρεπαν στο Υφυπουργείο να προβεί σε αξιολόγηση του έργου που έγινε, είτε για σκοπούς εκτίμησης της αξίας των εργασιών, είτε για σκοπούς πιστής τήρησης, κυρίως, των υποχρεωτικών λιμενικών και χερσαίων έργων στη μαρίνα. Ως εκ τούτου, η εκτίμηση της αξίας των εργασιών, για ανάλογη αποδέσμευση ποσού από την εγγυητική ή/και παραλαβή των υποχρεωτικών έργων στη μαρίνα, ενδεχομένως δεν θα μπορούσε να γίνει χωρίς την εξασφάλιση των απαραίτητων αδειών που θα αποτύπωναν την υφιστάμενη κατάσταση στη μαρίνα και για τον λόγο αυτό η εγγυητική θα ανανεωνόταν για ολόκληρο το ποσό. Επίσης, σχεδιαστικά, κάποια από τα υποχρεωτικά έργα δεν μπορούσαν να ανεξαρτητοποιηθούν από τα μη υποχρεωτικά έργα, τα οποία προγραμματίζονταν να ολοκληρωθούν σε επόμενες φάσεις, μετά τα υποχρεωτικά έργα, όπως, για παράδειγμα, η πρόσβαση στον νότιο εξωτερικό βραχίονα της μαρίνας, η οποία συνδέεται με την παρακείμενη οικιστική ανάπτυξη των επαύλεων και ο χώρος στάθμευσης που συνδέεται με τους πύργους και την εμπορική ανάπτυξη.

Σε συνέχεια απόφασης της ΔΕΜ, ημερ. 11.11.2019, το Υφυπουργείο με επιστολή του, ημερ. 12.11.2019, ζήτησε από τον Παραχωρησιούχο όπως προχωρήσει άμεσα και το αργότερο μέχρι τις 15.11.2019 στην ανανέωση της εγγυητικής για το ποσό των €25 εκ., για επιπρόσθετο χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών, ήτοι μέχρι 31.5.2020. Στην επιστολή επισημάνθηκε ότι η απαίτηση για ανανέωση της Εγγυητικής ουδόλως συνιστούσε αποδοχή του Κράτους για την εκ μέρους του Παραχωρησιούχου καθυστέρηση ολοκλήρωσης του Έργου, αλλά γινόταν ούτως ώστε να του παρασχεθεί χρόνος προς συμμόρφωση με τις συμβατικές του υποχρεώσεις και προς εξόφληση των οφειλών του προς το Κράτος. Σε περίπτωση που δεν προέβαινε στη σχετική ανανέωση της πιο πάνω εγγυητικής μέχρι τις 15.11.2019, το Κράτος θα προχωρούσε στην κατάσχεσή της, στη βάση των Όρων της Σύμβασης Μίσθωσης. Ο Παραχωρησιούχος με επιστολή του, ημερ. 18.11.2019, παρέδωσε, υπό διαμαρτυρία, τροποποίηση της Εγγυητικής, ζητώντας από το Υφυπουργείο όπως προβεί εντός πέντε ημερών στη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για μείωση της εγγυητικής στο ποσό των €3 εκ., το οποίο αντιστοιχούσε στις εναπομένουσες εργασίες (ποσοστό τάξεως 9,4%) προς ολοκλήρωση των υποχρεωτικών έργων, αναφέροντας ότι η πλήρης αποπεράτωσή τους αναμενόταν μέχρι τις 31.1.2020.

Η ΔΕΜ, σε συνεδρία της, ημερ. 9.12.2019, μελέτησε την επιστολή του Παραχωρησιούχου και, δεδομένου του γεγονότος ότι (α) στη Σύμβαση Μίσθωσης δεν προνοείται οποιαδήποτε μείωση του ποσού της Εγγυητικής Επιστολής Εκτέλεσης/Συμμόρφωσης, (β) δεν υπάρχει οποιαδήποτε τροποποιητική συμφωνία για μείωση της Εγγυητικής Επιστολής, βάσει της προόδου των εργασιών, (γ) δεν έχουν ολοκληρωθεί οι απαιτούμενες εργασίες, σύμφωνα με τη Σύμβαση Μίσθωσης και (δ) δεν έχουν ληφθεί όλες οι απαιτούμενες άδειες/εγκρίσεις, αποφάσισε ότι δεν μπορεί να εισηγηθεί τη μείωση του ποσού της Εγγυητικής. Ως εκ των πιο πάνω, αποφασίστηκε όπως ετοιμαστεί προσχέδιο επιστολής προς την Κεντρική Επιτροπή Αλλαγών και Απαιτήσεων, με αρνητική τοποθέτηση της ΔΕΜ, σε σχέση με το εν λόγω αίτημα του Παραχωρησιούχου. Η ΚΕΑΑ, σε συνεδρία της, ημερ. 22.1.2020, αποφάσισε όπως εγκρίνει, σύμφωνα με τη ΔΕΜ, την απόρριψη της μείωσης του ποσού της Εγγυητικής.

Το Υφυπουργείο, με ηλεκτρονικό του μήνυμα, ημερ. 13.3.2020, απέστειλε σημείωμα του Προέδρου της ΔΕΜ, με το οποίο, υπό το φως της ολοκλήρωσης των υποχρεωτικών έργων στη μαρίνα και της έκδοσης των εκκρεμών πολεοδομικών αδειών και της εκκρεμούς άδειας λιμενικών έργων, γινόταν εισήγηση προς τη ΔΕΜ όπως ο Παραχωρησιούχος υποβάλει την Εγγυητική Επιστολή Εκτέλεσης/Συμμόρφωσης για τη Λειτουργία, Διαχείριση και Εκμετάλλευση της μαρίνας ύψους €500.000, ως προνοείται στη Σύμβαση Μίσθωσης και καταβάλει μέσω τραπεζικής επιταγής (Bankers Draft) το ποσό το οποίο όφειλε ως μίσθωμα, υπολογιζόμενο από 27.4.2017 με τόκους, λόγω καθυστέρησης στην υποβολή του, καθώς και ρήτρες καθυστέρησης από 13.3.2018.

Στη βάση της θέσης της Νομικής Υπηρεσίας, αναφορικά με την ακολουθία των ενεργειών, ώστε το Κράτος να είναι εξασφαλισμένο έναντι παντός ενδεχομένου και της τοποθέτησης της Υπηρεσίας μας ότι θα έπρεπε να καθοριστεί η ακριβής ημερομηνία πλήρους παράδοσης των υποχρεωτικών έργων για τον σωστό υπολογισμό των οφειλόμενων ποσών, ο Παραχωρησιούχος θα έπρεπε πρώτα να προσκομίσει επιστολή με την οποία να δήλωνε, κατά τρόπο αποδεκτό προς το Υφυπουργείο, την ολοκλήρωση των υποχρεωτικών εργασιών και ακολούθως ή και παράλληλα να προσκόμιζε το εν λόγω bankers draft, το οποίο, όπως ανέφερε ο ίδιος, θα συνοδευόταν με επιστολή διαμαρτυρίας. Η επιστολή αυτή θα έπρεπε να τεθεί ενώπιον της ΔΕΜ για ενημέρωση και για μελέτη. Σε περίπτωση που η επιστολή γινόταν αποδεκτή από τη ΔΕΜ, τότε θα έπρεπε να κατατεθεί το bankers draft και αφού το εν λόγω χρηματικό ποσό πιστωνόταν στον λογαριασμό της Κυβέρνησης και υποβαλλόταν η Εγγυητική Επιστολή Εκτέλεσης/Συμμόρφωσης για τη Λειτουργία, Διαχείριση και Εκμετάλλευση της Μαρίνας ύψους €500.000, τότε να δίνονταν οδηγίες στην τράπεζα για αποδέσμευση της Εγγυητικής Επιστολής Εκτέλεσης/Συμμόρφωσης για την Ανάπτυξη της Μαρίνας, ύψους €25 εκ.

Το Υφυπουργείο, με επιστολή, ημερ. 24.3.2020, ενημέρωσε σχετικά τον Παραχωρησιούχο, καλώντας τον να καταβάλει το ποσό των €2.719.426, το οποίο αφορούσε στα ακόλουθα:

- ◆ Μίσθωμα (27.4.2017-31.3.2020) €279.609
- ◆ Τόκοι καθυστέρησης €246.817
- ◆ Ρήτρα καθυστέρησης (13.3.2018-13.3.2020) €2.193.000

Ο Παραχωρησιούχος, με ηλεκτρονικό του μήνυμα, ημερ. 31.3.2020, απέστειλε επιστολή με συνημμένο έγγραφο μεταφοράς (swift transfer) από την τράπεζα, ημερ. 30.3.2020, για την κατάθεση του πιο πάνω ποσού στον λογαριασμό της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς επίσης Εγγυητική Επιστολή Εκτέλεσης/Συμμόρφωσης για τη Λειτουργία, Διαχείριση και Εκμετάλλευση της Μαρίνας Αγίας Νάπας, με ημερ. λήξης την 18.3.2021 για το ποσό των €500.000.

Δεδομένης της αντικειμενικής ουσιαστικά αδυναμίας συμμόρφωσης του Παραχωρησιούχου με τη συμβατική του υποχρέωση, λόγω της πρακτικής των τραπεζών να μην εκδίδουν εγγυητική επιστολή διάρκειας 47 χρόνων (έως 2.7.2067), συμφωνήθηκε από τα δύο Μέρη όπως η εγγυητική Εκτέλεσης/Συμμόρφωσης ύψους €500.000 να είναι ισχύος ενός έτους, να ανανεώνεται από χρόνο σε χρόνο και 15 μέρες πριν τη λήξη της ο Παραχωρησιούχος να προσκομίζει νέα ανανεωμένη εγγυητική με τους ίδιους όρους, εκτός εάν του ζητηθεί διαφορετικά από το Κράτος. Σε περίπτωση μη

συμμόρφωσης, αυτό θα θεωρείται παράβαση όρου της Σύμβασης και το Κράτος θα δικαιούται να ρευστοποιήσει την εγγυητική πριν τη λήξη της ή/και να προβεί σε τερματισμό της Σύμβασης δυνάμει του σχετικού όρου αυτής.

Εν συνεχεία επιστράφηκε η πρωτότυπη Εγγυητική Επιστολή για την Ανάπτυξη της Μαρίνας με ημερ. λήξης 30.5.2020 ύψους €25 εκ., ως επίσης και οι δύο πρωτότυπες τροποποιητικές εγγυητικές επιστολές, ημερ. 12.3.2018 και 18.11.2019, βάσει της σχετικής απόφασης της ΔΕΜ.

Στη συνέχεια, ο ΓΔ του Υφυπουργείου απέστειλε επιστολή, ημερ. 15.9.2020, στον Πρόεδρο και τα Μέλη της ΚΕΕΑ, η οποία κοινοποιήθηκε και στην Υπηρεσία μας, στην οποία ανέφερε ότι η εταιρεία αποφάσισε να ασκήσει το δικαίωμα που της παρέχει η Σύμβαση Μίσθωσης για παραπομπή σε διαιτησία των διαφορών της με το Κράτος και αξιώνει ολική επιστροφή του ποσού των €2.719.426 που είχε καταβάλει στο Υφυπουργείο υπό διαμαρτυρία.

Η ΚΕΕΑ, σε συνεδρία της στις 17.9.2020 αποφάσισε να προτείνει διαιτητή για την επίλυση των πιο πάνω διαφορών. Έκτοτε, τα δύο μέρη συμφώνησαν, προτού παραπεμφθεί το ζήτημα σε διαιτησία, να συζητήσουν τις διαφορές τους στο πλαίσιο φιλικού διακανονισμού. Το Υφυπουργείο, παρά τη θέση του ότι δεν τεκμηριώνεται λόγος ανωτέρας βίας από τους υποβληθέντες ισχυρισμούς του Παραχωρησιούχου, του ζήτησε όπως υποβάλει πλήρως τεκμηριωμένα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις καιρικές συνθήκες που επικρατούσαν στο εργοτάξιο σε συγκεκριμένες ημερομηνίες και τις εργασίες που, όπως υποστηρίζει, δεν εκτελέστηκαν για τον λόγο αυτό. Το Υφυπουργείο, σε επιστολή του, ημερ. 15.1.2021, ανέφερε ότι έχει ζητήσει και έχει λάβει μετεωρολογικά δεδομένα από το Τμήμα Μετεωρολογίας για αντιπαραβολή με τα στοιχεία τα οποία έχουν υποβληθεί από τον Παραχωρησιούχο και ότι στην παρούσα φάση τα επεξεργάζεται, προκειμένου να ενημερώσει καταλλήλως τη ΔΕΜ για καθορισμό των επόμενων βημάτων.

4.3 Σύμβαση Μίσθωσης Κρατικής Γης στον Δήμο Αγίας Νάπας

Το ΥΠΕΣ, με επιστολή του, ημερ. 29.9.2020, διαβίβασε στην Υπηρεσία μας αντίγραφο της Σύμβασης Μίσθωσης Κρατικής Γης, μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Εταιρείας Γ, στον Δήμο Αγίας Νάπας. Η Υπηρεσία μας, κατόπιν ελέγχου της σχετικής με το θέμα αλληλογραφίας, η οποία μας είχε αποσταλεί στις 26.6.2020 από το Υφυπουργείο Τουρισμού, στο πλαίσιο της συμμετοχής μας ως παρατηρητή στη ΔΕΜ, ως το δικαίωμά μας στη βάση του Κανονισμού 19 των περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών (Γενικών) Κανονισμών (Κ.Δ.Π.201/2007), κατέληξε στα ευρήματα που καταγράφονται στη συνέχεια, αποστέλλοντας στις 13.10.2020 σχετική επιστολή στο ΥΠΕΣ.

Το ΥΠΕΣ, με επιστολή του, ημερ. 8.6.2018, ενημέρωσε τον Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας ότι το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του, ημερ. 6.6.2018, ενέκρινε αυτούσιες τις εισηγήσεις της Υπουργικής Επιτροπής σε διάφορες αιτήσεις που εξέτασε για την παραχώρηση, εκχώρηση, ανταλλαγή ή εκμίσθωση κρατικής γης και την παροχή διόδου διαμέσου κρατικής γης, όπως αυτές είχαν ληφθεί σε συνεδρία της Επιτροπής, ημερ. 11.4.2018. Μεταξύ αυτών ήταν και η αίτηση για διάθεση της συγκεκριμένης κρατικής γης στην Αγία Νάπα.

Στην αίτηση αυτή αναφέρεται ότι είχαν ζητηθεί οι απόψεις του Εάρχου Αμμοχώστου, του Δημάρχου Αγίας Νάπας, του Επαρχιακού Λειτουργού Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως Αμμοχώστου και του ΓΔ του ΥΕΕΒΤ, οι οποίοι δεν είχαν μέχρι τότε ανταποκριθεί. Ο Γενικός Διευθυντής του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού δεν έφερε ένσταση ως προς την ικανοποίηση του αιτήματος, ενώ ο Διευθυντής του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, επικαλούμενος την επείγουσα υλοποίηση του Έργου της Μαρίνας Αγίας Νάπας και ότι τα αρμόδια Τμήματα/Υπηρεσίες δεν είχαν εκφέρει τις απόψεις τους, εισηγήθηκε όπως αφεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο να αποφασίσει κατά πόσο θα εγκρίνει ή όχι την αίτηση, καταγράφοντας ωστόσο την εισήγησή του, σε περίπτωση έγκρισης της αίτησης, ως αυτή καταγράφηκε αυτούσια στη θετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Σύμφωνα με την εν λόγω Απόφαση, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την αίτηση της εταιρείας Γ για εκμίσθωση της κρατικής γης στο τεμάχιο με αριθμό 483, έκτασης 3.093 τ.μ., για τουριστικούς σκοπούς και συγκεκριμένα για την ενσωμάτωσή της με τον χώρο της Μαρίνας Αγίας Νάπας, ούτως ώστε να δημιουργηθεί μια πολεοδομικά και αρχιτεκτονικά άρτια και ενιαία ανάπτυξη της περιοχής, με αδιάκριτη και απρόσκοπτη πρόσβαση προς την παραλία. Στην Απόφαση αναφέρεται ότι η εκμίσθωση θα αρχίσει και θα λήξει ταυτόχρονα με τη μίσθωση της Μαρίνας Αγίας Νάπας, η οποία έχει ανατεθεί από το Κράτος στην εν λόγω εταιρεία, με πληρωμή ετήσιου αγοραίου μισθώματος, όπως αυτό θα υπολογιστεί από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και με επιπρόσθετους όρους, μεταξύ των οποίων και ο ακόλουθος:

«Η πιο πάνω απόφαση θα υλοποιηθεί νοουμένου ότι τα σχετικά κατασκευαστικά σχέδια και οι μελέτες θα οριστικοποιηθούν και εγκριθούν από τη ΔΕΜ και σύμφωνα και προς πλήρη ικανοποίηση των αρμόδιων Αρχών/Τμημάτων και Υπηρεσιών».

Με βάση τη γενική εκτίμηση του Τμήματος Κτηματολογίου, η αξία του τεμαχίου (το οποίο εφάπτεται της παραλίας και φαίνεται με κόκκινο περίγραμμα στη Φωτογραφία 6) κυμαίνεται περί τα €2 εκ. (€2.482.700 κατά την 1.1.2018 και €1.914.800 κατά την 1.1.2013).

Φωτογραφία 6. Κρατικό τεμάχιο, το οποίο έχει εκμισθωθεί στην εταιρεία/Ανάδοχο της Μαρίνας Αγίας Νάπας.

Ο Αν. Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός Αμμοχώστου, με επιστολή του, ημερ. 4.7.2018, κάλεσε την εταιρεία όπως υποβάλει γραπτώς, εντός τριάντα ημερών, εάν αποδεχόταν την εν λόγω εγκριθείσα παραχώρηση και καταβάλει το ποσό των €100, προκειμένου να γίνει υπολογισμός του ετήσιου αγοραίου μισθώματος από τον Κλάδο Εκτιμήσεων. Η εταιρεία, με απαντητική επιστολή της, ημερ. 18.7.2018, αποδέχτηκε την εκμίσθωση του συγκεκριμένου τεμαχίου, αποστέλλοντας αντίγραφο της απόδειξης πληρωμής των €100.

Ο Αν. Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός Αμμοχώστου, με δεύτερη επιστολή του, ημερ. 28.1.2019, ενημέρωσε την εταιρεία ότι το ετήσιο αγοραίο μίσθωμα καθορίστηκε στις €53.000, σημειώνοντας ότι σε περίπτωση κατεδάφισης του υφιστάμενου κτηρίου και ανέγερσης καινούριου, θα γίνει αναθεώρηση του ενοικίου, βάσει του εμβαδού του καινούριου κτηρίου. Περαιτέρω, κάλεσε την εταιρεία όπως συμμορφωθεί με τον όρο της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου για οριστικοποίηση και έγκριση των σχετικών κατασκευαστικών σχεδίων και μελετών από τη ΔΕΜ και σύμφωνα και προς πλήρη ικανοποίηση των αρμόδιων Αρχών/Τμημάτων/Υπηρεσιών, προκειμένου να προχωρήσει στην ετοιμασία των εγγράφων της Σύμβασης.

Η εταιρεία Γ, με επιστολή της, ημερ. 24.9.2019, ενημέρωσε τον ΓΔ του Υφυπουργείου Τουρισμού και Πρόεδρο της ΔΕΜ για το περιεχόμενο των επιστολών που έλαβε από τον Αν. Επαρχιακό Κτηματολογικό Λειτουργό Αμμοχώστου, ζητώντας προέγκριση από τη ΔΕΜ για την προτεινόμενη ανάπτυξη στο εν λόγω τεμάχιο. Η εταιρεία ενημέρωσε επιπλέον ότι είχε ήδη καταθέσει αίτηση στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως για πολεοδομική έγκριση, επισυνάπτοντας στην επιστολή της αυτή λεπτομερή σχέδια της συγκεκριμένης ανάπτυξης, απλώς προς τυπική ενημέρωση, όπως η ίδια ανέφερε στην εν λόγω επιστολή.

Η ΔΕΜ, σε συνεδρία της, ημερ. 9.12.2019, μελέτησε το περιεχόμενο της επιστολής της εταιρείας και αποφάσισε όπως αποσταλεί επιστολή προς το ΥΠΕΣ, με κοινοποίηση στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, στην οποία να ζητούνται τα ακόλουθα:

- α.** Η σχετική πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο (Απόφαση ημερ. 6.6.2018), καθώς και το προσχέδιο της υπό αναφορά Σύμβασης Μίσθωσης.
- β.** Να διασαφηνιστεί τι ακριβώς εννοείται και συνεπάγεται με τον όρο «ενσωμάτωση» της κρατικής γης στον χώρο της Μαρίνας Αγίας Νάπας.
- γ.** Να υποδειχθούν οι αρμόδιες Αρχές, Τμήματα και Υπηρεσίες που πρέπει να ικανοποιηθούν, ως αναφέρονται στον προαναφερθέντα όρο της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η εν λόγω επιστολή στάλθηκε στις 20.12.2019 και σε απαντητική του επιστολή, ημερ. 16.6.2020, το Υπουργείο ανέφερε ότι, σχετικά με τη φράση «ενσωμάτωση στον χώρο της Μαρίνας», σκοπός της αίτησης ήταν η εξασφάλιση με μίσθωση του συγκεκριμένου ακινήτου από την αιτήτρια εταιρεία, το οποίο εισέρχεται ως σφήνα στην ιδιοκτησία της, με σκοπό τη δημιουργία μιας πολεοδομικά και αρχιτεκτονικά άρτιας και ενιαίας ανάπτυξης της περιοχής, με απρόσκοπτη και αδιάκοπη πρόσβαση στην παραλία. Αυτό, όπως ανέφερε η επιστολή, σήμαινε ότι η ανάπτυξη εντός του υπό εκμίσθωση ακινήτου θα έπρεπε να έχει πλήρη συνάφεια με την ευρύτερη ανάπτυξη της μαρίνας.

Σε ότι αφορούσε στο ερώτημα σχετικά με τις μελέτες και τα σχέδια της ανάπτυξης της μαρίνας γενικότερα, το Υπουργείο απάντησε ότι αυτά θα έπρεπε να γίνουν σύμφωνα με τις υποδείξεις των αρμοδίων Αρχών, ήτοι το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, την οικεία Επαρχιακή Διοίκηση και τοπική Αρχή ή και οποιαδήποτε άλλη Υπηρεσία στην οποία χρειαζόταν να αποταθεί η αιτήτρια εταιρεία στο πλαίσιο της ανάπτυξης, κάτι άλλωστε που και εκ του Νόμου αποτελεί αρμοδιότητά τους.

Τέλος, το ΥΠΕΣ σημείωσε ότι για να μπορέσει η αιτήτρια εταιρεία να προχωρήσει στην εξασφάλιση όλων των απαιτούμενων αδειών από τα αρμόδια Τμήματα/Υπηρεσίες για τη σκοπούμενη ανάπτυξη στο υπό εκμίσθωση ακίνητο, σύμφωνα με τους όρους της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, θα έπρεπε να συνομολογηθεί η Σύμβαση Μίσθωσης μεταξύ εταιρείας και Κυπριακής Δημοκρατίας, στην ετοιμασία και υπογραφή της οποίας, όπως ανέφερε, θα προέβαινε άμεσα, κοινοποιώντας αντίγραφο της στο Υφυπουργείο Τουρισμού για σκοπούς ενημέρωσης.

Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, με επιστολή, ημερ. 25.5.2020, ενημέρωσε τον Πρόεδρο της ΔΕΜ ότι η εταιρεία Γ στις 27.9.2019 υπέβαλε στην Πολεοδομική Αρχή αίτημα για ανέγερση κέντρου αναψυχής (beach club) στο τεμάχιο 483, με σκοπό να λειτουργεί ως υποστηρικτική χρήση για τη Μαρίνα Αγίας Νάπας. Το Τμήμα σημείωσε περαιτέρω ότι, στο πλαίσιο εξέτασης της αίτησης της εταιρείας στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, για εκμίσθωση του εν λόγω τεμαχίου, τα διάφορα Τμήματα/Υπηρεσίες τοποθετήθηκαν θετικά, συμπεριλαμβανομένου του ίδιου, το οποίο ανέφερε ότι η ενσωμάτωση της κρατικής γης στον χώρο της μαρίνας δεν θα

τροποποιήσει/διαφοροποιήσει τις δυνατότητες ανάπτυξης της μαρίνας, οι οποίες είναι δεδομένες με βάση σχετικές αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, ωστόσο φαίνεται ότι επιλύει ή βελτιώνει λειτουργικά θέματα και ότι για να μπορεί να χρησιμοποιηθεί το τεμάχιο ως χώρος της μαρίνας θα πρέπει, πέραν από την εκμίσθωση, να ληφθεί απόφαση από το Υπουργικό Συμβούλιο για τροποποίηση του χερσαίου χώρου της Μαρίνας Αγίας Νάπας.

Στη βάση των πιο πάνω και του σχετικού προαναφερόμενου όρου της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως επισύναψε στην εν λόγω επιστολή του αντίγραφο της υπό αναφορά αίτησης και σχεδίων, καθώς και της σχετικής αλληλογραφίας, για αξιολόγηση και απόψεις. Στην αλληλογραφία αυτή περιλαμβάνεται επιστολή από τους αρχιτέκτονες/μελετητές του Έργου, ημερ. 24.9.2019, προς το ΥΠΕΣ και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, στο πλαίσιο υποβολής της αίτησης για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας, στην οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρονταν τα ακόλουθα:

- α.** Το τεμάχιο 483 είναι όμορο με το τεμάχιο 509 της Μαρίνας και το 25% εντάσσεται πολεοδομικά στην Ειδική Ζώνη Μαρίνας, ενώ το υπόλοιπο 75% εντάσσεται σε τουριστική ζώνη.
- β.** Η προϋπάρχουσα μη αδειοδοτημένη οικοδομή κατεδαφίστηκε έπειτα από εξασφάλιση της σχετικής άδειας από τον Δήμο Αγίας Νάπας.
- γ.** Αναφορικά με την ανέγερση του κέντρου αναψυχής, οι απαιτούμενοι χώροι στάθμευσης χωροθετούνται βορειοδυτικά του τεμαχίου 483, στο τεμάχιο 509. Το τμήμα αυτό παραχωρήθηκε από την ίδια εταιρεία Γ, για σκοπούς κάλυψης της ανάγκης για χώρους στάθμευσης. Ως εκ τούτου, η πρόσβαση προς την ανάπτυξη εξασφαλίζεται τόσο από το βόρειο προσανατολισμένο οδικό δίκτυο για οχήματα και πεζούς, όσο και δυτικά του τεμαχίου για πεζούς.

Σε συνέχεια όλων των πιο πάνω, η Υπηρεσία μας επισήμανε τα ακόλουθα:

- α.** Ουδέποτε είχε ληφθεί, εξ' όσων γνωρίζαμε ως παρατηρητές στη ΔΕΜ, η προαπαιτούμενη, από την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, έγκριση της ΔΕΜ επί των σχετικών κατασκευαστικών σχεδίων και μελετών,
- β.** Ουδέποτε είχε αποσταλεί στη ΔΕΜ προσχέδιο της Σύμβασης Μίσθωσης, παρά το γεγονός ότι από τις 20.12.2019 το Υφυπουργείο Τουρισμού το είχε ζητήσει από το Υπουργείο Εσωτερικών.
- γ.** Στη Σύμβαση Μίσθωσης, που είχε υπογράψει το ΥΠΕΣ με την εταιρεία, αναφέρεται ότι το ετήσιο μίσθωμα καθορίζεται στις €53.000. Σύμφωνα με την επιστολή του Αν. Επαρχιακού Κτηματολογικού Λειτουργού Αμμοχώστου, ημερ. 28.1.2019, το μίσθωμα αυτό θα τύγχανε αναθεώρησης σε περίπτωση κατεδάφισης του τότε υφιστάμενου κτηρίου και ανέγερσης καινούριου, βάσει του εμβαδού του καινούριου κτηρίου. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι η εταιρεία ενημέρωσε τις Αρμόδιες Αρχές ότι προχώρησε σε κατεδάφιση του κτηρίου, υποβάλλοντας ταυτόχρονα νέα σχέδια για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας, το εν λόγω

μίσθωμα ουδέποτε έτυχε αναθεώρησης, ούτε περιλαμβάνεται σχετικός όρος στη Σύμβαση, παρά μόνο ότι θα γίνεται αναθεώρησή του στο τέλος κάθε πενταετίας.

- δ.** Το Υπουργικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τους Κανονισμούς 15 και 16 των περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών (Γενικών) Κανονισμών (Κ.Δ.Π. 201/2007), έχει συστήσει τη ΔΕΜ ως υπεύθυνη για τον γενικό συντονισμό διεκπεραίωσης και παρακολούθησης των έργων των Μαρίνων, με όρους εντολής, μεταξύ των οποίων και της ευθύνης για οποιεσδήποτε αλλαγές/τροποποιήσεις/απαιτήσεις που θα προκύψουν κατά τη διάρκεια των συμβάσεων ακολουθώντας τις νενομισμένες διαδικασίες, σύμφωνα με τους περί της Διαχείρισης της Εκτέλεσης Δημοσίων Συμβάσεων και των Διαδικασιών Αποκλεισμού των Οικονομικών Φορέων από Διαδικασίες Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Κανονισμούς (Κ.Δ.Π. 138/2016).

Ως εκ τούτου, φαίνεται πως ούτε το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, το οποίο είχε τοποθετηθεί θετικά στην προτεινόμενη ενσωμάτωση του τεμαχίου στη Μαρίνα Αγίας Νάπας και φαίνεται να είχε αποδεχθεί, σε συνέχεια όλων των όσων αναφέρονται στην επιστολή των αρχιτεκτόνων/μελετητών του Έργου, ότι υποδομές οι οποίες εξυπηρετούν την προτεινόμενη ανάπτυξη του κέντρου αναψυχής στο τεμάχιο 483, θα ανεγερθούν στο τεμάχιο 509 της Μαρίνας Αγίας Νάπας, ούτε το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, το οποίο φαίνεται πρώτο να εισηγήθηκε ενσωμάτωση του υπό αναφορά τεμαχίου στον χώρο της Μαρίνας Αγίας Νάπας, με πρόταση η οποία ουσιαστικά υιοθετήθηκε αυτούσια σε Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ούτε το ΥΠΕΣ, υπό τη διεύθυνση του οποίου τελούν τα δύο αυτά Τμήματα και το οποίο προχώρησε, ως εκ της αρμοδιότητάς του, στην υπογραφή της Σύμβασης Μίσθωσης του εν λόγω τεμαχίου, αλλά ούτε το ίδιο το Υπουργικό Συμβούλιο είχαν τη δικαιοδοσία να λαμβάνουν αποφάσεις, οι οποίες επηρεάζουν άμεσα τη Σύμβαση Μίσθωσης της Μαρίνας Αγίας Νάπας, η οποία τυχαίνει διαχείρισης από τη ΔΕΜ.

- ε.** Δεδομένου ότι ο προηγούμενος διαχειριστής, αν και αρχικώς υπέβαλε αίτηση για ανανέωση της μίσθωσης του εν λόγω τεμαχίου, στη συνέχεια απέσυρε το ενδιαφέρον του, η εκμίσθωση του εν λόγω τεμαχίου έχει διενεργηθεί στη βάση αξιολόγησης μίας και μόνο αίτησης που έχει υποβληθεί αυτοβούλως από την εταιρεία. Αποτελεί μη αποδεκτή πρακτική, ένας ιδιώτης να εντοπίζει κρατική γη και χωρίς να τηρείται οποιαδήποτε ανταγωνιστική διαδικασία, αυτός να αποτείνεται στο Υπουργικό Συμβούλιο και να εξασφαλίζει την εκμίσθωσή της για εμπορικούς σκοπούς, για τους οποίους κάλλιστα θα μπορούσε να υπάρξει ενδιαφέρον από πολλούς άλλους ιδιώτες/επιχειρηματίες. Άποψη της Υπηρεσίας μας είναι ότι θα έπρεπε να ακολουθηθεί ανοικτή, διαφανής και ανταγωνιστική διαδικασία, γεγονός που θα διασφάλιζε τη διαχείριση της περιουσίας της Δημοκρατίας με τον πιο οικονομικό, αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο.

Σημειώσαμε ότι δεν είχε διαλάβει της προσοχής μας η συμπερίληψη στη Σύμβαση Μίσθωσης του τεμαχίου αρ. 483, του όρου 3.2, ο οποίος, στη βάση της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, αναφέρει ότι η Σύμβαση θα βρίσκεται σε ισχύ, νοουμένου ότι τα σχετικά κατασκευαστικά σχέδια και μελέτες προς υλοποίηση του αντικειμένου της Σύμβασης, οριστικοποιηθούν και εγκριθούν

από τη ΔΕΜ και σύμφωνα και προς πλήρη ικανοποίηση των αρμόδιων Αρχών/Τμημάτων και Υπηρεσιών. Σε αντίθετη περίπτωση, η Σύμβαση θα τερματίζεται χωρίς οιαδήποτε απαίτηση της εταιρείας ως Μισθωτή.

Ωστόσο, στη συγκεκριμένη περίπτωση, στη βάση όλων όσων είχαμε καταγράψει πιο πάνω, το ΥΠΕΣ προχώρησε στη σύναψη της υπό αναφορά Σύμβασης Μίσθωσης, για χρονική διάρκεια όση και η Σύμβαση Μίσθωσης της Μαρίνας Αγίας Νάπας (έως τις 27.4.2067), με σαφή αναφορά σε ενσωμάτωση του εν λόγω τεμαχίου στον χώρο της μαρίνας, αυξάνοντας την έκταση χερσαίας γης της μαρίνας και τροποποιώντας ουσιαστικά τόσο τους όρους του Διαγωνισμού που είχε γίνει, όσο και την ίδια τη συναφθείσα Σύμβαση, επιχειρώντας με τον τρόπο αυτό να προκαταλάβει την απόφαση του αρμοδίου οργάνου, το οποίο στην προκειμένη περίπτωση είναι η ΔΕΜ και η Κεντρική Επιτροπή Αλλαγών και Απαιτήσεων σε επόμενο στάδιο, χωρίς καν να εισέλθει στη διαδικασία να ζητήσει σχετική καθοδήγηση από τη Νομική Υπηρεσία επί του συγκεκριμένου κρίσιμου ζητήματος.

Στη βάση των πιο πάνω, η Υπηρεσία μας έχει, εκ πρώτης όψεως, την άποψη ότι η σύναψη της συγκεκριμένης Σύμβασης Μίσθωσης δεν συνάδει με τη νομοθεσία και δεν διασφαλίζει τη βέλτιστη αξιοποίηση της κρατικής γης και τη μεγιστοποίηση των κρατικών εσόδων.

Έκτοτε, η Υπηρεσία μας δεν έχει λάβει οποιαδήποτε πληροφόρηση από το Υπουργείο Εσωτερικών για το θέμα.

Επισημαίνουμε ότι το άρθρο 30 του περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.38(Ι)/2014) επιβάλλει όπως, ακόμη και σε απλές ενοικιάσεις γης για τις οποίες δεν εφαρμόζεται η νομοθεσία δημοσίων συμβάσεων, τηρούνται οι αρχές της διαφάνειας, της αναλογικότητας, της ίσης μεταχείρισης και της αποφυγής διακρίσεων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η εκμίσθωση συνιστά τροποποίηση υφιστάμενης δημόσιας σύμβασης, για την οποία θα έπρεπε να τηρηθεί η σχετική νομοθεσία που αφορά σε τέτοιες τροποποιήσεις.

Σημειώνουμε, χάριν διαφάνειας και ιδίως δεδομένου πως η εκμίσθωση αποφασίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, ότι στην εταιρεία Γ ένας εκ των Διευθυντών είναι πρόσωπο από το οικογενειακό περιβάλλον του Προέδρου της Δημοκρατίας. Το πρόσωπο αυτό δεν φαίνεται να έχει μετοχές στην εταιρεία και κατέστη διευθυντής τον Νοέμβριο του 2015, ταυτόχρονα με την είσοδο στο μετοχικό κεφάλαιο και στη διεύθυνση της εταιρείας ξένου επενδυτή, ο οποίος (μέσω εταιρειών του) απέκτησε τον έλεγχο του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας Γ.

Αναφέρουμε επίσης πως ο ξένος επενδυτής, ο οποίος, όπως αναφέρεται πιο πάνω, απέκτησε το 2015 τον έλεγχο του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας Γ, έλαβε το 2016 την κυπριακή υπηκοότητα, στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος (ΚΕΠ), κάτι για το οποίο η Υπηρεσία μας, με τα ενωπίον της στοιχεία, δεν έχει οποιαδήποτε παρατήρηση.

Σημειώνουμε ωστόσο πως, μεταξύ των ετών 2018 και 2020, οκτώ πρόσωπα που είναι διευθυντές σε εταιρεία εγγεγραμμένη στην Κύπρο, η οποία είναι μητρική (holding) της εταιρείας που κατέχει το 80% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας Γ, επίσης έλαβαν την κυπριακή υπηκοότητα στο πλαίσιο του ΚΕΠ. Λόγω των προσκομμάτων που έχουν τεθεί από την Εκτελεστική εξουσία, για την παραχώρηση στην Υπηρεσία μας στοιχείων σχετικά με το ΚΕΠ, δεν ήταν δυνατός ο έλεγχος των διαδικασιών πολιτογράφησης. Ωστόσο, από την πρόσβασή μας σε στοιχεία του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και του Τμήματος Φορολογίας έχουμε διαπιστώσει ότι τα πρόσωπα αυτά αγόρασαν μεν κατοικία (οι επτά σε υπό ανέγερση οικοδομές στη Μαρίνα Αγίας Νάπας και ο ένας στην Λάρνακα), πλην όμως δεν πληρούσαν τα υπόλοιπα επενδυτικά κριτήρια αφού, ούτε πραγματοποίησαν συνολική επένδυση ύψους τουλάχιστον δύο εκατομμυρίων ευρώ, ούτε έχουν αμοιβή στην εταιρεία τους που να δημιουργεί φορολογικά έσοδα για τη Δημοκρατία ώστε να θεωρηθεί ότι εμπίπτουν στην κατηγορία των υψηλόβαθμων διευθυντικών στελεχών εταιρειών.

Από το Υπουργείο Οικονομικών, μας επιβεβαίωσαν ότι, για τα πιο πάνω οκτώ πρόσωπα, ο Υπουργός Οικονομικών εισηγήθηκε στον Υπουργό Εσωτερικών ότι, παρόλο που τα στοιχεία που παρέθεσαν δεν ικανοποιούν πλήρως τα οικονομικά κριτήρια που καθορίζει η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, δεδομένου του γενικότερου άμεσου οφέλους προς την Κυπριακή οικονομία από το ύψος της επένδυσης της μητρικής εταιρείας στην οποία τα πρόσωπα αυτά ήταν διευθυντές, να υποβληθεί εκ μέρους του σχετική Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο για κατ' εξαίρεση πολιτογράφησή τους, με την οποία ο ίδιος θα συμφωνούσε.

Σημειώνουμε επίσης ότι η πολιτογράφηση των οκτώ αυτών προσώπων έγινε με πάροχο το δικηγорικό γραφείο στο οποίο έχουν συμφέρον οι θυγατέρες του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Σύσταση: Ως γενικό κανόνα, η εκμίσθωση κρατικής γης, ιδίως για εμπορικούς σκοπούς, θα πρέπει να γίνεται με ανοικτή και διαφανή διαδικασία, με την οποία θα γίνεται πρόσκληση για επίδειξη ενδιαφέροντος από ιδιώτες/επιχειρηματίες. Οι ενδιαφερόμενοι εκμισθωτές, μέσω της ανταγωνιστικής διαδικασίας, θα καλούνται να υποβάλουν τις προσφορές τους για να εξασφαλίσουν ένα συγκεκριμένο τεμάχιο κρατικής γης, το οποίο να εκμισθώνεται τελικά σε αυτόν ο οποίος είναι διατεθειμένος να προσφέρει το μεγαλύτερο ποσό (πλειοδότης), υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν θα είναι μικρότερο από την εκτιμώμενη αξία του ΤΚΧ ως προς το αγοραίο ενοίκιο, εξασφαλίζοντας έτσι στη Δημοκρατία το μέγιστο δυνατό όφελος. Τούτο θα διασφαλίζει την τήρηση των αρχών χρηστής διοίκησης και τη διαχείριση της περιουσίας της Δημοκρατίας με τον πιο οικονομικό, αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο.

4.4 Καθυστερημένα έσοδα Μαρίνας Λάρνακας

α. Παραχώρηση χώρου από Αρχή Λιμένων στη Μαρίνα Λάρνακας. Το Υπουργικό Συμβούλιο, με την απόφασή του αρ. 32.377, ημερ. 28.9.1989, αποφάσισε όπως συγκεκριμένος χώρος έκτασης 13 σκαλών παραχωρηθεί από την Αρχή Λιμένων στη μαρίνα για τις ανάγκες της σωστής λειτουργίας της, χωρίς ωστόσο αυτή η απόφαση να υλοποιηθεί. Σημειώνουμε ότι στις 19.2.2013, το Διοικητικό Συμβούλιο του ΚΟΤ αποφάσισε να ζητήσει την υλοποίηση της πιο πάνω απόφασης,

ωστόσο η Αρχή Λιμένων Κύπρου αρνήθηκε να παραχωρήσει το εν λόγω τεμάχιο επειδή, σύμφωνα με την επιστολή της, ημερ. 21.5.2013, θεώρησε ότι οι σχετικές αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου ήταν παράνομες. Επισημαίνουμε ότι η Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου με επιστολή της, ημερ. 3.7.2013, ενημέρωσε τον ΚΟΤ ότι οι αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 31.377 και 32.377, οι οποίες λήφθηκαν στις συνεδρίες του στις 23.2.1989 και 28.9.1989, αντίστοιχα, παραμένουν σε ισχύ. Σημειώνει περαιτέρω ότι, αρμόδιο για να κρίνει το θέμα της νομιμότητας των πιο πάνω αποφάσεων, είναι το Ανώτατο Δικαστήριο.

Αναφέρουμε σχετικά ότι το ΥΕΕΒ, στις 30.9.2015 απέστειλε σχετική επιστολή στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για γνωμάτευση, χωρίς να υπάρξει απάντηση. Στις 19.8.2019, ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι το θέμα θα καταστεί άνευ αντικειμένου σε περίπτωση παραχώρησης της μαρίνας και του λιμανιού Λάρνακας σε ιδιώτη επενδυτή ως ένα ενιαίο έργο.

Ζητήσαμε ενημέρωση για τις εξελίξεις.

β. Υποστατικά στη Μαρίνα Λάρνακας. Σύμφωνα με στοιχεία που μας δόθηκαν, τα καθυστερημένα έσοδα από ενοίκια στη Μαρίνα Λάρνακας στις 31.7.2019 ανήλθαν στα €54.699. Στις 31.12.2019, στη Μαρίνα Λάρνακας λειτουργούσαν 16 υποστατικά, των οποίων η διαχείριση ανατέθηκε σε 14 ενοικιαστές. Από τον έλεγχο παρατηρήσαμε τα πιο κάτω:

- (i) Συμφωνίες άδειας χρήσης του Καταστήματος Α και των Καταστημάτων Β & Γ: Οι συμφωνίες άδειας χρήσης του Καταστήματος Α και των Καταστημάτων Β & Γ, με μηνιαίο ενοίκιο €161 και €352, αντίστοιχα, έληξαν στις 31.1.2004 και δεν ανανεώθηκαν. Στις 31.12.2016, το οφειλόμενο ποσό ανερχόταν στα €14.812, για το οποίο καταχωρίστηκε η αγωγή αρ. 10/2017. Στις 30.10.2017 εκδόθηκε απόφαση από το Δικαστήριο, με αναστολή εκτέλεσής της μέχρι 1.1.2018, με την οποία καλούνταν οι εναγόμενοι να πληρώσουν στον ΚΟΤ τα οφειλόμενα ποσά. Οι εναγόμενοι δεν συμμορφώθηκαν και στις 21.1.2019 καταχωρίστηκε στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας ένταλμα για εκποίηση της κινητής τους περιουσίας.

Σημειώνουμε ότι το οφειλόμενο ποσό για την περίοδο 1.8.2014 μέχρι 31.7.2019 ανήλθε στα €26.067.

Τον Σεπτέμβριο του 2019 δόθηκαν οδηγίες από τον Γενικό Εισαγγελέα για λήψη των αναγκαίων δικαστικών μέτρων.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχει εκδοθεί διάταγμα στις 5.12.2019 για καταβολή μηνιαίων δόσεων ύψους €300 από 1.1.2020. Λόγω των περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19, τα υπό αναφορά καταστήματα παρέμειναν κλειστά από τον Μάρτιο μέχρι τον Μάιο και, κατά συνέπεια, παρέλειψαν να καταβάλουν τρεις δόσεις, ενώ μέχρι σήμερα κατέβαλαν μόνο τέσσερις δόσεις. Ανεξάρτητα από τα πιο πάνω, έχει καταχωριστεί στις 11.5.2020 Ιδιωτική Ποινική Καταδολίευσης με αριθμό 1880/20, εναντίον των δύο εναγόμενων, η οποία ήταν ορισμένη για απάντηση στις 15.10.2020.

- (ii) **Κατάστημα Ε:** Σε απόφαση του δικαστηρίου (αρ. αγωγής 3191/98, ημερ. 28.1.2002) αναφέρεται ότι γίνεται συμφωνία επί Δικαστηρίου ότι οι εναγόμενοι (ενοικιαστές) θα συνεχίσουν να κατέχουν το ακίνητο με πληρωμή £76,88 (€131,36) μηνιαίως, με αύξηση του ποσού κάθε διετία, η οποία δεν θα υπερβαίνει το 10% του £76,88 και θα συμφωνείται μεταξύ των συμβαλλομένων. Παρατηρήσαμε ότι το ενοίκιο παραμένει σταθερό από τότε.

Στις 15.2.2019 στάλθηκε επιστολή για υπογραφή νέας συμφωνίας για αύξηση των δικαιωμάτων χρήσης, αλλά οι ενοικιαστές αρνήθηκαν να συναινέσουν.

Το οφειλόμενο ποσό μέχρι 31.12.2019 ανήλθε στα €2.311.

Τον Σεπτέμβριο του 2019 δόθηκαν οδηγίες από τον Γενικό Εισαγγελέα για λήψη των αναγκαίων δικαστικών μέτρων και, όπως έχουμε ενημερωθεί, έχει καταχωριστεί η αγωγή αρ. 83/2020.

Σύσταση: Να ληφθούν όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα για είσπραξη των οφειλόμενων ποσών. Σχετική επί του θέματος είναι η εγκύκλιος του Γενικού Λογιστηρίου αρ. 1696, ημερ. 5.11.2012, με θέμα «Διαδικασίες είσπραξης των εσόδων του Κράτους – Καθορισμός Γενικής Πολιτικής».

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι όσον αφορά στα συμβόλαια/συμφωνίες για τα Καταστήματα Α, Β, Γ & Ε και του πρατηρίου, υπάρχει σχετική απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λάρνακας, ότι αυτά παραμένουν μέχρι την ανάθεση της μαρίνας σε στρατηγικό επενδυτή, εκτός και εάν συμφωνήσουν διαφορετικά με τον στρατηγικό επενδυτή.

- (iii) **Συnergείο ανέλκυσης - καθέλκυσης σκαφών (ενοικιαστής Γ):**

Το οφειλόμενο ποσό για την περίοδο Μαρτίου-Ιουλίου του 2019 ανήλθε στα €17.296. Όπως πληροφορηθήκαμε, ζητήθηκε η εξόφληση των οφειλόμενων ποσών μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας και στις 3.10.2019 στάλθηκε σχετική υπενθύμιση με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι το οφειλόμενο ποσό έχει εξοφληθεί.

- (iv) **Νηοδόχος (γερανός - Lifting Dock) - Συnergείο ανέλκυσης - καθέλκυσης σκαφών (ενοικιαστής Δ):**

Το οφειλόμενο ποσό για την περίοδο 26.9.2015-31.10.2015 ανήλθε στα €3.500, για το οποίο δεν υπήρχε σε ισχύ γραπτή συμφωνία μεταξύ των δύο μερών. Η συμφωνία που υπήρχε αφορούσε στην άδεια χρήσης και εκμετάλλευση της νηοδόχου μέχρι τις 25.9.2015 (€3.500 τον μήνα) και η νέα συμφωνία αφορούσε στην περίοδο 1.11.2015-31.10.2016.

Στις 15.4.2019 στάλθηκε από το Υφυπουργείο «Ειδοποίηση Πληρωμής», με απαίτηση άμεσης εξόφλησης και προειδοποίηση ότι στην περίπτωση μη εξόφλησης του οφειλόμενου ποσού θα ληφθούν δικαστικά μέτρα.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχει καταβληθεί το ποσό των €2.000 ως διακανονισμός, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τη δυσκολία στοιχειοθέτησης και τεκμηρίωσης τέτοιας υπόθεσης στο Δικαστήριο, ως επίσης και το διοικητικό κόστος για λήψη δικαστικών μέτρων με αμφισβητήσιμη κατάληξη, αφού η περίοδος από 26.9.2015 μέχρι 31.10.2015 ήταν εκτός συμφωνίας και το ύψος του ποσού των €3.500 ενδεχομένως να μην μπορεί να τεκμηριωθεί. Μας ενημέρωσε ακόμη ότι, το υπόλοιπο ποσό ύψους €1.500 θα προταθεί για διαγραφή, με ανάλογη τεκμηρίωση στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών.

(v) Ενοικιαστής αποθήκης τεχνιτών - Ε:

Όπως πληροφορηθήκαμε από τον υπεύθυνο της μαρίνας, υπήρχε οφειλή ύψους €2.551 που δημιουργήθηκε πριν το 2010 και δεν υπάρχει διοικητικός φάκελος για την υπόθεση.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι το οφειλόμενο ποσό των €2.551 θα προταθεί για διαγραφή, με ανάλογη τεκμηρίωση στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών.

- (vi)** Το συμβόλαιο με συγκεκριμένο όμιλο έληξε στις 31.10.1999 και δεν έχει έκτοτε ανανεωθεί. Σύμφωνα με σχετική αλληλογραφία, ο όμιλος είχε υποχρέωση με δικά του έξοδα να κατασκευάσει λυόμενο κτήριο για να χρησιμοποιείται για συνεδρίες, μαθήματα και άλλες δραστηριότητες, αλλά το μετέτρεψε σε κέντρο αναψυχής. Κατά το 2015 ο ΚΟΤ ετοίμασε σχετική συμφωνία, η οποία δεν υπογράφηκε από τον όμιλο. Στις 10.1.2017 ζητήθηκε νομική συμβουλή κατά πόσο οι πράξεις του ομίλου συνιστούσαν παραβίαση της συμφωνίας και ποιες θα έπρεπε να είναι οι ενέργειες του ΚΟΤ για ανάκτηση της κατοχής του υποστατικού. Ο νομικός σύμβουλος απάντησε ότι οι πράξεις του ομίλου συνιστούσαν παραβίαση της συμφωνίας και ο ΚΟΤ θα έπρεπε να αποστείλει επιστολή τερματισμού της συμφωνίας, λόγω παραβίασης των όρων αυτής (αλλαγή χρήσης) και μετά τον τερματισμό να προχωρήσει στη λήψη δικαστικών μέτρων εναντίον του αδειούχου για έξωση και ανάκτηση της κατοχής. Το ΔΣ στη συνεδρία του, ημερ. 28.2.2017, ενέκρινε τον πιο πάνω χειρισμό. Στη συνέχεια εξελέγη νέο ΔΣ στον όμιλο, το οποίο απέστειλε επιστολή, ημερ. 14.3.2017, με την επιθυμία να υπογράψουν το συμβόλαιο και ο ΚΟΤ να προχωρήσει στην έκδοση πολεοδομικής άδειας και άδειας οικοδομής με χρήση ως όμιλος και ως εστιατόριο. Στις 11.4.2017, το ΔΣ του Οργανισμού αποφάσισε να μην υπογραφεί συμφωνία/άδεια χρήσης με τον συγκεκριμένο όμιλο. Σημειώνουμε ότι το κτήριο δεν έχει εξασφαλίσει από την αρμόδια Αρχή άδεια οικοδομής.

Ο Οργανισμός, μέσω των δικηγόρων του, καταχώρισε τον Μάρτιο του 2017 ποινική υπόθεση με αρ. 553/2017 εναντίον της συγκεκριμένης εταιρείας, της διευθυντού της εν λόγω εταιρείας και του διαχειριστή του κέντρου αναψυχής του συγκεκριμένου ομίλου, αναφορικά με τη λειτουργία του κέντρου αναψυχής χωρίς άδεια λειτουργίας από τον ΚΟΤ. Σύμφωνα με επιστολή των δικηγόρων του Οργανισμού, ημερ. 9.3.2017, δεν καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση εναντίον του ομίλου και των μελών του, επειδή

θα ήταν δύσκολη η απόδειξη της κατηγορίας για λειτουργία κέντρου χωρίς άδεια λειτουργίας από τον ΚΟΤ.

Στις 17.7.2018, το ΔΣ του ΚΟΤ έλαβε νέα απόφαση, με την οποία αποφάσισε όπως ο Οργανισμός προβεί σε όλες τις διαδικασίες για την εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας/άδειας οικοδομής του κτηρίου από την αρμόδια Αρχή και παράλληλα με την εξασφάλιση όλων των αδειών που απαιτούνται για τη νόμιμη λειτουργία του υποστατικού ως όμιλος/εστιατόριο, ο Οργανισμός να διαπραγματευθεί με το νέο ΔΣ του ομίλου, ώστε να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με το προσχέδιο άδειας χρήσης του υποστατικού.

Στις 4.9.2018 υποβλήθηκε από τον ΚΟΤ προς το ΔΣ του ομίλου προσχέδιο συμφωνίας άδειας χρήσης, μεταξύ του ομίλου και του ΚΟΤ και στις 13.12.2018 καταχωρίστηκε στον Δήμο Λάρνακας αίτηση για την εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας και άδειας οικοδομής του κτηρίου, η οποία χορηγήθηκε στις 20.9.2019. Ζητήσαμε να πληροφορηθούμε για τις εξελίξεις του πιο πάνω θέματος.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι ο Πρόεδρος του ομίλου απέστειλε επιστολή, ημερ. 11.11.2019, προς το Υφυπουργείο, με την οποία αιτείται όπως, δεδομένης της εξασφάλισης από τον ΚΟΤ πολεοδομικής άδειας για το υποστατικό του ομίλου ως κέντρο αναψυχής-εστιατόριο, προχωρήσει η υπογραφή του νέου συμβολαίου άδειας χρήσης μεταξύ του ομίλου και του Υφυπουργείου. Ωστόσο, το θέμα δεν θα προχωρήσει δεδομένης της επικείμενης παραχώρησης της μαρίνας στον στρατηγικό επενδυτή.

Περαιτέρω, μας ενημέρωσε ότι είναι σε εξέλιξη η ποινική υπόθεση εναντίον των διαχειριστών του κέντρου αναψυχής για λειτουργία άνευ αδειας.

γ. Εισπρακτέα τέλη ελλιμενισμού στη Μαρίνα Λάρνακας.

Η παρακολούθηση και καταχώριση στο λογιστικό σύστημα των οφειλόμενων τελών ελλιμενισμού, πραγματοποιείται ανά μεγάλα χρονικά διαστήματα (κάθε 3 – 4 μήνες), με τη χρήση των φυσικών φακέλων που τηρούνται για κάθε σκάφος. Οι καθυστερημένοι έλεγχοι, υπολογισμοί και καταχωρίσεις των χρεωστικών υπολοίπων στο λογιστικό σύστημα, με τον τρόπο που διενεργούνται, οδηγούν σε αυξημένο διοικητικό κόστος και καθιστούν δύσκολη την παρακολούθησή τους.

Τα καθυστερημένα έσοδα από χρεώστες τελών ελλιμενισμού της μαρίνας στις 31.12.2019 ανέρχονται σε €304.666, μετά την πρόνοια για επισφαλείς χρεώστες ύψους €60.571.

Στον έλεγχο που διενήργησε η Υπηρεσία μας εντοπίστηκαν περιπτώσεις που εκκρεμούν για μεγάλο χρονικό διάστημα π.χ. από το 2007 (**Παράρτημα 1**). Από τον έλεγχο διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

- (i) Δεν είχε γίνει αποτελεσματική παρακολούθηση και λήψη έγκαιρων μέτρων για την είσπραξη των οφειλόμενων τελών ελλιμενισμού, με αποτέλεσμα να παραμένουν ανείσπρακτα και η είσπραξή τους, με την πάροδο του χρόνου, να καθίσταται δύσκολη ή/και αδύνατη. Η Υπηρεσία μας και σε προηγούμενη Έκθεση ελέγχου, που αφορούσε στον ΚΟΤ, εξέφρασε την ανησυχία της, γιατί δεν είχαν ληφθεί έγκαιρα μέτρα για την έγκαιρη είσπραξη των εσόδων από τέλη ελλιμενισμού.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς πληροφόρησε ότι ο χειρισμός του υπολογισμού και οι καταχωρίσεις του χρεωστικού υπόλοιπου στο λογιστικό σύστημα εξακολουθεί να γίνεται με τον ίδιο τρόπο και ότι με την εφαρμογή του νέου λογισμικού συστήματος ERP, το οποίο σύντομα θα τεθεί σε λειτουργία, θα επιλυθούν πολλά προβλήματα, όπως καθυστερημένοι έλεγχοι, υπολογισμοί και καταχωρίσεις των χρεωστικών υπολοίπων και θα διευκολυνθεί η παρακολούθηση των εισπράξεων, εσόδων και χρεωστών.

Η πρόνοια ύψους €60.571 για επισφαλείς χρεώστες στάλθηκε για διαγραφή στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών μη Εισπράξιμων Δημοσίων Χρημάτων, Αξιών και Υλικών.

Επίσης, μας ανέφερε ότι καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες και στοχευμένες ενέργειες για είσπραξη των παλιών οφειλόμενων ποσών, ανεξαρτήτως της οικονομικής κρίσης.

- (ii) **Προπληρωμή δικαιωμάτων ελλιμενισμού.** Κατόπιν της σύστασης της Υπηρεσίας μας, για προπληρωμή των δικαιωμάτων ελλιμενισμού, στις 30.4.2019 ο Διευθυντής της μαρίνας εξέδωσε οδηγία, στην οποία αναφέρει ότι οι ιδιοκτήτες σκαφών αναψυχής που αιτούνται και εγκρίνονται για μόνιμη ή προσωρινή θέση ελλιμενισμού στη Μαρίνα Λάρνακας θα πρέπει απαραίτητα να προπληρώνουν τα δικαιώματα ελλιμενισμού. Η εν λόγω οδηγία, ωστόσο, δεν ισχύει για περίοδο ελλιμενισμού κάτω των 90 ημερών, κάτι το οποίο έρχεται σε αντίθεση με την εγκύκλιο αρ. 1696 του Γενικού Λογιστηρίου.

Σημειώνουμε ότι στην εγκύκλιο του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας αρ. 1696, ημερ. 5.11.2012, στην παράγραφο 3.2. «Καταβολή εσόδων» αναφέρεται ότι «Ως γενική αρχή, τα τέλη πρέπει να καταβάλλονται πριν την παροχή της υπηρεσίας. Σε περιπτώσεις που τα έσοδα υπολογίζονται μετά την παροχή της υπηρεσίας θα πρέπει να προκαταβάλλεται το 90% του υπολογιζόμενου κόστους. Εξαιρέσεις θα πρέπει να γίνονται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις που τίθεται σε κίνδυνο η ανθρώπινη ζωή».

- (iii) **Εκποιήσεις σκαφών στη Μαρίνα Λάρνακας:** Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου (ΜΕΕ) σε σημείωμά της, ημερ. 16.9.2019, εισηγείται όπως στη βάση της σχετικής νομοθεσίας ετοιμαστούν εσωτερικοί Κανονισμοί για τις εκποιήσεις σκαφών, στους οποίους, μεταξύ άλλων, να περιληφθούν πρόνοιες αναφορικά με το πόσες ειδοποιήσεις θα πρέπει να σταλούν, πόσο χρονικό περιθώριο θα δίνεται, με ποιο τρόπο θα γίνεται η εκτίμηση του σκάφους, ανακοινώσεις στον τύπο, καθορισμό τιμών κ.λπ. Στη συνέχεια, οι Κανονισμοί θα πρέπει να αναρτηθούν στους πίνακες

ανακοινώσεων της μαρίνας και να δίνονται σε όλους τους ιδιοκτήτες σκαφών κατά την κράτηση χώρου ελλιμενισμού, έτσι ώστε να γνωρίζουν από πριν τις συνέπειες της μη καταβολής των δικαιωμάτων.

Συστάσεις:

- ♦ Το Υφυπουργείο να συνεχίσει τις προσπάθειες που καταβάλλει για την είσπραξη των καθυστερημένων εσόδων.
- ♦ Η προπληρωμή των δικαιωμάτων ελλιμενισμού να εφαρμόζεται για όλες τις περιόδους, έτσι ώστε να μην υπάρχει πλέον κίνδυνος για απώλεια εσόδων από τέλη ελλιμενισμού, αλλά και για συμμόρφωση με τις εγκυκλίους του Γενικού Λογιστηρίου.
- ♦ Να υλοποιηθεί η εισήγηση της ΜΕΕ για την ετοιμασία εσωτερικών Κανονισμών για τις εκποιήσεις σκαφών.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι οι διαδικασίες εκποίησης σκαφών έχουν ήδη καταγραφεί πιο αναλυτικά και η εφαρμογή των πιο πάνω διαδικασιών, ως επίσης και η ανάρτησή τους στους πίνακες ανακοινώσεων της μαρίνας, θα εξαρτηθεί από το περιεχόμενο της σύμβασης που αναμένεται να υπογραφεί σύντομα με τους ιδιώτες επενδυτές.

4.5 Εισπράξεις Μαρίνας Λάρνακας

α. Τήρηση του βιβλίου ταμείου: Οι αποδείξεις είσπραξης δεν καταχωρίζονται αναλυτικά σε βιβλίο ταμείου (Γ.Λ.14), αλλά καταχωρίζονται ηλεκτρονικά σε αρχείο excel. Στο τέλος του μήνα, η λειτουργός της μαρίνας καταχωρίζει στο Γ.Λ.14, συγκεντρωτικά, με μόνο μία εγγραφή, τις εισπράξεις που έγιναν με μετρητά ή επιταγή (δεν καταχωρίζει τις εισπράξεις μέσω JCC) και ως εκ τούτου στο Γ.Λ.14 δεν καταχωρίζονται όλες οι εισπράξεις της περιόδου, όπως προβλέπεται στην ΔΛΟ αρ. 30(α). Για τις εισπράξεις που γίνονται είτε μέσω JCC είτε με απευθείας κατάθεση στην τράπεζα, η ενσωμάτωσή τους γίνεται με πιστωτική σημείωση από το λογιστήριο του Υφυπουργείου.

Σημειώνουμε ότι δεν κατέστη δυνατός ο έλεγχος της ενσωμάτωσης των συνολικών εισπράξεων της Μαρίνας Λάρνακας στους κυβερνητικούς λογαριασμούς, επειδή με την ίδια πιστωτική σημείωση πιστώνονται και οι εισπράξεις από τις άλλες μαρίνες στο Κονδύλι εσόδων «502 – Διαχείριση μαρίνων».

Επισημαίνουμε ότι, η εγκύκλιος του Γενικού Λογιστηρίου με αρ. 1661, ημερ. 6.4.2010, καθορίζει τον τρόπο χειρισμού των εισπράξεων μέσω πιστωτικών καρτών που πρέπει να ακολουθείται.

Σύσταση: Τήρηση του βιβλίου ταμείου, σύμφωνα με την ΔΛΟ αρ. 30.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι θα καταβληθούν προσπάθειες για εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στην εγκύκλιο αρ. 1661 του Γενικού Λογιστηρίου.

β. Αιφνιδιαστικός έλεγχος μετρητών: Σύμφωνα με τη ΔΛΟ αρ. 38, οι Προϊστάμενοι Τμημάτων ή εκπρόσωποί τους πρέπει να διεξάγουν, τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο, αιφνιδιαστικούς ελέγχους στους λειτουργούς τους, που τους ανατέθηκε η είσπραξη και φύλαξη των εσόδων, με κοινοποίηση των αποτελεσμάτων στον Γενικό Λογιστή και Γενικό Ελεγκτή. Διαπιστώσαμε ότι, από κατά τα έτη 2018 και 2019, δεν διεξήχθη αιφνιδιαστικός έλεγχος μετρητών.

Σύσταση: Ο ΓΔ του Υφυπουργείου ή εκπρόσωπός του, να διεξάγει αιφνιδιαστικούς ελέγχους στους λειτουργούς είσπραξης, όπως προνοείται στη σχετική ΔΛΟ.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς επιβεβαίωσε ότι δεν πραγματοποιήθηκε οποιοσδήποτε αιφνιδιαστικός έλεγχος από αρμόδιο λειτουργό για τα έτη 2018 και 2019 και ότι θα ληφθούν ανάλογες ενέργειες για εφαρμογή της σύστασης.

γ. Έντυπα είσπραξης: Μέχρι 31.12.2018, οι εισπράξεις για τα διάφορα τέλη και χρεώσεις της μαρίνας γίνονταν με τη χρήση ειδικού εντύπου είσπραξης του ΚΟΤ, στο οποίο ήταν προτυπωμένα στοιχεία όπως, το μήκος του σκάφους, το τέλος για ελλιμενισμό κ.λπ. Από την 1.1.2019, οι εισπράξεις γίνονται με την έκδοση «Γενικού εντύπου είσπραξης» (Γ.Λ.18), του οποίου ωστόσο η χρήση δεν είναι πρακτική γιατί στην απόδειξη πρέπει να αναγράφονται χειρόγραφα τα πιο πάνω αναφερθέντα προτυπωμένα στοιχεία.

Σύσταση: Για σκοπούς πληροφόρησης εισηγούμαστε την επισύναψη στο Γ.Λ. 18 ενός προτυπωμένου εντύπου που θα δημιουργηθεί, το οποίο να εμπεριέχει τα απαραίτητα στοιχεία που απαιτούνται για τον υπολογισμό των χρεώσεων/εισπράξεων των τελών ελλιμενισμού.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς πληροφόρησε ότι θα ληφθούν ανάλογες ενέργειες για εφαρμογή της σύστασης.

δ. Τήρηση μητρώου διπλοτύπων: Στα Κεντρικά Γραφεία η φύλαξη των διπλοτύπων και η τήρηση του μητρώου γίνεται από το ίδιο άτομο που διενεργεί και εισπράξεις. Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με τη ΔΛΟ αρ. 61, «Το απόθεμα των βιβλίων είσπραξης, καθώς και το μητρώο βιβλίων είσπραξης, πρέπει να φυλάσσονται από πρόσωπο το οποίο δεν είναι λειτουργός είσπραξης εσόδων».

Σύσταση: Συμμόρφωση με τις οδηγίες του Γενικού Λογιστηρίου.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι θα ληφθούν ανάλογες ενέργειες για εφαρμογή της σύστασης, σύμφωνα με τη ΔΛΟ αρ. 61.

4.6 Έγγραφο Διαγωνισμού για σύμβουλο/μελετητή για μαρίνα και υποδομή υποδοχής κρουαζιερόπλοιων στην Πάφο

Το Υπουργικό Συμβούλιο με την Απόφασή του αρ. 40.672, ημερ. 2.3.1994, υιοθέτησε τη Μελέτη Στρατηγικής Ανάπτυξης του Ναυτικού Τουρισμού, η οποία ετοιμάστηκε το 1993 και η οποία, μεταξύ άλλων, προνοούσε τη δημιουργία μαρίνας χωρητικότητας 1.000 σκαφών (650 θέσεις στον

θαλάσσιο και 350 στον χερσαίο χώρο) στην Πάφο. Ωστόσο, ο διαγωνισμός ο οποίος είχε προκηρυχθεί το 2006 από το τότε Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για την ανάπτυξη της Μαρίνας Πάφου, δεν είχε επιτυχή κατάληξη, με αποτέλεσμα την οριστική ακύρωσή του το 2018.

Το Υφυπουργείο Τουρισμού σε Πρόταση την οποία υπέβαλε στο Υπουργικό Συμβούλιο είχε προτείνει τη διενέργεια μελέτης, μέσω της προκήρυξης ανοικτού διαγωνισμού, για την αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα, με σκοπό να μελετηθεί κατά πόσο είναι εφικτή η συνδυαστική ανάπτυξη μαρίνας και υποδομής για υποδοχή κρουαζιερόπλοιων στην περιοχή Πότιμα στην Πάφο, την εξεύρεση επενδυτή, καθώς και την ετοιμασία όλων των σχετικών εγγράφων, περιλαμβανομένων και των όρων που θα περιλαμβάνονταν στο συμβόλαιο του επιτυχόντα προσφοροδότη. Μετά την ολοκλήρωση των μελετών από μέρους του σύμβουλου/μελετητή, το θέμα θα υποβαλλόταν στο Υπουργικό Συμβούλιο, ούτως ώστε να αποφασιζόταν κατά πόσο το Κράτος θα προχωρούσε με τη συνδυαστική ανάπτυξη μαρίνας και υποδομής για υποδοχή κρουαζιερόπλοιων ή με την ανάπτυξη μόνο της μαρίνας. Το Υπουργικό Συμβούλιο με την Απόφασή του αρ. 88.572, ημερ. 15.11.2019, υιοθέτησε την εν λόγω Πρόταση και έτσι το Υφυπουργείο προχώρησε σε ετοιμασία των Εγγράφων του Διαγωνισμού, προσχέδιο των οποίων μας απέστειλε με ηλεκτρονικό μήνυμα στις 26.11.2019.

Η Υπηρεσία μας, σε επιστολή της, ημερ. 20.12.2019, ανέφερε ότι η προκήρυξη ενός Διαγωνισμού για την αγορά υπηρεσιών Συμβούλων, οι οποίοι θα μελετούσαν κατά πόσο είναι εφικτή η συνδυαστική ανάπτυξη μαρίνας και υποδομής για υποδοχή κρουαζιερόπλοιων και ταυτόχρονα θα προχωρούσαν στην εξεύρεση επενδυτή και στην ετοιμασία όλων των σχετικών εγγράφων/όρων συμβολαίου του επιτυχόντα προσφοροδότη, δημιουργούσε αθέμιτη προδιάθεση για την

έκβαση της υπό αναφορά μελέτης, καθώς η ομάδα η οποία θα καλείτο να μελετήσει κατά πόσο είναι εφικτή η κατασκευή του Έργου, θα ήταν προδιατεθειμένη και θα είχε ίδιο συμφέρον να ετοιμάσει μελέτη, η οποία θα αποδείκνυε τη βιωσιμότητά του, προκειμένου να εξασφαλιστεί η έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου για υλοποίησή του, διασφαλίζοντας με αυτό τον τρόπο το σύνολο του ποσού το οποίο προνοείται στη σύμβαση, δηλαδή περιλαμβανομένου του ποσού για εξεύρεση επενδυτή και ετοιμασία εγγράφων.

Η εκτιμώμενη αξία του Διαγωνισμού ανερχόταν σε €1.300.000, με επιπρόσθετο ποσό ύψους €300.000 ως δικαίωμα διαπραγμάτευσης. Κατόπιν δειγματοληπτικού ελέγχου του προσχεδίου των Εγγράφων του Διαγωνισμού, η Υπηρεσία μας κατέγραψε αρκετές παρατηρήσεις, οι οποίες επικεντρώνονταν κυρίως στον τρόπο αξιολόγησης των οικονομικών προσφορών, στην

οικονομική/επαγγελματική δυνατότητα που έπρεπε να διαθέτουν οι οικονομικοί φορείς για να συμμετάσχουν στον υπό αναφορά Διαγωνισμό, στα ελάχιστα απαιτούμενα προσόντα των Βασικών Εμπειρογνωμόνων της Ομάδας Έργου και στους συντελεστές βαρύτητας τεχνικής και οικονομικής αξιολόγησης που είχαν καθοριστεί για τον υπολογισμό του τελικού βαθμού κατάταξης των προσφορών. Επιπρόσθετα, είχαμε επισημάνει διάφορες αναφορές σε παραγράφους των Εγγράφων του Διαγωνισμού, οι οποίες, όπως διατυπώνονταν, παρουσίαζαν ως ειλημμένη την απόφαση για συνδυαστική ανάπτυξη μαρίνας και υποδομής για υποδοχή κρουαζιερόπλοιων ή στην καλύτερη περίπτωση προϋπέθεταν ότι η τελική κατάληξη της μελέτης θα έπρεπε να είναι θετική προς τη συνδυαστική ανάπτυξη.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τα Έγγραφα του Διαγωνισμού, ο κάθε προσφοροδότης θα έπρεπε να υποβάλει στο Έντυπο της Οικονομικής Προσφοράς τρία ξεχωριστά ποσά. Συγκεκριμένα, το πρώτο ποσό αφορούσε στην περίπτωση που η μελέτη κατέληγε σε αποκλειστική ανάπτυξη μαρίνας, το δεύτερο αφορούσε στο επιπρόσθετο ποσό σε περίπτωση επιλογής της συνδυαστικής ανάπτυξης μαρίνας και υποδομής για υποδοχή κρουαζιερόπλοιων, ενώ το τρίτο ποσό προέκυπτε ως το άθροισμα των δύο πρώτων ποσών. Δεδομένου ότι η αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών θα γινόταν στη βάση του δεύτερου ποσού, άποψη της Υπηρεσίας μας ήταν ότι με τον τρόπο αυτό ο κάθε προσφέροντας θα είχε κίνητρο να διαμορφώσει με τέτοιο τρόπο τη μελέτη, ώστε η επιλογή της συνδυαστικής ανάπτυξης να παρουσιάζεται τεχνικά/περιβαλλοντικά εφικτή και οικονομικά βιώσιμη σε σχέση με την αποκλειστική ανάπτυξη μαρίνας, διεκδικώντας εν τέλει το συνολικό ποσό της σύμβασης. Επίσης, ο προσφέροντας θα μπορούσε ενδεχομένως να προσαρμόσει τα υποβληθέντα ποσά με τέτοιο τρόπο ώστε, ακόμη και στην περίπτωση που η συνδυαστική ανάπτυξη δεν θα αποδεικνυόταν ως η βέλτιστη επιλογή και η πληρωμή του θα γινόταν στη βάση του πρώτου ποσού μόνο, να εξασφαλίσει ποσό δυσανάλογο των προσφερόμενων υπηρεσιών, εις βάρος του δημόσιου συμφέροντος.

Σύσταση της Υπηρεσίας μας ήταν όπως το Υφυπουργείο Τουρισμού προχωρούσε στην προκήρυξη Διαγωνισμού, ο οποίος θα περιοριζόταν στην αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών, με σκοπό να μελετηθεί κατά πόσο είναι εφικτή η συνδυαστική ανάπτυξη μαρίνας και υποδομής για υποδοχή κρουαζιερόπλοιων στην περιοχή Πότιμα στην Πάφο και εφόσον κρινόταν ότι το Έργο είναι νομικά, τεχνικά και περιβαλλοντικά αποδεκτό, καθώς και οικονομικά βιώσιμο και εξασφαλιζόταν η έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου, να προχωρούσε στην προκήρυξη δεύτερου Διαγωνισμού για αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών, για εξεύρεση επενδυτή και ετοιμασία των σχετικών εγγράφων.

Σε συνάντηση, η οποία ζητήθηκε από τη Συντονιστική Ομάδα Μαρίνων του Υφυπουργείου και πραγματοποιήθηκε στα γραφεία μας στις 3.2.2019, συζητήθηκαν περαιτέρω οι όροι και οι πρόνοιες των Εγγράφων του Διαγωνισμού. Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, το Υφυπουργείο αποφάσισε να προχωρήσει σε αναθεώρηση των σχετικών εγγράφων, κρίνοντας ως ορθή τη σύστασή μας για διενέργεια δύο ξεχωριστών διαγωνισμών και απέστειλε στην Υπηρεσία μας προσχέδιο των αναθεωρημένων Εγγράφων με ηλεκτρονικό μήνυμα, ημερ. 18.2.2020.

Η Υπηρεσία μας διεξήγαγε δειγματοληπτικό έλεγχο επί του προσχεδίου των αναθεωρημένων εγγράφων, καταγράφοντας σε επιστολή της, ημερ. 3.3.2020, προς το Υφυπουργείο σειρά παρατηρήσεων, ιδιαιτέρως σε ότι αφορούσε στις απαιτήσεις της Αναθέτουσας Αρχής από τον Ανάδοχο, το οποίο, σε συνδυασμό με τη μικρή χρονική διάρκεια της σύμβασης, ενδεχομένως να οδηγούσε, κατά την υλοποίησή της, σε καθυστερήσεις και απαιτήσεις εκ μέρους του Αναδόχου, τις οποίες η Αναθέτουσα Αρχή δεν θα ήταν σε θέση να αντικρούσει, την ίδια στιγμή μάλιστα που δεν είχε περιληφθεί στα Έγγραφα οποιαδήποτε πρόνοια για επιβολή κυρώσεων στον Ανάδοχο, σε περίπτωση καθυστέρησης στην υποβολή των παραδοτέων.

Με γνώμονα το όφελος του Έργου και την αποφυγή ανεπιθύμητων προβλημάτων κατά την υλοποίηση της σύμβασης, σύσταση της Υπηρεσίας μας ήταν να επιδιωχθεί η όσο το δυνατό πιο σαφής διατύπωση των απαιτήσεων που θα έπρεπε να πληρούν οι οικονομικοί φορείς, οι οποίοι θα υπέβαλλαν προσφορά και η όσο το δυνατό πιο λεπτομερής καταγραφή των παραδοτέων, τα οποία να υπήρχε η δυνατότητα να συζητηθούν, να συμπληρωθούν και να διασαφηνιστούν εντός εύλογου χρονικού διαστήματος μετά την υπογραφή της σύμβασης. Επιπρόσθετα, θα έπρεπε να διευκρινιστεί ο τρόπος καταβολής της αμοιβής του Αναδόχου, λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντικότητα του κάθε παραδοτέου και τον αναμενόμενο χρονικό ορίζοντα υποβολής του. Σε κάθε περίπτωση, αναφέραμε ότι η ευθύνη για καθορισμό των όρων/προνοιών των Εγγράφων του Διαγωνισμού ανήκε στο Υφυπουργείο, ως η Αναθέτουσα Αρχή.

Το Υφυπουργείο απέστειλε στην Υπηρεσία μας απαντητική επιστολή, ημερ. 27.3.2020, ενημερώνοντάς μας για τις διαφοροποιήσεις στις οποίες είχε προβεί για ελαχιστοποίηση τυχόν ασαφειών ή/και παρερμηνειών στα Έγγραφα και στις 2.4.2020 προχώρησε σε προκήρυξη του εν λόγω Διαγωνισμού, με τελευταία ημερομηνία υποβολής προσφορών τις 30.6.2020. Η αξία του διαγωνισμού εκτιμήθηκε εν τέλει στις €300.000, για χρονική διάρκεια 10 μηνών, με δικαίωμα διαπραγμάτευσης ποσού ύψους €50.000 για επέκταση των εργασιών. Λόγω της κατάστασης με τα περιοριστικά μέτρα λόγω εξάπλωσης του Covid-19, το Υφυπουργείο προχώρησε σε έκδοση τροποποιητικού όρου (addendum), παραχωρώντας παράταση στην υποβολή προσφορών μέχρι τις 30.7.2020.

Το Υφυπουργείο, με επιστολή του, ημερ. 15.1.2021, μας ενημέρωσε ότι η αξιολόγηση των προσφορών βρίσκεται στο τελικό στάδιο ολοκλήρωσής της και ότι η Έκθεση θα υποβαλλόταν στο Συμβούλιο Προσφορών το τελευταίο δεκαήμερο του Ιανουαρίου 2021.

4.7 Επόπτης Μαρίνας Παραλιμνίου

Το Υφυπουργείο Τουρισμού με ηλεκτρονικό του μήνυμα, ημερ. 24.4.2020, απευθύνθηκε στην Υπηρεσία μας ζητώντας καθοδήγηση, σε σχέση με την εξακρίβωση του βέλτιστου τρόπου εποπτείας της προς ανέγερση Μαρίνας Παραλιμνίου από το Υφυπουργείο, λαμβάνοντας υπόψη την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα πόρων/κόστους και παράγοντες όπως, ενδεχομένως, ο ιδιαίτερα μακρύς χρονικός ορίζοντας της σύμβασης μεταξύ Δημοκρατίας και Αναδόχου, καθώς πρόκειται για σύμβαση παραχώρησης χερσαίου και θαλάσσιου χώρου με άδεια χρήσης 125ετούς περιόδου.

Φωτογραφία 7. Ψηφιακή κάτοψη της Μαρίνας Παραλιμνίου.

Το Υφυπουργείο επισήμανε τη μέθοδο εποπτείας που είχε ακολουθήσει το ΥΕΕΒΤ για τη Μαρίνα Αγίας Νάπας, με αντίστοιχη ενημέρωση της ΔΕΜ, ο οποίος, όπως ανέφερε, περιοριζόταν στη λήψη πιστοποιητικού εκτέλεσης εργασιών από ανεξάρτητο μηχανικό και μικρού εύρους επισκόπηση εργασιών σε αραιά χρονικά διαστήματα.

Το Υφυπουργείο είχε προβεί σε προκαταρκτική σκιαγράφιση μια ομάδας βασικών εμπειρογνομόνων και σε σχετική χονδρική αποτύπωση όρων εντολής, τους οποίους μας απέστειλε για σχόλια, ενώ υπήρχαν σκέψεις και για προσθήκη πρόνοιας για λήψη συμβουλευτικών υπηρεσιών για ζητήματα που θα αναφύονταν για τις υφιστάμενες μαρίνες.

Φωτογραφία 8. Τρισδιάστατη ψηφιακή απεικόνιση της Μαρίνας Παραλιμνίου.

Η Υπηρεσία μας, με απαντητικό της ηλεκτρονικό μήνυμα, ημερ. 18.5.2020, ανέφερε ότι το Υφυπουργείο Τουρισμού, ως η Αναθέτουσα Αρχή, θα έπρεπε να διορίσει Υπεύθυνο Συντονιστή, αν δεν το είχε ήδη πράξει και για τη Σύμβαση της Μαρίνας Παραλιμνίου, δεδομένου ότι θα εξασφαλιστεί και η σχετική έγκριση από την ΔΕΜ. Σχετική αναφορά για την υποχρέωση αυτή του Υφυπουργείου είχε γίνει σε επιστολές μας, ημερ. 5.6.2019 και 3.10.2019. Ο Υπεύθυνος Συντονιστής θα είχε την ουσιαστική ευθύνη της προώθησης παρακολούθησης και υλοποίησης του Έργου της Μαρίνας και θα συνεργαζόταν με την Ομάδα Επόπτη Έργου. Άποψη της Υπηρεσίας μας ήταν όπως, αντί να γίνεται χρήση του όρου «Ομάδα Επόπτη Έργου», να υιοθετηθεί ο όρος όπως αναφέρεται στις Συμβάσεις της Μαρίνας Παραλιμνίου, δηλ. Εξουσιοδοτημένοι Εκπρόσωποι και/ή Αντιπρόσωποι και/ή Εμπειρογνώμονες.

Σε σχέση με το ερώτημα του Υφυπουργείου για την εποπτεία της διεξαγωγής των ποιοτικών και ποσοτικών ελέγχων επί των εκτελούμενων εργασιών, άποψη της Υπηρεσίας μας ήταν όπως η Ομάδα Επόπτη Έργου έχει την ευθύνη να παρακολουθεί ότι τα αποτελέσματα των εργαστηριακών αναλύσεων, οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί από τον Ανάδοχο, συμμορφώνονται πλήρως με τις προδιαγραφές. Σε περίπτωση που εντοπίσει ότι τα αποτελέσματα αυτά παρουσιάζουν ανομοιομορφία, θα ετοιμάζει τεκμηριωμένη έκθεση προς τον Υπεύθυνο Συντονιστή του Έργου, προτείνοντας τον έλεγχο που θα πρέπει να διενεργηθεί με ενδεικτικό κόστος από προσφορές που θα έχει λάβει από τρεις οικονομικούς φορείς που διεξάγουν το είδος των ελέγχων αυτών, προκειμένου ο Υπεύθυνος Συντονιστής του Έργου να υποβάλει πρόταση προς την ΔΕΜ, η οποία θα έχει τον τελικό λόγο για τη διεκπεραίωση των ελέγχων αυτών. Η εν λόγω απόφαση επηρεάζει σημαντικά το κόστος, αφού θα πρέπει να συνυπολογιστούν και έξοδα εργαστηριακών ελέγχων. Εισήγησή μας ήταν όπως συμπεριληφθεί πρόνοια στον Προϋπολογισμό του Υφυπουργείου ανά χρόνο για τη διεξαγωγή αυτών των εργαστηριακών ελέγχων.

Αναφορικά με την έκδοση Πιστοποιητικού Συμπλήρωσης Εργασιών, άποψη της Υπηρεσίας μας ήταν όπως η Ομάδα Επόπτη Έργου ετοιμάζει λεπτομερή Έκθεση προς τον Υπεύθυνο Συντονιστή του Έργου, καταγράφοντας όλα τα απαραίτητα στοιχεία αναφορικά με τη συμπλήρωση των Εργασιών, ούτως ώστε ο ίδιος ο Υπεύθυνος Συντονιστής να είναι σε θέση να ετοιμάζει την εισήγησή του προς το Υφυπουργείο για το Πιστοποιητικό Συμπλήρωσης Εργασιών και να ετοιμάζει επίσης τυχόν σημειώματα προς τη ΔΕΜ, όπου απαιτείται. Σε σχέση με το ερώτημα για υποβολή έκθεσης ελέγχου διαπίστωσης της πιστής εκτέλεσης της σύμβασης σε μηνιαία βάση, εκφράσαμε την άποψη ότι, επιπρόσθετα αυτού, μπορεί να περιληφθεί και πρόνοια ότι σε περίπτωση που κρίνεται αναγκαίο π.χ. σε περιόδους όπου οι εργασίες υλοποιούνται με ταχύτερο ρυθμό, να υποβάλλονται και ενδιάμεσες εκθέσεις.

Σχετικά με την ενδεδειγμένη συχνότητα επιτόπιων ελέγχων, αναφέραμε ότι η συχνότητα αυτών δεν επηρεάζεται από το εάν θα απαιτηθεί από την Ομάδα Επόπτη Έργου η Έκδοση Πιστοποιητικού Συμπλήρωσης Εργασιών ή απλά υποστηρικτική γνωμάτευση για τον Υπεύθυνο Συντονιστή/ΔΕΜ. Δεν μπορεί να προκαθοριστεί η συχνότητα αυτή, καθώς εξαρτάται από την πρόοδο εκτέλεσης των εργασιών. Κατά τη γνώμη μας, επιτόπια επιθεώρηση πρέπει να

πραγματοποιείται τουλάχιστον 1-2 φορές τον μήνα και να γίνεται συχνότερη σε περίοδο όπου το Έργο προχωρά με ταχύτερο ρυθμό.

Επιπρόσθετα, η Υπηρεσία μας έκρινε υπερβολικές τις απαιτήσεις για την Ομάδα Επόπτη Έργου, στην οποία το Υφυπουργείο περιέλαβε δύο Πολιτικούς Μηχανικούς, έναν Ηλεκτρολόγο Μηχανικό, έναν Μηχανολόγο Μηχανικό, έναν Επιμετρητή Ποσοτήτων και έναν Contract Manager με εμπειρία σε παροχή νομικών συμβουλών σε αντίστοιχα έργα. Εισήγησή μας ήταν όπως η Ομάδα Επόπτη Έργου αποτελείται από ένα Πολιτικό Μηχανικό (Contract Manager) με εμπειρία σε τέτοια έργα, καθώς και στη διαχείριση Συμβάσεων παρόμοιας φύσης έργων, ο οποίος να συνεργάζεται και να υποβοηθείται, όποτε κρίνεται αναγκαίο, από ηλεκτρολόγο μηχανικό, μηχανολόγο μηχανικό, επιμετρητή ποσοτήτων, λογιστή κ.λπ. Επίσης, θα έπρεπε να περιληφθούν οι αναφορές στους όρους των δύο Συμβάσεων, οι οποίες είχαν υπογραφεί με τον Ανάδοχο, σε σχέση με το Δικαίωμα Εισόδου και Επιθεώρησης της Δημοκρατίας (π.χ. 8.1 και 9.1 των Συμβάσεων, αντίστοιχα), όπως επίσης να ληφθεί υπόψη η Σύμβαση του Τμήματος Περιβάλλοντος για Επιθεωρητή, ο οποίος παρακολουθεί τα περιβαλλοντικά ζητήματα, με τον οποίο η Ομάδα Επόπτη θα μπορούσε να συνεργάζεται όποτε χρειάζεται.

Το Υφυπουργείο, αφού μελέτησε τις απαντήσεις και εισηγήσεις μας, φαίνεται εκ πρώτης όψεως στην πλειοψηφία τους να τις υιοθέτησε και ετοίμασε σχετικό σημείωμα προς τη ΔΕΜ, η οποία σε συνεδρία της, ημερ. 27.5.2020, ενέκρινε, προκαταρκτικά, το προτεινόμενο πλαίσιο, υπό την προϋπόθεση διασφάλισης των αναγκαίων πιστώσεων.

Το Υφυπουργείο με επιστολή του, ημερ. 15.1.2021, μας ενημέρωσε ότι έχει ήδη εξασφαλιστεί η πολεοδομική έγκριση για τον χωροταξικό σχεδιασμό, καθώς και η άδεια για τα λιμενικά έργα της μαρίνας, σύμφωνα με τον περί Αποβαθρών Νόμο. Στις 23.10.2020 εξασφαλίστηκε επίσης η πολεοδομική άδεια για τις κτηριακές εγκαταστάσεις και τη μικτή ανάπτυξη, ενώ εκκρεμούν ακόμη οι άδειες οικοδομής από τον Δήμο Παραλιμνίου. Ως αποτέλεσμα της καθυστέρησης που παρατηρείται στην έναρξη των εργασιών της μαρίνας, το ζήτημα της αγοράς υπηρεσιών Επόπτη Έργου δεν προωθήθηκε εντός του 2020, αλλά έχουν περιληφθεί οι απαιτούμενες πιστώσεις στον Προϋπολογισμό του Υφυπουργείου για το 2021, οπότε και έχει προγραμματιστεί η προώθηση της σχετικής προκήρυξης, νοουμένου ότι θα εξασφαλιστεί η σχετική έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών.

4.8 Χωροθέτηση Κτηρίου Εισόδου και Διοίκησης της Μαρίνας Παραλιμνίου

Ο Ανάδοχος της Μαρίνας Παραλιμνίου, εταιρεία Δ, με επιστολή, ημερ. 12.5.2020, προς το Υφυπουργείο ανέφερε ότι στις 4.5.2020 χορηγήθηκε η Πολεοδομική Άδεια του Γενικού Χωροταξικού Σχεδίου (Master Plan) της ανάπτυξης της μαρίνας και ζήτησε όπως εγκριθεί η χωροθέτηση του κτηρίου Εισόδου και Διοίκησης της Μαρίνας (Marina Operation Building) στην είσοδο της ανάπτυξης, σε τεμάχιο το οποίο εμπίπτει στη σύμβαση μίσθωσης της κρατικής γης που αφορά στη μικτή ανάπτυξη, λόγω περιορισμένου χώρου, αλλά το κτήριο αυτό να εξαιρεθεί από τη μίσθωση, έτσι ώστε με την ολοκλήρωση και παράδοση του έργου να παραμείνει με το καθεστώς της άδειας χρήσης.

Το θέμα συζητήθηκε στη συνεδρία της ΔΕΜ, ημερ. 27.5.2020, όπου το μέλος της Επιτροπής και εκπρόσωπος του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως εξήγησε ότι το κτήριο Εισόδου και Διοίκησης της Μαρίνας, το οποίο εμπίπτει στις υποχρεωτικές χρήσεις και που θα έπρεπε να χωροθετείται εντός του χώρου για τον οποίο υπογράφηκε Σύμβαση για Άδεια Χρήσης, χωροθετείται στον χώρο για τον οποίο υπογράφηκε Σύμβαση για εκμίσθωση, δηλαδή εκεί όπου χωροθετούνται οι μεικτές αναπτύξεις της Μαρίνας, εφόσον κρίθηκε από τους μελετητές του Γενικού Χωροταξικού Σχεδίου, αλλά και από την Πολεοδομική Αρχή, ότι αυτή η τροποποίηση είναι προς όφελος της ολοκληρωμένης εικόνας και ορθολογικής χωροδιάταξης των χρήσεων για εύρυθμη λειτουργία της μαρίνας και δεδομένου ότι όχι μόνο η θέση αλλά και η στενότητα των διαστάσεων του χώρου για τις υποχρεωτικές χρήσεις δεν εξυπηρετούσαν τη χωροθέτηση του κτηρίου Εισόδου και Διοίκησης.

Η Υπηρεσία μας επισήμανε ότι θα πρέπει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο υποθήκευσης του τίτλου ιδιοκτησίας του εν λόγω κτηρίου, το οποίο περιλαμβάνεται στα έργα που θα παραχωρηθούν με άδεια χρήσης γης, με τη σύμβαση της μακροχρόνιας μίσθωσης χώρου που αφορά στη μικτή ανάπτυξη.

Ο Πρόεδρος, μετά από την επισήμανση της Υπηρεσίας μας, διευκρίνισε ότι, όπως ανέφερε και ο Ανάδοχος στην επιστολή του, στη βάση του τελικού ελέγχου και έγκρισης της μικτής ανάπτυξης, το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας αναμένεται να εκδώσει αριθμούς και τίτλους για όλα τα μέρη της μικτής ανάπτυξης, οικιστικές και εμπορικές μονάδες, έτσι ώστε να εκδοθεί ο τίτλος ιδιοκτησίας της μακροχρόνιας μίσθωσης. Το κτήριο διοίκησης της Μαρίνας αναμένεται όπως εξαιρεθεί και συμπεριληφθεί στα υποστατικά που διέπονται από την άδεια χρήσης, όπως περιγράφεται στη σύμβαση που αφορά στην άδεια χρήσης των υποχρεωτικών έργων.

Η ΔΕΜ, αφού μελέτησε την επιστολή και συνεκτίμησε τα πιο πάνω, αποφάσισε όπως εγκρίνει το αίτημα του Αναδόχου για χωροθέτηση του κτηρίου Εισόδου και Διοίκησης της Μαρίνας (Marina Operation Building) επί της εισόδου της μικτής ανάπτυξης, νοουμένου ότι το υπό αναφορά κτήριο, με την ολοκλήρωση και την παράδοσή του, συμπεριληφθεί στο καθεστώς της άδειας χρήσης των υποχρεωτικών έργων, όταν εκδοθούν οι σχετικοί τίτλοι από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.

Σύσταση: Σε περιπτώσεις ταυτόχρονης συνύπαρξης δύο συμβάσεων παραχώρησης σε οποιοδήποτε έργο, η μία εκ των οποίων αφορά σε μίσθωση και η άλλη σε άδεια χρήσης γης, εάν αναπόφευκτα προκύπτει, είτε για πολεοδομικούς είτε για άλλους λόγους, η ανάγκη για παραχώρηση τεμαχίου γης, το οποίο περιλαμβάνεται στη σύμβαση μίσθωσης για να γίνει μια ανάπτυξη, η οποία θα παραχωρηθεί με άδεια χρήσης, ο ιδιοκτήτης (Κυπριακή Δημοκρατία) να διασφαλίζει ότι η εν λόγω ανάπτυξη δεν θα παραχωρείται με μίσθωση και δεν θα δύναται να υποθηκευτεί.

4.9 Αίτηση για Μεταβίβαση Άδειας Διαχείρισης Χώρου Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής

Το τότε ΥΕΕΒΤ με επιστολή, ημερ. 28.8.2018, ενημέρωσε την αιτήτρια εταιρεία Ε ότι ο ΥΕΕΒΤ, ως η Αρμόδια Αρχή δυνάμει του περί Διαχείρισης Χώρων Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής Νόμου του 2007 (Ν.46(Ι)/2007), αποφάσισε όπως προχωρήσει στη χορήγηση άδειας για τη διαχείριση, εκμετάλλευση και λειτουργία χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής στο κρατικό τεμάχιο αρ. 29 Φ.Σχ. 50/53 στην Κοινότητα Σοφτάδων στη Λάρνακα έκτασης 11.366 τ.μ. (επίχωση και χερσαίος χώρος) υπό όρους, προϋποθέσεις και περιορισμούς στη βάση σχετικού Διατάγματος (Κ.Δ.Π. 318/2015). Το ΥΕΕΒΤ απέστειλε, με την υπό αναφορά επιστολή, συνημμένο προσχέδιο της άδειας διαχείρισης, καλώντας την εταιρεία να καταβάλει, σύμφωνα με το άρθρο 8(2) του Ν.46(Ι)/2007, το τέλος έκδοσης της άδειας ύψους €1.709 καθώς και το τέλος διαχείρισης του χώρου, ως αυτό είχε καθοριστεί από το ΤΚΧ σε €100.000, προκειμένου να καταστεί εφικτή η χορήγηση της εν λόγω άδειας. Σημειώνεται ότι το εν λόγω τμήμα εδάφους της Δημοκρατίας είχε προηγουμένως κηρυχτεί ως χώρος ελλιμενισμού και εξυπηρέτησης σκαφών αναψυχής με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 85.222 ημερ. 20.6.2018.

Η εταιρεία ωστόσο δεν προχώρησε στην καταβολή των πιο πάνω ποσών και στις 17.10.2019, όταν και πραγματοποιήθηκε στο Υφυπουργείο Τουρισμού συνεδρία της Επιτροπής Αξιολόγησης για τους Χώρους Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής, αναφέρθηκε ότι στις 29.8.2019 είχε σταλεί επιστολή από δικηγορικό γραφείο με αίτημα τη μεταβίβαση της άδειας διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής από την αιτήτρια εταιρεία Ε στην εταιρεία Στ, αποκλειστικής ιδιοκτησίας της εταιρείας Ε.

Ως αναφέρθηκε στη συνεδρία, η υπό αναφορά μεταβίβαση θα εξεταζόταν σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.46(Ι)/2007, το οποίο αναφέρει ότι:

«Η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να αποδεχθεί αίτημα του διαχειριστή για μεταβίβαση της άδειας του σε άλλο πρόσωπο εκτός εάν το πρόσωπο αυτό έχει υποβάλει αίτηση η οποία εξεταστεί και εγκριθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου».

Θέση της Υπηρεσίας μας, όπως διατυπώθηκε από εκπροσώπους μας και καταγράφηκε στα πρακτικά της συνεδρίας της Επιτροπής Αξιολόγησης, ημερ. 17.10.2019, καθώς και σε επιστολή της, ημερ. 30.1.2020, ήταν ότι το συγκεκριμένο άρθρο πρόδηλα αναφέρεται σε μεταβίβαση της άδειας διαχείρισης και όχι σε μεταβίβαση οποιαδήποτε αίτησης. Άλλωστε το άρθρο αναφέρεται σε αίτημα του «διαχειριστή», με βάση δε τους ορισμούς του Νόμου αυτού, «διαχειριστής» σημαίνει το πρόσωπο που κατέχει άδεια διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου αυτού. Ως γνωστό, η εταιρεία Ε δεν κατείχε ακόμη άδεια και συνεπώς δεν ήταν διαχειριστής. Ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να υποβάλει αίτηση για μεταβίβαση άδειας που δεν κατείχε. Η άδεια διαχείρισης θα μπορούσε να μεταβιβαστεί από την εταιρεία Ε στην εταιρεία Στ, μόνο υπό την προϋπόθεση ότι η εταιρεία Ε θα κατέβαλλε πρώτα τα απαιτούμενα εκ του Νόμου τέλη και εξασφάλιζε την εν λόγω άδεια. Τότε, δεδομένου ότι θα υφίστατο άδεια

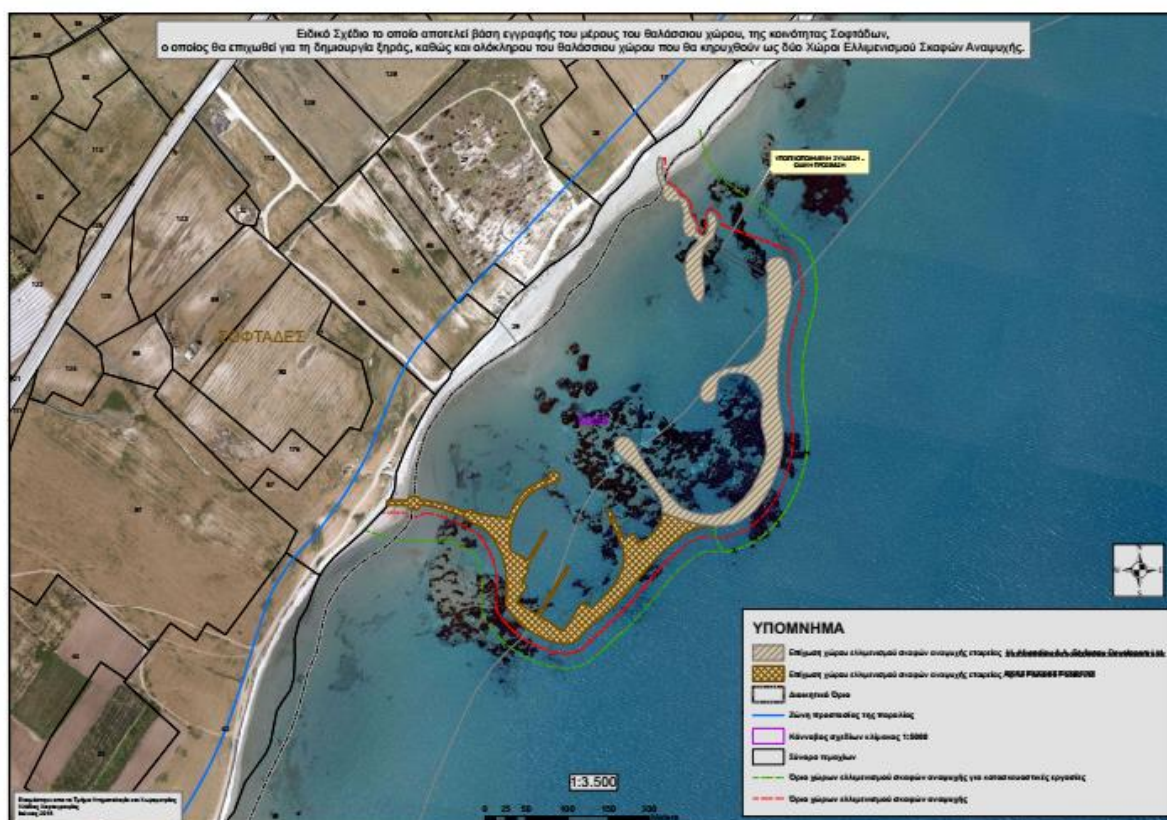
διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής και διαχειριστής, ως ορίζει το άρθρο 10 του Ν.46(Ι)/2007, θα υπήρχε η δυνατότητα να τύχει εξέτασης η αίτηση για μεταβίβαση της άδειας διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού από την εταιρεία Ε στην εταιρεία Στ, ως αναφερόταν και σε σχετική γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας, ημερ. 13.1.2020.

Ακολούθως προέκυψαν περαιτέρω αμφιβολίες σε σχέση με τη νομιμότητα της μεταβίβασης, καθώς εκτός του ότι δεν υφίστατο άδεια διαχείρισης και ότι στον Ν.46(Ι)/2007 δεν καθορίζεται πλαίσιο διαχείρισης της διαδικασίας μεταβίβασης, η αιτήτρια εταιρεία δεν ήταν πλέον κάτοχος του χερσαίου χώρου, ενώ η Επιτροπή δεν ικανοποιήθηκε από τα πιστοποιητικά που υπέβαλε η εταιρεία Στ για να αποδείξει ότι διαθέτει την απαιτούμενη οικονομική επάρκεια, καθώς και εμπειρία/τεχνογνωσία να υλοποιήσει το εν λόγω έργο. Σε συνέχεια της συνεδρίας της Επιτροπής Αξιολόγησης, ημερ. 9.4.2020 και με αφορμή όλα τα πιο πάνω, η Υπηρεσία μας με ηλεκτρονικό της μήνυμα, ημερ. 16.4.2020, επανέλαβε την εισήγησή της για εξέταση από την Επιτροπή Αξιολόγησης του ενδεχομένου αποκήρυξης του εν λόγω χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής από το Υπουργικό Συμβούλιο και απόρριψης της σχετικής αίτησης της εταιρείας Ε, επισημαίνοντας ότι εάν η εταιρεία Στ επιθυμούσε να καταθέσει αίτηση για άδεια διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής, μπορούσε να το πράξει με τη διαδικασία ως αυτή ορίζεται από τον Ν.46(Ι)/2007.

Σε συνέχεια της υποβολής δήλωσης από εμπορική τράπεζα ότι θα εξετάσει θετικά τυχόν αίτημα της εταιρείας Στ για χρηματοδότηση του έργου και τη θέση της εκπροσώπου της Νομικής Υπηρεσίας ότι η ύπαρξη των απαιτούμενων χρηματοοικονομικών πόρων αποδεικνυόταν από το γεγονός ότι η τράπεζα αυτή είναι η απόλυτη ιδιοκτήτρια της εταιρείας Στ, καθώς οι μετοχές της δεύτερης ανήκουν αποκλειστικά στην ιδιοκτησία της τράπεζας, όπως επίσης ότι η δήλωση της τράπεζας θεωρείτο στο παρόν στάδιο ικανοποιητική, καθότι η υλοποίηση τέτοιας εμβέλειας έργων απαιτεί μεγάλο χρονικό διάστημα για εξασφάλιση των επιμέρους αδειών, η Επιτροπή Αξιολόγησης σε συνεδρία, ημερ. 25.6.2020, αποφάσισε να υποβάλει ταυτόχρονα (με την έννοια του διαδοχικού) εισήγηση προς τον Υφυπουργό για χορήγηση άδειας διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού στην εταιρεία Ε, με την καταβολή του τέλους έκδοσης της άδειας διαχείρισης (€1.709) και του ετήσιου τέλους διαχείρισης του χώρου (€100.000 πρώτη πράξη) και εισήγηση για μεταβίβαση της εν λόγω άδειας στην εταιρεία Στ (δεύτερη πράξη), σύμφωνα με τις πρόνοιες του Ν.46(Ι)/2007.

Στις 5.10.2020, η εταιρεία Ε κατέβαλε το τέλος έκδοσης της άδειας ύψους €1.709, καθώς και το τέλος διαχείρισης του χώρου ύψους €100.000 στο Υφυπουργείο Τουρισμού, το οποίο προχώρησε στη χορήγηση άδειας για τη διαχείριση, εκμετάλλευση και λειτουργία χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής στο κρατικό τεμάχιο αρ. 29 Φ.Σχ. 50/53, στην Κοινότητα Σοφτάδων στη Λάρνακα έκτασης 11.366 τ.μ. (επίχωση και χερσαίος χώρος) υπό όρους, προϋποθέσεις και περιορισμούς. Την ίδια μέρα, η εν λόγω άδεια μεταβιβάστηκε στην εταιρεία Στ και το σχετικό Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 209/2018 και ημερ. 13.7.2018 τροποποιήθηκε αναλόγως στις 16.8.2020.

Όπως φαίνεται στη Φωτογραφία 9, ο υπό αναφορά χώρος ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής (αριστερά) είναι εφαπτόμενος με τον χώρο ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής (δεξιά) της εταιρείας Z, για την οποία γίνεται αναφορά σε επόμενη παράγραφο της Έκθεσης. Ως εκ τούτου, με επιστολή μας, ημερ. 4.1.2021, ζητήσαμε από το Υφυπουργείο όπως μας πληροφορήσει πώς προτίθεται η διαχειρίστρια εταιρεία Στ να προχωρήσει στην υπό αναφορά ανάπτυξη, από τη στιγμή που η αίτηση της εταιρείας Z για εξασφάλιση της άδειας διαχείρισης του εφαπτόμενου χώρου ελλιμενισμού παρέμενε σε εκκρεμότητα, λόγω του ότι δεν είχαν καταβληθεί τα απαιτούμενα, εκ του Νόμου, τέλη.

Φωτογραφία 9. Χώροι Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής στην περιοχή Σοφτάδες-Κίτι.

Το Υφυπουργείο σε επιστολή του, ημερ. 15.1.2021, ανέφερε ότι η διαχειρίστρια εταιρεία Στ είναι υποχρεωμένη να προβεί σε όλες τις αναγκαίες κατασκευαστικές υποδομές, ώστε να διασφαλίζεται ότι ο δικός της χώρος ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής είναι λειτουργικά ανεξάρτητος από τον εφαπτόμενο χώρο ελλιμενισμού. Όπως ανέφερε, για να επιτευχθεί αυτό, ο χώρος ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής της διαχειρίστριας εταιρείας Στ δεν θα εξυπηρετεί και δεν θα εξυπηρετείται από υποδομές/εγκαταστάσεις/κατασκευές του εφαπτόμενου χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής της εταιρείας Z και συγκεκριμένα θα διαθέτει, κατά αποκλειστικότητα, οδική πρόσβαση προς τη ξηρά, χώρο στάθμευσης, κτήριο διοίκησης, φυλάκιο, κοινόχρηστους χώρους υγιεινής, φάρους και οποιαδήποτε άλλη υποδομή/εγκατάσταση/κατασκευή προνοείται από τους Όρους του Προσαρτήματος της άδειας. Επίσης, η εν λόγω άδεια θα ενεργοποιηθεί μόνο υπό την προϋπόθεση ότι ο χώρος ελλιμενισμού θα συμμορφώνεται

πλήρως με τον Νόμο Ν.46(1)/2007 και δεδομένου ότι θα εξασφαλιστούν όλες οι επιμέρους άδειες από τις Αρμόδιες Αρχές.

Το Υφυπουργείο πρόσθεσε ότι πέραν τούτου, για την παραχώρηση της άδειας έχει εξεταστεί και εγκριθεί η χωροθέτηση και όχι οι επιμέρους διαστάσεις του έργου, αφού οι διαστάσεις είναι ενδεικτικές και σε καμία περίπτωση δεν δύναται να υιοθετηθούν ως έχουν. Οι τελικές διαστάσεις θα διαμορφωθούν και θα τροποποιηθούν καταλλήλως κατά τη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων για εξασφάλιση των επιμέρους απαιτούμενων αδειών από τις Αρμόδιες Αρχές, στάδιο κατά το οποίο θα υποβληθούν και ακριβή αρχιτεκτονικά σχέδια. Υπό το φως των πιο πάνω, ανέφερε ότι σε περίπτωση που δεν προχωρήσει η χορήγηση άδειας του εφαπτόμενου χώρου ελλιμενισμού της εταιρείας Ζ, η διαχειρίστρια εταιρεία Στ θα πρέπει να προβεί στις αναγκαίες τροποποιήσεις των αρχιτεκτονικών σχεδίων για να είναι εφικτή η εξασφάλιση των επιμέρους αδειών του δικού της χώρου ελλιμενισμού.

4.10 Αίτηση εταιρείας για χορήγηση άδειας διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής

Το τότε ΥΕΕΒΤ με επιστολή, ημερ. 28.8.2018, ενημέρωσε την αιτήτρια εταιρεία Ζ ότι ο ΥΕΕΒΤ, ως η Αρμόδια Αρχή δυνάμει του περί Διαχείρισης Χώρων Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής Νόμου του 2007 (Ν.46(Ι)/2007), αποφάσισε όπως προχωρήσει στη χορήγηση άδειας για τη διαχείριση, εκμετάλλευση και λειτουργία χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής στο κρατικό τεμάχιο αρ. 29 Φ.Σχ. 50/53 στην Κοινότητα Σοφτάδων στη Λάρνακα έκτασης 14.311 τ.μ. (επίχωση και χερσαίος χώρος) υπό όρους, προϋποθέσεις και περιορισμούς στη βάση σχετικού Διατάγματος (Κ.Δ.Π. 318/2015). Το ΥΕΕΒΤ απέστειλε, με την υπό αναφορά επιστολή, συνημμένο προσχέδιο της άδειας διαχείρισης, καλώντας την εταιρεία να καταβάλει, σύμφωνα με το άρθρο 8(2) του Ν.46(Ι)/2007, το τέλος έκδοσης της άδειας ύψους €1.709, καθώς και το τέλος διαχείρισης του χώρου, ως αυτό είχε καθοριστεί από το ΤΚΧ σε €130.000. Σημειώνεται ότι το εν λόγω τμήμα εδάφους της Δημοκρατίας είχε προηγουμένως κηρυχτεί ως χώρος ελλιμενισμού και εξυπηρέτησης σκαφών αναψυχής με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 85.223, ημερ. 20.6.2018.

Η Υπηρεσία μας με επιστολή της, ημερ. 26.9.2018, ζήτησε όπως πληροφορηθεί από το ΥΕΕΒΤ κατά πόσο ήταν εις γνώση της Επιτροπής Αξιολόγησης ότι η εν λόγω εταιρεία, με βάση στοιχεία από το Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη (ΕΕΕΠ), τελούσε υπό διαχείριση και εάν αυτό είχε ληφθεί υπόψη κατά το στάδιο εξέτασης της αίτησης της εταιρείας, καταγράφοντας τις σοβαρές επιφυλάξεις της ως προς το κατά πόσο ενδείκνυται η υπογραφή μιας σύμβασης για ένα σημαντικό έργο με μακροχρόνια άδεια χρήσης, με μια εταιρεία που τελεί υπό διαχείριση και ως εκ τούτου με αμφίβολη βιωσιμότητα.

Το ΥΕΕΒΤ με επιστολή του, ημερ. 5.10.2018, ανέφερε ότι η Επιτροπή Αξιολόγησης σε κανένα στάδιο της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης δεν γνώριζε ότι η εν λόγω εταιρεία τελούσε υπό διαχείριση από τις 28.6.2016 και ότι η απόφασή της βασίστηκε στο ότι η αιτήτρια εταιρεία προσκόμισε μελέτη βιωσιμότητας, στην οποία το έργο παρουσιάζεται να έχει θετική απόδοση (οι αναμενόμενες δαπάνες

του έργου είχαν εκτιμηθεί σε €12 εκ.), υπογεγραμμένη δήλωση από ξένη εταιρεία ότι προτίθεται να χρηματοδοτήσει το έργο με ποσό έως και €25εκ., καθώς και πιστοποίηση από εγκεκριμένο λογιστή ότι η εταιρεία αυτή διαθέτει την απαιτούμενη οικονομική δυνατότητα για χρηματοδότηση του έργου.

Περαιτέρω, το ΥΕΕΒΤ ανέφερε ότι με τη χορήγηση άδειας διαχείρισης συνοδευόμενης από σχετικούς όρους και περιορισμούς ενεργοποίησης, ο αιτητής εξουσιοδοτείται όπως προβεί σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες για υποβολή αιτήσεων και εξασφάλιση των επιμέρους απαιτούμενων αδειών από τις Αρμόδιες Αρχές. Νοούμενου ότι καταφέρνει να εξασφαλίσει όλες τις άδειες και συμμορφώνεται πλήρως με τον Ν.46(Ι)/2007, καθώς και με όλους τους όρους που αναγράφονται στην άδεια διαχείρισης, τότε και μόνο τότε θα υπογράφεται σύμβαση για μακροχρόνια άδεια χρήσης της κρατικής γης, για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η κρατική γη να παραμείνει δεσμευμένη στον αιτητή σε περίπτωση μη συμμόρφωσής του με όλα τα παραπάνω.

Η Υπηρεσία μας, με δεύτερη επιστολή, ημερ. 8.11.2018, σημείωσε ότι, σύμφωνα με την Κ.Δ.Π. 318/2015, σε περίπτωση χρηματοδότησης του έργου με ξένα κεφάλαια, τα οποία όμως δεν προέρχονται μέσω δανειοδότησης από χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, όπως ισχύει στην προκειμένη περίπτωση, ο αιτητής θα πρέπει να υποβάλει υπογεγραμμένη δήλωση από κάθε εταιρεία/οργανισμό που προτίθεται να υποστηρίξει οικονομικά το έργο, στην οποία να δηλώνεται από την εν λόγω εταιρεία/οργανισμό ότι προτίθεται να υποστηρίξει οικονομικά το έργο στη βάση του επιχειρησιακού σχεδίου που υποβάλλεται με την παρούσα αίτηση και των προϋποθέσεων της παρούσας διαδικασίας.

Η Υπηρεσία μας θεωρεί ότι η σχετική πρόνοια πρέπει να εκλαμβάνεται ως απαίτηση για δέσμευση της εταιρείας και πρέπει να παραχωρείται άνευ όρων. Το γεγονός ότι οι εν λόγω ξένες εταιρείες εξέφρασαν την πρόθεσή τους να υποστηρίξουν οικονομικά το έργο, με την προϋπόθεση/επιφύλαξη ότι θα κάνουν αποδεκτή την τελική συμφωνία που θα υπογραφεί μεταξύ της αιτήτριας εταιρείας και της Δημοκρατίας, καθιστά άνευ αξίας τη δήλωσή τους, καθώς δεν ικανοποιεί την εν λόγω πρόνοια. Στη βάση αυτού, θέση μας ήταν ότι η αίτηση δεν μπορούσε να προχωρήσει με την υφιστάμενη δήλωση ως έχει.

Αναφορικά με τη διάταξη της Κ.Δ.Π. 318/2015 για υποβολή πιστοποίησης της πιο πάνω δήλωσης από εγκεκριμένο λογιστή, η Υπηρεσία μας ανέφερε ότι αυτή στερείται ουσιαστικής αξίας, αφού η πιστοποίηση που παραχωρεί ο λογιστής αφορά στην οικονομική δυνατότητα της εταιρείας τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή και δεν επεκτείνεται στο μέλλον. Συναφώς αναφέραμε ότι, σύμφωνα και με το άρθρο 66 του περί Ελεγκτών Νόμου Ν.53(Ι)/2017, το αντικείμενο του υποχρεωτικού ελέγχου δεν περιλαμβάνει εγγυήσεις σχετικά με τη μελλοντική βιωσιμότητα της ελεγχόμενης οντότητας. Ως εκ των πιο πάνω, θεωρήθηκε ότι η πιστοποίηση του ελεγκτικού οίκου, παρά το γεγονός ότι παραχωρήθηκε στη βάση της Κ.Δ.Π. 318/2015, εντούτοις είναι και αυτή άνευ ουσιαστικής αξίας.

Κατά την άποψή μας, η υλοποίηση του έργου από μια εταιρεία που τελούσε υπό διαχείριση και άρα με αμφίβολη βιωσιμότητα, ενείχε σοβαρό κίνδυνο για την επιτυχή εξέλιξη του έργου. Ως εκ τούτου, θεωρήσαμε ότι το θέμα θα έπρεπε να τεθεί εκ νέου στην Επιτροπή Αξιολόγησης, προκειμένου να λάβει υπόψη τα ζητήματα που εγείρονται και να κρίνει, με την ανάλογη τεκμηρίωση, κατά πόσο η απόφασή της χρήζει οποιασδήποτε τροποποίησης, ενημερώνοντάς μας για τις σχετικές της αποφάσεις.

Το ΥΕΕΒΤ, με επιστολή του προς τη Νομική Υπηρεσία, ημερ. 4.12.2018, η οποία κοινοποιήθηκε στη Υπηρεσία μας, ζήτησε νομική καθοδήγηση ως προς το πιο πάνω ζήτημα. Η Υπηρεσία μας επανήλθε με επιστολή της, ημερ. 13.12.2018, αναφέροντας ότι για τους λόγους που έχουν προαναφερθεί, η εν λόγω αίτηση θα έπρεπε να απορριφθεί και ότι η γνωμάτευση που ζητήθηκε από τη Νομική Υπηρεσία θα ήταν χρήσιμη για μελλοντικούς σκοπούς, αφού θα παρείχε καθοδήγηση για χειρισμό παρόμοιων περιπτώσεων στο μέλλον.

Το ΥΕΕΒ με επιστολή του, ημερ. 24.1.2019, ανέφερε ότι από τα αρχεία του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη, προέκυπτε ότι η εν λόγω εταιρεία είχε πάψει να τελεί υπό διαχείριση από τις 28.12.2018, καθώς επίσης ότι από τις 2.1.2019 την αρμοδιότητα χειρισμού των θεμάτων χώρων ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής είχε αναλάβει το Υφυπουργείο Τουρισμού και ότι η Επιτροπή Αξιολόγησης, η οποία θα οριζόταν από τον Υφυπουργό, έχοντας την καθοδήγηση της Νομικής Υπηρεσίας, θα καλείτο να επαναξιολογήσει την υπό αναφορά αίτηση για χορήγηση άδειας διαχείρισης και να λάβει την τελική της απόφαση. Το ΥΕΕΒ απέστειλε υπενθυμητική επιστολή για το εν λόγω ζήτημα στη Νομική Υπηρεσία στις 24.1.2019, ενώ ακολούθησαν ακόμη δύο υπενθυμητικές επιστολές του Υφυπουργείου Τουρισμού, ημερ. 8.3.2019 και 14.6.2019.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου Τουρισμού και Πρόεδρος της Επιτροπής Αξιολόγησης για τους Χώρους Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής ενημέρωσε την Επιτροπή σε συνεδρία, ημερ. 17.10.2019, ότι σε συνέχεια των προαναφερθεισών επιστολών της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, υποβλήθηκε από τον Υφυπουργό Τουρισμού πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο με την Απόφασή του αρ. 87.868, ημερ. 25.7.2019 (η Απόφαση δεν έχει εντοπιστεί) αποφάσισε να αναστείλει την Απόφασή του αρ. 85.223, ημερ. 20.6.2018, για κήρυξη του εν λόγω χώρου ως χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής και ότι η Επιτροπή Αξιολόγησης θα διερευνούσε την οικονομική κατάσταση της εταιρείας Ζ και κατά πόσο αυτή εξακολουθούσε να τελεί υπό διαχείριση.

Στο πλαίσιο της υπό αναφορά διερεύνησης, το Υφυπουργείο απέστειλε στις 16.9.2019 επιστολή στο Τμήμα ΕΕΕΠ, ζητώντας την τοποθέτησή του για το θέμα που επισήμανε η Υπηρεσία μας και συγκεκριμένα κατά πόσο οι Διευθυντές της εν λόγω εταιρείας μπορούσαν να ενεργούν και να αντιπροσωπεύουν την εταιρεία για τους σκοπούς της αίτησής της για άδεια διαχείρισης, ενώ αυτή βρισκόταν υπό το καθεστώς διαχείρισης. Παράλληλα, το Υφυπουργείο απέστειλε επιστολή, ημερ. 26.9.2019, στην αιτήτρια εταιρεία ζητώντας της όπως πληροφορήσει το Υφυπουργείο εάν εξακολουθούσε να τελεί υπό διαχείριση, προσκομίζοντας σχετικά πιστοποιητικά από το Τμήμα ΕΕΕΠ, όπως επίσης να προσκομίσει βεβαίωση που να αποδεικνύει την επαρκή χρηματοδότηση του έργου. Σε περίπτωση χρηματοδότησης του έργου από μη χρηματοπιστωτικό ίδρυμα (π.χ. από άλλη εταιρεία), της ζητήθηκε να προσκομίσει δεσμευτική δήλωση από την εταιρεία ή εναλλακτικά τραπεζική εγγύηση.

Το Τμήμα ΕΕΕΠ, σε απαντητική επιστολή του, ημερ. 30.9.2019, ανέφερε ότι οι εξουσίες του Διοικητικού Συμβουλίου εταιρείας που βρίσκεται υπό διαχείριση δεν αναστέλλονται, όπως επίσης ότι στη συγκεκριμένη εταιρεία έγινε διορισμός Παραλήπτη/Διαχειριστή στις 28.6.2016 για μέρος της περιουσίας της και παραίτησή του στις 20.12.2018. Παράλληλα, η αιτήτρια εταιρεία απέστειλε βεβαίωση των ξένων εταιρειών, για την απόφασή τους να χρηματοδοτήσουν το έργο, αν αυτό υλοποιηθεί εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας ανέφερε στην εν λόγω συνεδρία της Επιτροπής Αξιολόγησης ότι θεωρεί τη δήλωση από μέρους των ξένων εταιρειών ως επαρκή για χρηματοδότηση του έργου. Να σημειωθεί ότι η τοποθέτηση του Τμήματος ΕΕΕΠ ότι οι εξουσίες του Διοικητικού Συμβουλίου εταιρείας που βρίσκεται υπό διαχείριση δεν αναστέλλονται, μας βρίσκει αντίθετους και μας προβληματίζει.

Στη βάση των πιο πάνω, η Επιτροπή, αφού συνεκτίμησε τα ενώπιόν της έγγραφα, έκρινε ότι την περίοδο που η εταιρεία τελούσε υπό διαχείριση οι Διευθυντές της μπορούσαν να ενεργούν και να αντιπροσωπεύουν την εταιρεία για σκοπούς της αίτησής της για την εν λόγω άδεια διαχείρισης και ότι η εταιρεία σταμάτησε να βρίσκεται υπό διαχείριση στις 28.12.2018, όπως επίσης ότι η εταιρεία διαθέτει επαρκή χρηματοδότηση για το εν λόγω έργο.

Εν τω μεταξύ, σε συνέχεια της επιστολής του ΥΕΕΒΤ, ημερ. 28.8.2018, δικηγορικό γραφείο, λειτουργώντας εκ μέρους και κατ' εντολή της εταιρείας, απέστειλε επιστολή, ημερ. 23.10.2018, σχετικά με την προϋπόθεση καταβολής του ετήσιου τέλους διαχείρισης χώρου ελλειμνισμού για την έκδοση της σχετικής άδειας κρίνοντάς την άδικη, παράνομη και καταχρηστική, όπως επίσης την πρόνοια του άρθρου του Νόμου στην οποία βασίστηκε η καταβολή του τέλους αυτού, αντισυνταγματική. Το δικηγορικό γραφείο υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι η καταβολή του ετήσιου τέλους διαχείρισης, χωρίς οι πελάτες του να γνωρίζουν με βεβαιότητα ότι πράγματι θα διαχειριστούν τον εν λόγω χώρο και/ή τότε εν τέλει θα τον διαχειριστούν, καθώς η διαχείριση τελεί υπό την έγκριση άλλων υπηρεσιών της Δημοκρατίας με άγνωστο χρονικό ορίζοντα, αποτελεί ιδιαίτερα επαχθές τέλος καθώς και φορολογία καταστρεπτικής και απαγορευτικής φύσεως. Το ΥΕΕΒΤ, αρχικά με επιστολή προς τη Νομική Υπηρεσία και μετέπειτα το Υφυπουργείο Τουρισμού με επιστολή, ημερ. 4.12.2019, ζήτησαν καθοδήγηση σε σχέση με την εν λόγω επιστολή, χωρίς ωστόσο, μέχρι σήμερα, να έχει γίνει αντιληπτό από την Υπηρεσία μας εάν η Νομική Υπηρεσία έχει ανταποκριθεί στο πιο πάνω αίτημα.

Σύσταση: Το Υφυπουργείο να μελετήσει τις περιπτώσεις όπου συγκεκριμένα άρθρα του περί Διαχείρισης Χώρων Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής Νόμου (Ν.46(Ι)/2007) παρουσιάζουν κενά/ελλείψεις και χρήζουν διασαφήνισης ή και τροποποίησης, όπως επίσης να εξετάσει το ενδεχόμενο προσθήκης νέων άρθρων, προκειμένου οι διατάξεις του Νόμου να καλύπτουν περιπτώσεις όπου στο παρελθόν ανέκυψαν αμφισβητήσεις ή/και διαφωνίες ως προς την ορθότητα των αποφάσεων της Επιτροπής Αξιολόγησης και ζητήθηκε σχετική νομική καθοδήγηση. Νοείται ότι οι όποιες τροποποιήσεις ή/και προσθήκες κριθούν αναγκαίες θα τύχουν αξιολόγησης από την Επιτροπή Αξιολόγησης και θα τύχουν του απαραίτητου νομοτεχνικού ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία.

4.11 Διαγωνισμός 14/2019 “Competition for the Provision of Brand Development and Creative Advertising Services”

Ο πιο πάνω διαγωνισμός, για την παροχή υπηρεσιών για την ανάπτυξη του brand της Κύπρου και δημιουργικών διαφημιστικών υπηρεσιών, διεξήχθη με κλειστή διαδικασία, δηλαδή σε δύο στάδια, αυτό της προεπιλογής με την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και αυτό της ανάθεσης με την υποβολή προσφορών από τους επιλεγόμενους υποψηφίους. Ο διαγωνισμός προκηρύχθηκε στις 24.5.2019 με την εκτιμώμενη δαπάνη να ανέρχεται σε €2 εκ., ποσό το οποίο περιλάμβανε το κόστος όλων των πιθανών ανανεώσεων της σύμβασης και άλλων δικαιωμάτων προαίρεσης, επιπλέον €500.000 ως η εκτιμώμενη αξία των υπηρεσιών που θα μπορούσαν να ανατεθούν με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης. Η χρονική διάρκεια της σύμβασης ήταν 36 μήνες, με δικαίωμα ανανέωσης για 12+12 μήνες. Κριτήριο ανάθεσης ήταν η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, με βάση τη βέλτιστη σχέση τιμής-ποιότητας.

Στο στάδιο της προεπιλογής υποβλήθηκαν αιτήσεις συμμετοχής από τέσσερις οικονομικούς φορείς/κοινοπραξίες. Η Επιτροπή Αξιολόγησης προχώρησε σε έλεγχο της πληρότητας και της ορθότητας των υποβληθέντων δικαιολογητικών, καθώς και της ικανοποίησης των προϋποθέσεων συμμετοχής (eligibility and requirements for participation), σύμφωνα με τη διαδικασία η οποία προβλεπόταν στα Έγγραφα του Διαγωνισμού και εισηγήθηκε όπως κληθούν να υποβάλουν προσφορά στο στάδιο της ανάθεσης, οι δύο εκ των τεσσάρων προσφερόντων, οι οποίοι κρίθηκε ότι πληρούσαν το δικαίωμα και τις προϋποθέσεις συμμετοχής. Η εν λόγω εισήγηση της Επιτροπής Αξιολόγησης έγινε αποδεκτή από το Συμβούλιο Προσφορών του Υφυπουργείου Τουρισμού σε συνεδρία του, ημερ. 17.9.2019.

Στο στάδιο της ανάθεσης, οι προσφέροντες των οποίων οι προσφορές προκρίθηκαν από το στάδιο της προεπιλογής, θα καλούνταν να τις παρουσιάσουν ενώπιον των μελών του Συμβουλίου Προσφορών, της Επιτροπής Αξιολόγησης και ομάδας εμπειρογνομόνων (Focus Group), η οποία θα επιτελούσε συμβουλευτικό ρόλο στη διαδικασία αυτή. Η ομάδα εμπειρογνομόνων θα καλείτο να βαθμολογήσει, στη βάση του εντύπου «Focus Group Assessment Form», τις παρουσιάσεις των δύο προσφερόντων σε επιλεγμένα τεχνικά κριτήρια, τα οποία αποτελούσαν μόνο ένα μέρος του συνόλου των κριτηρίων της τεχνικής αξιολόγησης των προσφορών. Όπως αναφερόταν στα

Έγγραφο του Διαγωνισμού, η Επιτροπή Αξιολόγησης θα είχε τη δυνατότητα να λάβει υπόψη της τη βαθμολογία του Focus Group, χωρίς οποιαδήποτε δέσμευση να την υιοθετήσει.

Στη συνεδρία της Επιτροπής Αξιολόγησης, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 5.12.2019, δόθηκε προσχέδιο του εντύπου «Focus Group Assessment Form» σε εκπρόσωπο της Υπηρεσίας μας, ο οποίος παρευρέθηκε ως παρατηρητής. Σύμφωνα με το εν λόγω έντυπο, η βαθμολόγηση στα επιμέρους κριτήρια θα γινόταν με σειρά κατάταξης των δύο παρουσιάσεων δηλαδή, πρώτη και δεύτερη επιλογή. Η Υπηρεσία μας, με ηλεκτρονικό της μήνυμα, ημερ. 18.12.2019, εξέφρασε τις επιφυλάξεις της ως προς τον εν λόγω τρόπο βαθμολόγησης, καθώς δεν ήταν ξεκάθαρο τι θα γινόταν στην περίπτωση όπου οι δύο παρουσιάσεις σε κάποιο/α από τα επιμέρους κριτήρια ήταν εξίσου καλές ή όχι. Θέση της Υπηρεσίας μας ήταν ότι η βαθμολόγηση θα έπρεπε να γίνει στη βάση διακριτοποίησης σε τουλάχιστον τρία επίπεδα ποιότητας. Συγκεκριμένα θα μπορούσε να επιλεχθεί σύστημα βαθμολόγησης σε τρία ποιοτικά επίπεδα από ένα (1) έως τρία (3), όπου ένα (1) η βαθμολογία με άριστα, δύο (2) ως καλή και τρία (3) ως μη ικανοποιητική. Εναλλακτικά, το σύστημα βαθμολόγησης θα μπορούσε να διακριτοποιηθεί σε πέντε ποιοτικά επίπεδα με βαθμολογία από ένα (1) έως πέντε (5), όπου (1) η βαθμολογία με άριστα, δύο (2) ως πολύ καλή, τρία (3) ως καλή, τέσσερα (4) ως ικανοποιητική και πέντε (5) ως μη ικανοποιητική.

Στην παρουσίαση των προσφορών, η οποία έγινε στις 18.12.2019 και στην οποία η Υπηρεσία μας συμμετείχε με εκπροσώπους της ως παρατηρητές, εκφράσαμε την άποψη ότι η συμμετοχή του Υφυπουργού Τουρισμού στην ομάδα εμπειρογνομόνων φαινόταν να αντίκειται στη νομολογημένη αρχή που επιβάλλει σαφή διάκριση μεταξύ της πολιτικής εξουσίας και διοικητικής λειτουργίας του κράτους και συνεπώς απαγορεύει συμμετοχή Υπουργών σε διαδικασίες αξιολόγησης και κατακύρωσης δημοσίων συμβάσεων. Επιπλέον, θέση της Υπηρεσίας μας ήταν ότι προέκυπτε και θέμα αναφορικά με ενδεχόμενο επηρεασμό των μελών της Επιτροπής Αξιολόγησης και του Συμβουλίου Προσφορών, αφού θα υπήρχε ενώπιόν τους η θέση του πολιτικά προϊστάμενού τους όταν θα καλούνταν να αξιολογήσουν τις εν λόγω προσφορές και να λάβουν την τελική απόφαση κατακύρωσης του Διαγωνισμού, αντίστοιχα.

Επιπρόσθετα, θέση της Υπηρεσίας μας ήταν όπως η Επιτροπή Αξιολόγησης προχωρούσε σε αξιολόγηση των προσφορών, χωρίς να γνωρίζει τη βαθμολόγηση της ομάδας εμπειρογνομόνων, η οποία ενδεχομένως να επηρέαζε την κρίση της. Ωστόσο, θα είχε τη δυνατότητα, αφού ολοκληρωνόταν η αξιολόγηση του τεχνικού μέρους των προσφορών, να λάβει γνώση της βαθμολογίας της ομάδας εμπειρογνομόνων και εάν το επιθυμούσε να τη λάβει υπόψη της διαφοροποιώντας την απόφασή της, υπό την προϋπόθεση ότι θα το έπραττε με πλήρη και σαφή τεκμηρίωση και ότι ενώπιον του Συμβουλίου Προσφορών θα υποβαλλόταν ολοκληρωμένη η αξιολόγηση της Επιτροπής και οι όποιες αποφάσεις αυτή λάμβανε σε συνάρτηση με την υπό αναφορά βαθμολογία.

Οι θέσεις της Υπηρεσίας μας υιοθετήθηκαν από το Υφυπουργείο Τουρισμού. Η Επιτροπή Αξιολόγησης προχώρησε σε αξιολόγηση των τεχνικών φακέλων των προσφορών και κατέληξε ομόφωνα στο ότι καμία από τις δύο προσφορές δεν λάμβανε την ελάχιστη απαιτούμενη

βαθμολογία, η οποία είχε καθοριστεί σε 50%. Η Επιτροπή Αξιολόγησης, αφού εξέτασε τη βαθμολόγηση της ομάδας εμπειρογνομόνων, σύμφωνα με την οποία η μία εκ των δύο προτάσεων υπερίσχυε της άλλης πρότασης και στα τέσσερα κριτήρια στα οποία αξιολογήθηκαν, αποφάσισε να μην τη λάβει υπόψη. Όπως αναφέρεται στην Έκθεσή της, η Επιτροπή αιτιολόγησε την απόφασή της αυτή βασιζόμενη στο γεγονός ότι η ομάδα εμπειρογνομόνων δεν είχε πρόσβαση στο σύνολο των προσφορών για να εντοπίσει όλα τα ζητήματα που συνδέονται με τα υποσημεία των κριτηρίων που βαθμολόγησε και ως εκ τούτου η βαθμολογία της αποτελούσε μόνο μια πρώτη εντύπωση (upon first interaction) επί του δημιουργικού τμήματος, όπως εξάλλου προβλεπόταν στα Έγγραφα του Διαγωνισμού. Περαιτέρω, από την ομάδα εμπειρογνομόνων ζητήθηκε να αξιολογήσει την πρώτη εντύπωσή της μόνο για 4 από τα 19 συνολικά υποσημεία των κριτηρίων της τεχνικής αξιολόγησης, όπως και έπραξε χωρίς να δώσει οποιαδήποτε αιτιολόγηση της βαθμολογίας της.

Στη βάση των πιο πάνω, η Επιτροπή Αξιολόγησης δεν διαφοροποίησε τα συμπεράσματά της και η βαθμολογία της με τη σχετική αιτιολόγηση διατηρήθηκε ως είχε. Δεδομένου ότι και οι δύο προσφορές έλαβαν χαμηλότερη βαθμολογία στην τεχνική αξιολόγηση από την ελάχιστη αποδεκτή, έγινε εισήγηση όπως απορριφθούν. Το Συμβούλιο Προσφορών στη συνεδρία του, ημερ. 27.1.2020, αποφάσισε όπως υιοθετήσει την εισήγηση της Επιτροπής Αξιολόγησης και έτσι ο διαγωνισμός δεν οδήγησε σε ανάθεση της σύμβασης.

Θεωρούμε, ότι το Υφυπουργείο ορθώς υιοθέτησε τις εισηγήσεις της Υπηρεσίας μας κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των παρουσιάσεων των προσφορών από την Ομάδα Εμπειρογνομόνων, ως διαφάνηκε από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών, αφού ήταν ορατό το ενδεχόμενο εάν η Επιτροπή Αξιολόγησης γνώριζε εκ των προτέρων τη βαθμολογία της Ομάδας Εμπειρογνομόνων υπέρ της μίας εκ των δύο προσφορών, να επηρεαζόταν η κρίση της και να έδινε μεγαλύτερη βαθμολογία στην προσφορά αυτή, με αποτέλεσμα να λάμβανε εν τέλει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (50%). Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα, ο διαγωνισμός να κατακυρωνόταν σε προσφέροντα ο οποίος ενώ ουσιαστικά, σύμφωνα με την τελική θέση της Επιτροπής Αξιολόγησης, δεν θα πληρούσε τα κριτήρια της τεχνικής αξιολόγησης, ενδεχομένως θα τύγγανε ευνοϊκότερης μεταχείρισης λόγω της βαθμολόγησης της Ομάδας Εμπειρογνομόνων.

Σύσταση: Στην περίπτωση όπου τα Έγγραφα ενός Διαγωνισμού προνοούν τη σύσταση Ομάδας Εμπειρογνομόνων για να συμβάλουν με την τεχνογνωσία και την εμπειρία τους στη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών βαθμολογώντας τεχνικά κριτήρια, η Αναθέτουσα Αρχή να διασφαλίζει ότι στην Ομάδα αυτή δεν θα συμμετέχουν προϊστάμενοι των λειτουργιών, οι οποίοι συνθέτουν την Επιτροπή Αξιολόγησης, όπως επίσης ότι η Ομάδα θα λειτουργεί συμβουλευτικά προς την Επιτροπή χωρίς να επηρεάζει με τη βαθμολόγηση της την κρίση της.

4.12 Διαγωνισμοί για τον σχεδιασμό, την κατασκευή και τη διακόσμηση/εξοπλισμό των περιπτέρων του Υφυπουργείου Τουρισμού σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις

Το Υφυπουργείο Τουρισμού, ως η Αναθέτουσα Αρχή, με επιστολή του, ημερ. 30.7.2020, υπέβαλε αίτημα στην Κεντρική Επιτροπή Αλλαγών και Απαιτήσεων (ΚΕΑΑ) όπως εγκρίνει την εξόφληση του Αναδόχου με τα ποσά των €87.057 και €73.095 πλέον ΦΠΑ για τις συμβάσεις με αντικείμενο τον σχεδιασμό, την κατασκευή και τη διακόσμηση/εξοπλισμό των περιπτέρων του Υφυπουργείου Τουρισμού στις διεθνείς τουριστικές εκθέσεις ITB Βερολίνου (4.3.2020-8.3.2020) και MITT Μόσχας (17.3.2020-19.3.2020), αντίστοιχα, οι οποίες αμφότερες είχαν ακυρωθεί λόγω της πανδημίας Covid-19, κατά τη διάρκεια κατασκευής των περιπτέρων. Ο Ανάδοχος και στις δύο περιπτώσεις ήταν η ίδια εταιρεία.

Συγκεκριμένα, όπως ανέφερε στην επιστολή του το Υφυπουργείο, στην περίπτωση της έκθεσης ITB Βερολίνου, η ακύρωσή της ανακοινώθηκε 3 ημέρες αφότου είχαν ξεκινήσει οι σχετικές εργασίες για την κατασκευή του περιπτέρου και 3,5 ημέρες πριν την ημερομηνία παράδοσης του στο Υφυπουργείο. Στον Ανάδοχο είχε ήδη καταβληθεί προκαταβολή 30% επί του ποσού της σύμβασης το οποίο ανερχόταν σε €122.200 πλέον ΦΠΑ. Έναντι του υπόλοιπου ποσού ύψους €85.540 (επιπλέον €6.522 για τροποποιήσεις οι οποίες είχαν μετέπειτα εγκριθεί από την ΤΕΑΑ), ο Ανάδοχος απαιτούσε να πληρωθεί ποσό ύψους €87.057 πλέον ΦΠΑ, ως το μέρος της σύμβασης που είχε διεκπεραιώσει και επωμιστεί τη σχετική δαπάνη, ενώ δεν διεκδικούσε το ποσό των €5.005 πλέον ΦΠΑ που αφορούσε στην παροχή υπηρεσιών στο περίπτερο, όπως σύνδεση και κατανάλωση νερού και ρεύματος, παροχή διαδικτυακής σύνδεσης wi-fi και καθαριότητα του περιπτέρου. Αντιστοίχως, στην περίπτωση της έκθεσης MITT Μόσχας, η ακύρωσή της ανακοινώθηκε 2 ημέρες αφότου είχαν ξεκινήσει οι σχετικές εργασίες για την κατασκευή του περιπτέρου και 1,5 ημέρα πριν την ημερομηνία παράδοσής του στο Υφυπουργείο. Έναντι του ποσού της σύμβασης, το οποίο ανερχόταν σε €77.450 πλέον ΦΠΑ, ο Ανάδοχος απαιτούσε να πληρωθεί ποσό ύψους €73.095 πλέον ΦΠΑ, ως το μέρος της σύμβασης που είχε διεκπεραιώσει και επωμιστεί τη σχετική δαπάνη, ενώ δεν διεκδικούσε το ποσό των €4.355 που αφορούσε στην παροχή των προαναφερθεισών υπηρεσιών στο περίπτερο.

Όπως ανέφερε στην επιστολή του το Υφυπουργείο και στις δύο περιπτώσεις το μέρος της σύμβασης που ο Ανάδοχος είχε διεκπεραιώσει και επωμιστεί τη σχετική δαπάνη περιελάμβανε την αγορά/κατασκευές στο εργαστήριό του και μεταφορά όλων των υλικών και όλου του εξοπλισμού για τη συναρμολόγηση του περιπτέρου στον εκθεσιακό χώρο, όλα τα κόστη εκμίσθωσης του προσωπικού που απαιτείτο για τη συναρμολόγηση του περιπτέρου και για την αποξήλωση/απομάκρυνσή του από τον εκθεσιακό χώρο μετά το πέρας της έκθεσης (έστω και εάν η συναρμολόγηση των πιο πάνω υλικών/εξοπλισμού δεν ολοκληρώθηκε 100%) και την εξασφάλιση όλων των αδειών και εγκρίσεων που απαιτούντο από τις Αρχές της Έκθεσης για το κτίσιμο και την εύρυθμη λειτουργία του περιπτέρου. Η ΚΕΑΑ σε συνεδρία της, ημερ. 5.8.2020, αποφάσισε όπως εγκρίνει τα κατ' αποκοπή ποσά ύψους €80.000 και €70.000 πλέον ΦΠΑ για

πλήρη εξόφληση του Αναδόχου για τις τουριστικές εκθέσεις ITB Βερολίνου και MITT Μόσχας, αντίστοιχα.

Με δεδομένο ότι ενώ οι δύο υπό αναφορά τουριστικές εκθέσεις δεν πραγματοποιήθηκαν και η συναρμολόγηση των υλικών/εξοπλισμού δεν ολοκληρώθηκε 100%, το Υφυπουργείο είχε εισηγηθεί εξόφληση του Αναδόχου με τα ποσά που ο ίδιος είχε απαιτήσει χωρίς να προχωρήσει σε οποιαδήποτε διαπραγμάτευση μαζί του, αποστείλαμε στις 17.8.2020 επιστολή στο Υφυπουργείο, θέτοντάς του σειρά ερωτημάτων και ζητώντας, μεταξύ άλλων, όπως ενημερωθούμε πώς το Υφυπουργείο Τουρισμού, ως η Αναθέτουσα Αρχή, εξασφαλίζει την πλήρη υλοποίηση του αντικειμένου κάθε σύμβασης, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τα συμφέροντα του Κράτους σε περίπτωση αδυναμίας του Αναδόχου, εξ υπαιτιότητας δικής του, να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις είτε για όλες είτε για κάποια/κάποιες εκ των τουριστικών εκθέσεων που περιλαμβάνονται στην ίδια σύμβαση. Τέλος, ζητήσαμε όπως έχουμε πληροφόρηση για τον τρόπο με τον οποίο επιθεωρείται και πιστοποιείται σε κάθε περίπτωση ότι ο σχεδιασμός, η κατασκευή και η διακόσμηση/εξοπλισμός των περιπτέρων γίνεται πάντοτε στη βάση των αρχιτεκτονικών σχεδίων και των τεχνικών προδιαγραφών που ορίζονται σε κάθε σύμβαση, όπως επίσης ποια είναι η διαδικασία παραλαβής ενός περιπτέρου εκ μέρους του Υφυπουργείου.

Το Υφυπουργείο σε απαντητική του επιστολή, ημερ. 26.11.2020, ανέφερε ότι το ποσοστό ολοκλήρωσης της συναρμολόγησης των συγκεκριμένων περιπτέρων εκτιμήθηκε σε περίπου 75%, ως αυτό καθορίστηκε μόνο από την οπτική εξέταση του περιπτέρου, αφού ενδεχομένως το υπολειπόμενο μέρος της συναρμολόγησης να ήταν λιγότερο ή περισσότερο χρονοβόρο να υλοποιηθεί. Η πορεία συναρμολόγησης του περιπτέρου παρακολουθείτο με οπτικοακουστικό υλικό από την Κύπρο και φωτογραφήθηκε πριν την αποσυναρμολόγησή του. Προγραμματιζόταν επίσης ο επιτόπιος έλεγχος και παραλαβή του περιπτέρου με τη μετάβαση Τεχνικού Λειτουργού από την Κύπρο στη Γερμανία και Ρωσία, χωρίς ωστόσο αυτό να καταστεί δυνατό, λόγω των αυστηρών μέτρων που λήφθηκαν για περιορισμό της εξάπλωσης της νόσου Covid-19.

Το Υφυπουργείο διευκρίνισε περαιτέρω ότι, αντιθέτως από την αναφορά στην επιστολή της Υπηρεσίας μας ότι δεν καταβλήθηκε προσπάθεια διαπραγμάτευσης μαζί του, ο Ανάδοχος απαιτούσε αρχικά όλο το ποσό του συμβολαίου για την κατασκευή των περιπτέρων και κατόπιν έρευνας από πλευράς Υφυπουργείου αποκόπηκαν χρήματα για υπηρεσίες που δεν είχαν παραχωρηθεί όπως π.χ. η σύνδεση και κατανάλωση νερού και ρεύματος. Ειδικότερα καταβλήθηκε προσπάθεια για μείωση του κόστους λόγω εργατικών που ενδεχομένως να εξοικονομήθηκαν, αφού δεν ολοκληρώθηκε η συναρμολόγηση του περιπτέρου, ωστόσο ο Ανάδοχος δεν αποδέχθηκε αποκοπή οποιουδήποτε ποσού για τον λόγο αυτό, αφού, όπως ανέφερε, είχε ήδη επωμιστεί όλα τα κόστη για τη μεταφορά, διαμονή και μισθούς του προσωπικού.

Το Υφυπουργείο ανέφερε επίσης ότι το κάθε περίπτερο παραλαμβάνεται από Λειτουργούς της Αναθέτουσας Αρχής την προηγούμενη των εγκαινίων της έκθεσης, μετά από επιτόπιο σχετικό έλεγχο και συμπληρώνεται κατά την παραλαβή σχετικού πιστοποιητικού «Assessment Form». Στο

εν λόγω πιστοποιητικό καταγράφονται όλα τα στοιχεία του περιπτέρου, με βάση το συμβόλαιο και σημειώνεται κατά πόσο ο Ανάδοχος τα έχει υλοποιήσει σύμφωνα με τα ευρήματα κατά την παραλαβή του περιπτέρου. Η προαναφερόμενη διαδικασία περιγράφεται στα σχετικά συμβόλαια, στα οποία περιλαμβάνεται και το δείγμα του πιστοποιητικού. Η διαδικασία αυτή προβλέπεται σε όλα τα συμβόλαια και ακολουθείται σε όλες τις περιπτώσεις, με εξαίρεση τις εκθέσεις που τέθηκαν ενώπιον της ΚΕΑΑ κατά τη συνεδρία της στις 5.8.2020, για τις οποίες η εφαρμογή της διαδικασίας αυτής ήταν ανέφικτη, λόγω των μέτρων που λήφθηκαν για τον περιορισμό της εξάπλωσης της νόσου Covid-19 και της ανάγκης προστασίας του προσωπικού του Υφυπουργείου. Όπου κατά την παραλαβή περιπτέρου διαπιστώνονται αποκλίσεις από το συμβόλαιο, τότε αυτές καταγράφονται στο «Assessment Form», κοστολογούνται σε συνεργασία και με την Τεχνική Υπηρεσία του Υφυπουργείου και γίνονται οι αναγκαίες αποκοπές από την αμοιβή του Αναδόχου. Επιπλέον, στα συμβόλαια προβλέπεται και ρήτρα καθυστέρησης στην περίπτωση παράδοσης του περιπτέρου μετά τα εγκαίνια της έκθεσης.

4.13 Έλεγχος Γραφείων Εξωτερικού (ΓΕ)

4.13.1 Συνθήκες διεξαγωγής ελέγχου ΓΕ

Ο έλεγχος της Υπηρεσίας μας, όσον αφορά στα ΓΕ, διενεργήθηκε κάτω από ιδιαίζουσες συνθήκες, οι οποίες διαμορφώθηκαν ως αποτέλεσμα της διάλυσης του ΚΟΤ μετά την ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων του περί της Ίδρυσης Υφυπουργείου Τουρισμού και Διορισμού Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2018 (Ν.123(Ι)/2018) στις 10.7.2018, όπου οι αρμοδιότητες του ΚΟΤ έπαψαν να υφίστανται και από τον Ιανουάριο του 2019 τέθηκε σε ισχύ ο νέος Νόμος για ίδρυση Υφυπουργείου Τουρισμού. Στο πλαίσιο αυτής της αλλαγής, το νεοσύστατο Υφυπουργείο Τουρισμού έχει ξεκινήσει μια σειρά ενεργειών, όσον αφορά στη διαφοροποίηση των εσωτερικών διαδικασιών/κατευθυντήριων γραμμών που ακολουθούνταν επί καιρώ ΚΟΤ για τα ΓΕ. Η Υπηρεσία μας, κατά τον έλεγχο των ΓΕ, έπρεπε να λάβει υπόψη της αυτές τις αλλαγές, οι οποίες, μεταξύ άλλων, περιλάμβαναν και την ανάληψη νέων καθηκόντων από τους λειτουργούς του πρώην ΚΟΤ και νυν Υφυπουργείου, οι οποίοι ήταν υπεύθυνοι για τα διάφορα ΓΕ. Εν μέσω αυτών των διεργασιών, οι λειτουργοί της Υπηρεσίας μας συνάντησαν δυσκολίες ως προς τη συλλογή των απαιτούμενων στοιχείων για σκοπούς διενέργειας του ελέγχου των ΓΕ.

Σημειώνουμε ότι η Υπηρεσία μας αναμένει γραπτή ενημέρωση για τη διαδικασία που ακολουθείται για τον έλεγχο των δαπανών των ΓΕ.

4.13.2 Οριζόντιος έλεγχος ΓΕ

Σύμφωνα με στοιχεία που μας δόθηκαν από το Υφυπουργείο, κατά το 2019 λειτουργούσαν 15 ΓΕ, από τα οποία 8 συστεγάζονται σε Πρεσβείες και Προξενεία της Δημοκρατίας και ένα Γραφείο συστεγάζεται με το Εμπορικό Κέντρο στο Ντουμπάι. Σύμφωνα με στοιχεία που εξήχθησαν στις 29.1.2020 από το FIMAS, οι πραγματικές και οι προϋπολογισθείσες δαπάνες των ΓΕ για το 2019 και 2018 ήταν οι πιο κάτω:

A/A	Γραφείο Εξωτερικού	Δαπάνες 2019	Προϋπολο- γισμός 2019	Δαπάνες 2018	Προϋπολο- γισμός 2018
		€	€	€	€
1.	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ-ΛΟΝΔΙΝΟ (συστεγάζεται)	214.487	351.755	206.277	354.900
2.	ΓΕΡΜΑΝΙΑ-ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ	320.167	484.060	463.016	477.000
3.	ΓΕΡΜΑΝΙΑ-ΒΕΡΟΛΙΝΟ (συστεγάζεται)	84.352	138.528	84.771	136.000
4.	ΓΑΛΛΙΑ-ΠΑΡΙΣΙ	172.315	400.045	149.850	278.100
5.	ΣΟΥΗΔΙΑ-ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ	396.426	631.425	393.355	578.150
6.	ΙΤΑΛΙΑ-ΜΙΛΑΝΟ	172.478	199.775	173.354	202.000
7.	ΕΛΒΕΤΙΑ-ΖΥΡΙΧΗ	348.928	582.328	464.590	590.000
8.	ΕΛΛΑΔΑ-ΑΘΗΝΑ (συστεγάζεται)	71.009	113.275	79.672	124.900
9.	ΟΛΛΑΝΔΙΑ-ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ	94.107	220.475	122.517	219.750
10.	ΡΩΣΙΑ-ΜΟΣΧΑ (συστεγάζεται)	266.647	357.778	233.522	342.700
11.	ΡΩΣΙΑ-ΑΓΙΑ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ (συστεγάζεται)	58.111	57.140	44.459	54.350
12.	ΙΣΡΑΗΛ-ΤΕΛ ΑΒΙΒ (συστεγάζεται)	245.678	185.455	177.394	186.100
13.	ΠΟΛΩΝΙΑ-ΒΑΡΣΟΒΙΑ (συστεγάζεται)	75.858	81.291	75.840	90.800
14.	ΗΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ- ΝΤΟΥΜΠΑΙ (συστεγάζεται)	27.062	117.650	6.873	94.000
15.	ΟΥΚΡΑΝΙΑ-ΚΙΕΒΟ (συστεγάζεται)	42.143	42.824	36.977	47.400
	ΟΛΙΚΟ	2.589.768	3.963.804	2.712.467	3.776.150

α. Προϋπολογισμός.

Από τον πιο πάνω πίνακα παρατηρείται ότι ο ΚΟΤ και μετέπειτα το Υφυπουργείο Τουρισμού, δεν προέβηκαν σε ορθολογιστική κατανομή του Προϋπολογισμού τους και, όπως σημείωσε και η ΜΕΕ στην έρευνά της, ημερ. 13.5.2019, έχουν δεσμευτεί πολύ μεγαλύτερα ποσά από αυτά που απαιτούνταν για τις συγκεκριμένες λειτουργικές δαπάνες, με αποτέλεσμα να παραμείνουν αδιάθετα Κονδύλια που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για επιπρόσθετες προωθητικές ενέργειες.

Σύσταση: Η ετοιμασία και υλοποίηση του Προϋπολογισμού να γίνεται σε μια πιο ορθολογιστική βάση.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι η ετοιμασία του Προϋπολογισμού για το 2021 έχει βασιστεί στις πραγματικές ανάγκες των γραφείων και, ως εκ τούτου, θεωρούν ότι έχει γίνει εξορθολογισμός των δαπανών.

β. Μελέτη αναδιάρθρωσης και αναδιοργάνωσης. Στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης και αναδιοργάνωσης των ΓΕ του Υφυπουργείου, ο ΚΟΤ προκήρυξε σχετική προσφορά (28/2011) για την παροχή υπηρεσιών για την ετοιμασία εμπειριστατωμένης πρότασης για τα λειτουργικά, διοικητικά, οργανωτικά και οικονομικά θέματα της αναδιάρθρωσης και αναδιοργάνωσης των ΓΕ. Η έκθεση περιλαμβάνει τρεις επιμέρους εκθέσεις εκ των οποίων η μία έχει ως θέμα την αναδιάρθρωση, αναδιοργάνωση και τον ρόλο των ΓΕ.

Στην έκθεση, η οποία παραδόθηκε στον Οργανισμό στις 29.2.2012, μεταξύ άλλων εισηγήσεων σχετικά με την αναδιοργάνωση των Γραφείων, προτείνεται μια κατάταξη των Γραφείων ως προς την αναγκαιότητα διατήρησής τους ως πιο κάτω:

- ♦ Γραφεία Α' προτεραιότητας, στα οποία αντιστοιχούν αγορές ψηλής δυναμικότητας όπου σε αυτά τα Γραφεία πρέπει να ξεκινήσει η αναβάθμιση της λειτουργίας τους.
- ♦ Γραφεία Β' προτεραιότητας, στα οποία πρεσβεύουν αγορές μεσαίας δυναμικότητας όπου μπορεί να εξεταστεί πιθανή συγχώνευση κοντινών Γραφείων εάν υπάρξει ανάγκη εξοικονόμησης Κονδυλίων.
- ♦ Γραφεία Γ' προτεραιότητας, τα οποία εάν υπάρξει ανάγκη περικοπής δαπανών, να εξεταστεί το ενδεχόμενο κλεισίματός τους.

Γραφεία Α' προτεραιότητας	Γραφεία Β' προτεραιότητας	Γραφεία Γ' προτεραιότητας
Λονδίνο	Άμστερνταμ	Ντουμπάι
Φρανκφούρτη	Βρυξέλλες	Αθήνα
Μόσχα	Ζυρίχη	Τελ Αβίβ
Στοκχόλμη	Βιέννη	Νέα Υόρκη
Παρίσι	Βαρσοβία	
Μιλάνο	Βουδαπέστη	
	Πράγα	

Έκτοτε ο Οργανισμός προχώρησε στον τερματισμό λειτουργίας των Γραφείων της Νέα Υόρκης, Βρυξελλών, Βιέννης, Πράγας και Βουδαπέστης.

Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζονται οι αφίξεις τουριστών από τις χώρες στις οποίες το Υφυπουργείο διατηρεί ΓΕ:

Α/Α	Γραφείο Εξωτερικού	Δαπάνες 2018	% επί των συνολικών δαπανών 2018	Προσωπικό 31.12.2018	Αφίξεις περιηγητών			% επί των συνολικών αφίξεων των εν λόγω χωρών
					€	2016	2017	2018
1.	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ-ΛΟΝΔΙΝΟ (συστεγάζεται)	206.277	7,6%	4	1.157.978	1.253.839	1.327.805	41,0%
2.	ΓΕΡΜΑΝΙΑ-ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ	463.016	17,2%	6 (1 μόνιμος)	124.030	188.826	189.200	5,9%
3.	ΓΕΡΜΑΝΙΑ-ΒΕΡΟΛΙΝΟ (συστεγάζεται)	84.771	3,1%	2				
4.	ΓΑΛΛΙΑ-ΠΑΡΙΣΙ	149.850	5,5%	3 (1 μόνιμος)	42.576	35.931	36.500	1,1%
5.	ΣΟΥΗΔΙΑ-ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ	393.355	14,5%	5	115.019	136.725	153.769	4,8%
6.	ΙΤΑΛΙΑ-ΜΙΛΑΝΟ	173.354	6,4%	2	17.905	19.322	24.041	0,7%
7.	ΕΛΒΕΤΙΑ-ΖΥΡΙΧΗ	464.590	17,2%	3	53.319	57.540	74.216	2,3%
8.	ΕΛΛΑΔΑ-ΑΘΗΝΑ (συστεγάζεται)	79.672	2,9%	2	160.254	169.712	186.370	5,8%
9.	ΟΛΛΑΝΔΙΑ-ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ	122.517	4,5%	1	29.450	37.585	42.217	1,3%
10.	ΡΩΣΙΑ-ΜΟΣΧΑ (συστεγάζεται)	233.522	8,6%	5	781.634	824.494	783.631	24,3%
11.	ΡΩΣΙΑ-ΑΓΙΑ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ (συστεγάζεται)	44.459	1,6%	1				
12.	ΙΣΡΑΗΛ-ΤΕΛ ΑΒΙΒ (συστεγάζεται)	177.394	6,5%	2	148.739	261.966	232.561	7,2%
13.	ΠΟΛΩΝΙΑ-ΒΑΡΣΟΒΙΑ (συστεγάζεται)	75.840	2,8%	2	42.683	56.665	89.508	2,8%
14.	ΗΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ-ΝΤΟΥΜΠΑΙ (συστεγάζεται)	6.873	0,2%	1 (1 μόνιμος)	17.016	20.351	21.136	0,7%
15.	ΟΥΚΡΑΝΙΑ-ΚΙΕΒΟ (συστεγάζεται)	36.977	1,4%	1	62.292	48.190	69.619	2,1%
		2.712.467		40 (3 μόνιμοι)				

Σύσταση: Εισηγούμαστε την επανεξέταση του θέματος της λειτουργίας και της αναδιάρθρωσης των ΓΕ και όπως το Υφυπουργείο προχωρήσει σε περαιτέρω αξιολόγηση της ουσιαστικής συνεισφοράς των ΓΕ στην προσέλκυση τουριστών (σε σχέση και με τις αφίξεις τουριστών όπως παρουσιάζονται στον πιο πάνω πίνακα), ενόψει και της ύπαρξης των νέων τεχνολογιών (διαδίκτυο/e-marketing), η αξιοποίηση των οποίων θα πρέπει να επιδιωχθεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι το Υφυπουργείο δεν θα προχωρήσει σε μελέτη αναδιάρθρωσης, αλλά η κάθε αγορά παρακολουθείται στο πλαίσιο των εξελίξεων σε συνάρτηση και με την Εθνική Στρατηγική Τουρισμού και θα αποφασίζεται η αναγκαιότητα διατήρησης ή δημιουργίας γραφείων, καθώς και η στελέχωση αυτών. Στο πλαίσιο των πιο πάνω έχει αποφασιστεί η αναστολή του Γραφείου στο Μιλάνο, καθώς και η αναδιάρθρωση αρκετών γραφείων με γνώμονα πάντα τη βελτίωση.

γ. Ενοίκια. Από τον έλεγχο όλων των ενοικιαστήριων συμβολαίων των ΓΕ, παρατηρήθηκε ότι, το ενοικιαστήριο συμβόλαιο του ΓΕ στο Παρίσι ήταν στα γαλλικά και του ΓΕ της Φρανκφούρτης στα γερμανικά, χωρίς να υπάρχουν μεταφράσεις τους στα ελληνικά ή αγγλικά.

Σύσταση: Εισηγούμαστε να δοθούν οδηγίες όπως τα ενοικιαστήρια συμβόλαια μεταφράζονται είτε στην ελληνική είτε στην αγγλική γλώσσα.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς πληροφόρησε ότι στον Προϋπολογισμό του έτους 2021 έχει περιληφθεί πρόνοια για αγορά υπηρεσιών για τη μετάφραση των συμβολαίων ενοικίων στα ελληνικά. Πέραν τούτου θα γίνουν προσπάθειες η εν λόγω εργασία να αρχίσει από το 2020.

δ. Επιτόπιο προσωπικό. Μέχρι τις 30.9.2019, στα ΓΕ εργάζονταν συνολικά 39 άτομα (31.12.2018: 40 άτομα), από τα οποία τρία είναι μόνιμο προσωπικό (31.12.2018: τρεις) και 36 Επιτόπιο Προσωπικό (31.12.2018: 37). Το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφασή του αρ. 78.650, ημερ. 15.4.2015, ενέκρινε τη διοικητική υπαγωγή όλου του προσωπικού, μόνιμου και επιτόπιου, όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών σε μια ενιαία διοικητική αρχή, το Υπουργείο Εξωτερικών (ΥΠΕΞ). Όπως αναφέρεται στην απόφαση, το εν λόγω προσωπικό οφείλει να ακολουθεί και να συμμορφώνεται με τη διαμορφωμένη πολιτική σε θέματα του Υπουργείου στο οποίο ανήκει οργανικά, όπως αυτή καθορίζεται από τον εκάστοτε οικείο Υπουργό και σύμφωνα με τον «Κώδικα Σχέσεων Βέλτιστης Συνεργασίας». Σύμφωνα με την πιο πάνω απόφαση και τον «Κώδικα Σχέσεων Βέλτιστης Συνεργασίας», το προσωπικό του Υφυπουργείου Τουρισμού υπάγεται διοικητικά στο ΥΠΕΞ και οργανικά στο Υφυπουργείο Τουρισμού.

Από την επισκόπηση των προσωπικών φακέλων του επιτόπιου προσωπικού των ΓΕ, οι οποίοι τηρούνται στο αρχείο του Υφυπουργείου, παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα:

- ◆ Σε ένα φάκελο δεν εντοπίστηκε το νέο συμβόλαιο εργοδότησης.
- ◆ Σε πέντε φακέλους δεν εντοπίστηκαν όλες οι εγκρίσεις για αύξηση της μισθοδοσίας τους.
- ◆ Σε ένα φάκελο δεν εντοπίστηκε η αγγλική ή η ελληνική μετάφραση του συμβολαίου εργοδότησης, το οποίο είναι στα γαλλικά.

Συστάσεις:

- ◆ Για σκοπούς ελέγχου της ορθότητας της μισθοδοσίας, θα πρέπει στους προσωπικούς φακέλους του επιτόπιου προσωπικού των ΓΕ να καταχωρίζονται όλα τα σχετικά έγγραφα (π.χ. συμβόλαια εργοδότησης) και να ενημερώνονται τα δελτία υπηρεσίας (έντυπο ΓΕΝ 95 του Γενικού Λογιστηρίου).
- ◆ Όλες οι συμβάσεις εργασίας να ετοιμάζονται στην ελληνική ή στην αγγλική γλώσσα.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι έγιναν οι απαραίτητες ενέργειες για να φυλάσσονται όλα τα απαραίτητα έγγραφα.

ε. Έλεγχος δαπανών των ΓΕ.

Η Υπηρεσία μας διενήργησε έλεγχο στο Υφυπουργείο Τουρισμού των ΓΕ στο Τελ Αβίβ, Αγία Πετρούπολη, Μόσχα, Κίεβο, Άμστερνταμ, Μιλάνο και Παρίσι για την περίοδο 1.1.2019-30.9.2019.

Από τον έλεγχο σημειώθηκαν τα ακόλουθα:

Σύμφωνα με στοιχεία που μας δόθηκαν από το λογιστήριο του Υφυπουργείου, μέχρι τις 11.11.2019, είχαν σταλεί από το λογιστήριο του ΥΠΕΞ οι πιο κάτω πληρωμές που έγιναν από τις Διπλωματικές Αποστολές το 2019.

Γραφείο Εξωτερικού	Περίοδος πληρωμής από ΥΠΕΞ	Έλεγχος που εκκρεμεί από το λογιστήριο του Υφυπουργείου
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ-ΛΟΝΔΙΝΟ	Ιανουάριο μέχρι Μάρτιο	Δεν ελέγχθηκαν
ΓΕΡΜΑΝΙΑ-ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ	Ιανουάριο	----
ΓΕΡΜΑΝΙΑ-ΒΕΡΟΛΙΝΟ	Ιανουάριο	----
ΓΑΛΛΙΑ-ΠΑΡΙΣΙ	Ιανουάριο μέχρι Ιούλιο	----
ΣΟΥΗΔΙΑ-ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ	Ιανουάριο μέχρι Ιούνιο	Φεβρουάριο, Μάιο & Ιούνιο
ΙΤΑΛΙΑ-ΜΙΛΑΝΟ	Μάρτιο μέχρι Ιούλιο	----
ΕΛΒΕΤΙΑ-ΖΥΡΙΧΗ	Φεβρουάριο	----
ΕΛΛΑΔΑ-ΑΘΗΝΑ	Ιανουάριο μέχρι Σεπτέμβριο	Μάιο μέχρι Αύγουστο
ΟΛΛΑΝΔΙΑ-ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ	Ιανουάριο μέχρι Σεπτέμβριο	Απρίλιο
ΡΩΣΙΑ-ΜΟΣΧΑ	Ιανουάριο μέχρι Αύγουστο	Ιούλιο
ΡΩΣΙΑ-ΑΓΙΑ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ	Ιανουάριο μέχρι Αύγουστο	----
ΙΣΡΑΗΛ-ΤΕΛ ΑΒΙΒ	Ιανουάριος μέχρι Ιούνιο	----
ΠΟΛΩΝΙΑ-ΒΑΡΣΟΒΙΑ	Ιανουάριο μέχρι Μάρτιο & Μάιο μέχρι Σεπτέμβριο	Μάιο, Ιούνιο, Αύγουστο & Σεπτέμβριο
ΗΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ-ΝΤΟΥΜΠΑΙ (οι πληρωμές γίνονται από το Εμπορικό Κέντρο στο Ντουμπάι)	Ιανουάριο μέχρι Αύγουστο	Δεν ελέγχθηκαν
ΟΥΚΡΑΝΙΑ-ΚΙΕΒΟ	Ιανουάριο μέχρι Σεπτέμβριο	Ιούλιος & Σεπτέμβριος

- ◆ Από τον πιο πάνω πίνακα φαίνεται ότι ο έλεγχος και η καταχώριση των δαπανών γίνονται με μεγάλη καθυστέρηση.
- ◆ Για τα ΓΕ για τα οποία έχει ολοκληρωθεί ο έλεγχος, δεν έχουν ετοιμαστεί εκθέσεις με τα ευρήματα του ελέγχου.
- ◆ Τα τιμολόγια/υποστηρικτικά έγγραφα, τα οποία επισυνάπτονται στα ΔΠ, είναι σε ξένη γλώσσα και η μετάφραση που γίνεται στην αγγλική γλώσσα αρκετές φορές δεν είναι ικανοποιητική (ΓΕ Τελ Αβίβ, Κιέβου, Μόσχας, Αγίας Πετρούπολης, Άμστερνταμ, Μιλάνου, Παρισιού). Αυτό δημιουργεί ερωτηματικά κατά πόσο γίνεται ορθός έλεγχος των ΔΠ από το Υφυπουργείο.
- ◆ Τα ΔΠ και τα τιμολόγια δεν είναι σφραγισμένα με την ένδειξη «Πληρώθηκε», σε αντίθεση με την ΔΛΟ αρ. 97 (ΓΕ Κιέβου, Άμστερνταμ).

- ♦ Όπου εγκρίθηκε η χρήση κινητού τηλεφώνου από το προσωπικό των ΓΕ, δεν προσκομίζεται βεβαίωση η οποία να επιβεβαιώνει ότι όλες οι τηλεφωνικές κλήσεις γίνονται για υπηρεσιακό σκοπό και ούτε καταβλήθηκε οποιοδήποτε ποσό για προσωπικές κλήσεις. Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 53.984, ημερ. 11.7.2001 και επιστολή του ΥΠΕΞ προς τους Αρχηγούς Διπλωματικών Αποστολών, ημερ. 22.11.2001 και 20.1.2017, η έγκριση για χρήση κινητών τηλεφώνων μέχρι €600 (που δεν περιλαμβάνει το μηνιαίο ενοίκιο της τηλεφωνικής γραμμής) ανά έτος από κρατικούς Λειτουργούς θα δίνεται από τον Υπουργό Οικονομικών, μετά από σχετική εισήγηση του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, αλλά εξυπακούεται ότι η χρήση θα περιορίζεται σε υπηρεσιακά τηλεφωνήματα.
- ♦ Παρατηρήσαμε ότι γίνεται χρήση κινητών τηλεφώνων, καθώς και πακέτων κινητής τηλεφωνίας, από το προσωπικό των ΓΕ (υπεύθυνη ΓΕ Τελ Αβίβ, υπεύθυνο ΓΕ Παρισιού, επιτόπιο προσωπικό Αγίας Πετρούπολης και Άμστερνταμ), χωρίς να έχει εξασφαλιστεί σχετική έγκριση.

Συστάσεις:

- ♦ Για σκοπούς ελέγχου της ορθότητας των πληρωμών, εισηγούμαστε όπως γίνεται ορθή μετάφραση στα αγγλικά των τιμολογίων/δικαιολογητικών που επισυνάπτονται στα ΔΠ.
- ♦ Συμμόρφωση με τις ΔΛΟ.
- ♦ Όπου εγκρίθηκε η χρήση κινητού τηλεφώνου από το προσωπικό των ΓΕ να προσκομίζεται βεβαίωση, η οποία να επιβεβαιώνει ότι όλες οι τηλεφωνικές κλήσεις γίνονται για υπηρεσιακό σκοπό.
- ♦ Για τη χρήση κινητού τηλεφώνου, είτε από τους υπεύθυνους ΓΕ ή από οποιοδήποτε μέλος του επιτόπιου προσωπικού των ΓΕ, θα πρέπει να έχει εξασφαλιστεί σχετική έγκριση από το Υπουργείο Οικονομικών, όπως αυτό ισχύει και στις περιπτώσεις κρατικών λειτουργών επιφορτισμένων με ειδικά καθήκοντα, σύμφωνα με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 53.984, ημερ. 11.7.2001.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι θα γίνουν προσπάθειες για μετάφραση των τιμολογίων, όμως θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη ότι η εφαρμογή αυτής της τακτικής θα βαρύνει τον Προϋπολογισμό με πρόσθετα κόστη. Επίσης, το Υφυπουργείο θα προβεί σε ανάλογες ενέργειες εφαρμογής των Λογιστικών Οδηγιών. Για τη χρήση του κινητού τηλεφώνου, θα ζητηθεί έγκριση από το Υπουργείο Οικονομικών, ως η υπόδειξη της Υπηρεσίας μας και το Υφυπουργείο θα εκδώσει σχετικές οδηγίες προς τους υπεύθυνους των ΓΕ για εφαρμογή της σύστασής μας, καθώς και για εφαρμογή της απόφασης του Υ.Σ. αρ. 53.984, ημερ. 11.7.2001.

στ. Έκδοση ΔΠ. Σύμφωνα με επιστολή της Γενικής Λογίστριας, ημερ. 28.11.2018, προς τον ΓΔ του ΥΕΕΒ, αναφορικά με τις βασικές αρχές που διέπουν τις πληρωμές των Κρατικών Υπηρεσιών στο εξωτερικό, όλες οι πληρωμές των ΓΕ του Υφυπουργείου Τουρισμού θα πρέπει, κατά κανόνα, να πραγματοποιούνται από τις πλησιέστερες Διπλωματικές Αντιπροσωπείες (ΔΑ), εκτός εκείνες

για τις οποίες δεν υπάρχει κάποιο πρακτικό πρόβλημα να γίνονται από το λογιστήριο του Υφυπουργείου. Σε συνέχεια της επιστολής αυτής, το Υπουργείο Εξωτερικών με επιστολή του, ημερ. 20.12.2018, προς τον ΓΔ του Υφυπουργείου, έδωσε διευκρινίσεις σχετικά με την πραγματοποίηση των πληρωμών από τις ΔΑ αναφέροντας, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- ◆ Τα ΔΠ θα εκδίδονται και θα ελέγχονται εξ ολοκλήρου από τους λειτουργούς του Υφυπουργείου.
- ◆ Στα ΔΠ θα επισυνάπτονται τα τιμολόγια ή/και οποιαδήποτε άλλα υποστηρικτικά έγγραφα που αποδεικνύουν τη σωστή διενέργεια της πληρωμής.
- ◆ Όσον αφορά στη διαδικασία που πρέπει να γίνεται, σε σχέση με τυχόν επιστροφή ΦΠΑ, οι λειτουργοί των ΓΕ πρέπει να λάβουν ενημέρωση από τη ΔΑ που πραγματοποιεί τις πληρωμές.

Σημειώνουμε ότι για όλες τις δαπάνες Κρατικών Υπηρεσιών που λειτουργούν στο εξωτερικό χρεώνονται τα κατάλληλα Κονδύλια εξόδων, με βάση τους Προϋπολογισμούς τους, εκτός από την περίπτωση του Υφυπουργείου Τουρισμού όπου ενημερώνεται ο λογαριασμός προκαταβολών του Υφυπουργείου και το λογιστήριο του Υφυπουργείου έχει την ευθύνη να χρεώσει τα κατάλληλα Κονδύλια εξόδων και να πιστώσει τον λογαριασμό προκαταβολών.

Από επισκόπηση των ΔΠ διαπιστώσαμε ότι:

- ◆ ΔΠ εκδίδονται μόνο από τις ΔΑ είτε αυτά αφορούν εξ ολοκλήρου στα έξοδα των ΓΕ είτε κοινά έξοδα (π.χ. ενοίκιο, ρεύμα, κ.λπ.) με την ΔΑ (ΓΕ Κιέβου, Μόσχας, Αγίας Πετρούπολης, Άμστερνταμ, Μιλάνου).
- ◆ Στα ΔΠ δεν επισυνάπτονται αποδείξεις είσπραξης για τις πληρωμές που έγιναν αναφορικά με εισφορές του εργοδότη (π.χ. κοινωνικές ασφάλισεις, φόρος εισοδήματος κ.λπ.) (ΓΕ Κιέβου, Μόσχας, Αγίας Πετρούπολης, Άμστερνταμ).
- ◆ Στα ΔΠ που αφορούν σε κοινά έξοδα των ΔΑ και των ΓΕ (ισχύει στις περιπτώσεις που συστεγάζονται), δεν επισυνάπτεται οποιαδήποτε συμφωνία μεταξύ ΔΑ και ΓΕ για το ποσοστό ή τον τρόπο με τον οποίο γίνεται ο επιμερισμός των εν λόγω εξόδων (ΓΕ Τελ Αβίβ, Κιέβου, Μόσχας, Αγίας Πετρούπολης).
- ◆ Δεν έχουν προσκομιστεί στην Υπηρεσία μας στοιχεία για επιστροφές ΦΠΑ (ΓΕ Τελ Αβίβ, Κιέβου, Μόσχας, Αγίας Πετρούπολης, Άμστερνταμ, Μιλάνου, Παρισιού).

Σύσταση: Το Γενικό Λογιστήριο να δώσει σαφείς οδηγίες για τη διαδικασία έκδοσης/ελέγχου των ΔΠ και καταχώρισης των δαπανών απευθείας στα Κονδύλια του Υφυπουργείου αντί στον λογαριασμό προκαταβολών του Υφυπουργείου, τακτική η οποία εφαρμόζεται για όλες τις Κρατικές Υπηρεσίες.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι το Λογιστήριο, σε συνεννόηση με το ΥΠΕΞ, βρίσκεται στο τελικό στάδιο ολοκλήρωσης των ενεργειών που απαιτούνται για εφαρμογή νέας διαδικασίας

στα ΓΕ και η οποία αφορά στην απευθείας χρέωση των άρθρων εξόδων, χωρίς την ενδιάμεση χρήση του λογαριασμού προκαταβολών.

ζ. Άδειες.

- (i) Άδεια ανάπαυσης/ασθενείας. Στο Υφυπουργείο έχει εγκατασταθεί από τις αρχές του 2018 ηλεκτρονικό σύστημα για την καταχώριση των αδειών (ανάπαυσης και ασθενείας) του προσωπικού των ΓΕ.

Από τον έλεγχο δεν μπορέσαμε να επιβεβαιώσουμε ότι η συνολική ετήσια άδεια ασθενείας που παραχωρήθηκε είναι σύμφωνη με το συμβόλαιο εργοδότησης του υπαλλήλου.

Αναφέρουμε σχετικά ότι από το 2019 τηρούνται και προσωπικοί φάκελοι αδειών και από επισκόπησή τους διαπιστώσαμε ότι δεν ετοιμάζεται έντυπο υπολογισμού άδειας ανάπαυσης και άδειας ασθενείας, στο οποίο να καταγράφονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία για τις άδειες που έλαβε ο υπάλληλος (δικαιούμενη άδεια, αιτούμενη άδεια/περίοδος απουσίας, υπόλοιπο άδειας).

Σύσταση: Τήρηση και καταγραφή όλων των στοιχείων για τον έλεγχο των πιο πάνω αδειών και επιβεβαίωση ότι η άδεια που δικαιούται ο υπάλληλος είναι σύμφωνη με το συμβόλαιο εργοδότησής του.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι ήδη τηρείται μητρώο, στο οποίο παρουσιάζεται η δικαιούμενη, ληφθείσα και υπολειπόμενη άδεια κάθε υπαλλήλου. Οι υπολογισμοί γίνονται από την Κεντρική Υπηρεσία εκ των προτέρων, εκτός από τα Γραφεία Παρισίου και Μιλάνου που, λόγω της πολυπλοκότητας υπολογισμού τους, τα στοιχεία θα αντλούνται από τα λογιστικά γραφεία με τα οποία συνεργάζεται στις δύο αυτές χώρες το Υφυπουργείο, από τα οποία θα ζητηθεί να εφαρμόζουν τη σύσταση της Υπηρεσίας μας.

- (ii) Παραχώρηση ελεύθερου χρόνου (time off). Από τον έλεγχο των προσωπικών φακέλων αδειών του επιτόπιου προσωπικού και του φακέλου «πολιτικής αδειών» του κάθε ΓΕ, διαπιστώσαμε ότι η παραχώρηση ελεύθερου χρόνου εγκρίνεται από το Τμήμα Μάρκετινγκ έναντι υπερωριακής απασχόλησης του προσωπικού, η οποία είναι με βάση την τοπική νομοθεσία της κάθε χώρας, χωρίς ωστόσο να γίνεται αναφορά των σχετικών προνοιών της νομοθεσίας. Επίσης, στα συμβόλαια απασχόλησης του επιτόπιου προσωπικού, δεν περιλαμβάνεται πρόνοια για παραχώρηση ελεύθερου χρόνου σε περιπτώσεις υπερωριακής απασχόλησης.

Επιπλέον, στο μηχανογραφικό σύστημα αδειών δεν καταχωρίζονται οι μέρες/ώρες υπερωριακής απασχόλησης, αλλά καταχωρίζονται οι μέρες/ώρες παραχώρησης ελεύθερου χρόνου, με αποτέλεσμα να μην φαίνεται το διαθέσιμο υπόλοιπο ελεύθερου χρόνου ανά πάσα στιγμή. Αναφέρουμε ότι το κάθε ΓΕ διατηρεί τα δικά του στοιχεία (καταστάσεις σε μορφή excel), όσον αφορά στην υπερωριακή απασχόληση του προσωπικού, χωρίς αυτά να ελέγχονται από την Κεντρική Υπηρεσία.

Διαπιστώσαμε ότι δεν υπάρχει μια ξεκάθαρη πολιτική για τις εγκρίσεις που πρέπει να δίνονται και τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται για θέματα έγκρισης υπερωριών και παραχώρησης ελεύθερου χρόνου στο επιτόπιο προσωπικό.

Συστάσεις:

- ♦ **Να καταγραφούν οι πρόνοιες της τοπικής νομοθεσίας, όσον αφορά στην υπερωριακή απασχόληση σε σχέση με την παραχώρηση ελεύθερου χρόνου στο επιτόπιο προσωπικό.**
- ♦ **Καταγραφή της υπερωριακής απασχόλησης και της παραχώρησης ελεύθερου χρόνου στο ηλεκτρονικό σύστημα και στο έντυπο υπολογισμού αδειών που πρέπει να τηρείται στον προσωπικό φάκελο.**

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι θα δρομολογηθούν ενέργειες.

η. Έλεγχος του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης των υπαλλήλων από την εργασία τους.

Όπως πληροφορηθήκαμε από τη συντονίστρια του Τμήματος Διοίκησης, στα πλείστα ΓΕ τηρούνται χειρόγραφα μητρώα παρουσιών, τα οποία ελέγχει ο υπεύθυνος κάθε ΓΕ. Στις περιπτώσεις που δεν υπάρχει υπεύθυνος ΓΕ, τα εν λόγω μητρώα δεν αποστέλλονται στην Κεντρική Υπηρεσία για έλεγχο.

Σύσταση: Να δοθούν οδηγίες για τήρηση μητρώων παρουσιών σε όλα τα ΓΕ και να αποστέλλονται στην Κεντρική Υπηρεσία για σχετικό έλεγχο στις περιπτώσεις που δεν υπάρχει υπεύθυνος ΓΕ.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι θα δρομολογηθούν ενέργειες.

θ. Φάκελοι Λογιστηρίου. Κατά τη διενέργεια του ελέγχου υπήρξε μεγάλη δυσκολία στον εντοπισμό βασικών εγγράφων/πληροφοριών που ήταν απαραίτητα για την επιβεβαίωση ορισμένων πληρωμών (π.χ. ενοικιαστήρια συμβόλαια που σύναψαν οι ΔΑ και συμφωνίες καταμερισμού των εξόδων με τις ΔΑ στις περιπτώσεις που συστεγάζονταν, στοιχεία που αφορούσαν στο επιτόπιο προσωπικό, όπως άδειες ανάπαυσης και ασθενείας που δικαιούνται με βάση την τοπική νομοθεσία, καθώς και τα ποσοστά συνεισφορών στις Κοινωνικές Ασφαλίσεις, φόρο εισοδήματος και ταμεία υγείας, διάφορα άλλα συμβόλαια/συμφωνίες που σύναψαν τα ΓΕ).

Σύσταση: Για σκοπούς αποτελεσματικού ελέγχου, εισηγούμαστε την τήρηση μόνιμου φακέλου για κάθε ΓΕ ξεχωριστά, στον οποίο να καταχωρίζονται τα πιο πάνω έγγραφα.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου σημείωσε ότι η συγκεκριμένη σύσταση τούς βρίσκει σύμφωνους και ήδη γίνονται ενέργειες για εφαρμογή της.

4.13.3 Εκτός των πιο πάνω γενικών παρατηρήσεων, για τα πιο κάτω ΓΕ σημειώθηκαν τα ακόλουθα:

4.13.3.1 Γραφείο Τελ Αβίβ

- α. **Έγκριση πληρωμών.** Από δειγματοληπτικό έλεγχο διαπιστώσαμε ότι δόθηκε έγκριση για πληρωμή ορισμένων τιμολογίων από την υπεύθυνη του Γραφείου για ποσά πέραν του ορίου για το οποίο είχε εξουσιοδοτηθεί από τον ελέγχοντα λειτουργό π.χ. μισθοί, εισφορές στα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και συντάξεων, φόρο εισοδήματος, κοινόχρηστα.

Σύμφωνα με την εγκύκλιο του Γενικού Λογιστηρίου αρ. 1730, ημερ. 20.8.2014, «ο ελέγχων λειτουργός μπορεί, αν επιθυμεί, να ορίσει οποιοδήποτε υπάλληλο ως εκπρόσωπό του για να υπογράψει εκ μέρους του την εξουσιοδότηση πληρωμής».

Σύσταση: Η διαδικασία διεκπεραίωσης πληρωμών πρέπει να γίνεται σύμφωνα με την πιο πάνω εγκύκλιο.

- β. **Φιλοξενία.** Η εγκύκλιος του Υπουργείου Οικονομικών, ημερ. 22.12.1979 και οι γενικές οδηγίες του ΥΠΕΞ, ημερ. 27.12.2006, οι οποίες τέθηκαν σε ισχύ από 1.1.2007, σχετικά με την παροχή φιλοξενίας στο εξωτερικό, προνοούν όπως τα ΔΠ συνοδεύονται από πλήρη ονομαστικό κατάλογο των προσκεκλημένων, ο οποίος να περιέχει λεπτομέρειες σχετικά με την ιδιότητά τους. Στον Προϋπολογισμό των ΓΕ δεν έχει δημιουργηθεί Κονδύλι φιλοξενίας. Από τον έλεγχο των πληρωμών για την περίοδο Ιανουαρίου – Ιουνίου του 2019 διαπιστώσαμε ότι η υπεύθυνη του Γραφείου δαπάνησε το ποσό των €1.166 για έξοδα φιλοξενίας (2018: €4.106), τα οποία χρεώθηκαν στο Κονδύλι του Υφυπουργείου «Ενημερωτικές Εκστρατείες». Αναφέρουμε ακόμα ότι σχεδόν σε όλες τις πληρωμές που έγιναν (εκτός από μία) δεν σημειώνεται ο αριθμός των ατόμων που φιλοξενήθηκαν, το όνομα και η ιδιότητά τους.

Σύσταση: Η παροχή φιλοξενίας να γίνεται σύμφωνα με την πιο πάνω εγκύκλιο.

γ. **Επίδομα συντήρησης.**

- (i) Σημειώνουμε ότι η υπεύθυνη του Γραφείου στις 3.4.2019 πήγε στην Τιβεριάδα για εκτέλεση υπηρεσιακών καθηκόντων, χωρίς να υπάρχει ένδειξη για την απαιτούμενη έγκριση, σε αντίθεση με τις «Οικονομικές/Λογιστικές οδηγίες για την τήρηση των λογαριασμών των Γραφείων Εξωτερικού», ημερ. 15.5.2017, όπου αναφέρεται ότι όλοι οι υπεύθυνοι των Γραφείων, καθώς και όλο το προσωπικό του Γραφείου, όπου δεν υπάρχουν υπεύθυνοι, πρέπει να ενημερώνουν εκ των προτέρων την Κεντρική Υπηρεσία για αυτές τις επισκέψεις.
- (ii) Σύμφωνα με την εγκύκλιο του ΤΔΔΠ αρ. 1586, ημερ. 19.2.2019, το επίδομα συντήρησης εξωτερικού για την περίοδο 1.3.2019 – 29.2.2020 για την Τιβεριάδα, για ένα γεύμα, ήταν ILS182,40 (περίπου €44,26), ενώ με το ΔΠ αρ. 14/04, ημερ.

14.3.2019, στην υπεύθυνη του Γραφείου καταβλήθηκε επίδομα συντήρησης ILS 160 (περίπου €38,83).

Σύσταση: Το επίδομα συντήρησης θα πρέπει να καταβάλλεται σύμφωνα με την εγκύκλιο του ΤΔΔΠ.

- δ. **Επίδομα οδοιορικών.** Η υπεύθυνη του ΓΕ, με βάση το άρθρο 7 του συμβολαίου της, ημερ. 30.11.2018, δικαιούται να λαμβάνει επίδομα οδοιορικών.

Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με επιστολή του ΤΔΔΠ, ημερ. 26.9.1995, προς τον ΓΔ του ΚΟΤ, καταβάλλεται επίδομα οδοιορικών στους δημόσιους υπάλληλους που υπηρετούν στις Διπλωματικές και άλλες Αποστολές της Δημοκρατίας στο εξωτερικό ύψους £0,11 (€0,188) και £0,135 (€0.231) ανά χιλιόμετρο, για όσους υπαλλήλους δικαιούνται στην αγορά αφορολόγητων καυσίμων και για όσους αγοράζουν φορολογημένα καύσιμα, αντίστοιχα.

Από τον έλεγχο διαπιστώσαμε ότι στην υπεύθυνη του Γραφείου καταβάλλεται λανθασμένα επίδομα οδοιορικών σύμφωνα με την εγκύκλιο του ΤΔΔΠ αρ. 1258, ημερ. 24.2.2004, η οποία αφορά σε οδοιορικά δημόσιων υπαλλήλων που υπηρετούν στην Κύπρο.

Σύσταση: Το επίδομα οδοιορικών θα πρέπει να καταβάλλεται σύμφωνα με την επιστολή του ΤΔΔΠ, ημερ. 26.9.1995.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι θα ληφθούν ανάλογες ενέργειες για εφαρμογή των συστάσεών μας.

4.13.3.2 Γραφείο Αγίας Πετρούπολης

Άδεια ασθενείας. Σε υπάλληλο παραχωρήθηκε άδεια ασθενείας 12 ημερών, χωρίς την προσκόμιση ιατρικού πιστοποιητικού, ενώ σύμφωνα με το συμβόλαιό της δικαιούται να λάβει άδεια ασθενείας μόνο με την προσκόμιση ιατρικού πιστοποιητικού.

Σύσταση: Οι άδειες ασθενείας να παραχωρούνται σύμφωνα με τους όρους των συμβολαίων.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς πληροφόρησε ότι έγινε σύσταση στον υπεύθυνο του ΓΕ.

4.13.3.3 Γραφείο Μόσχας

- α. **Καταβολή εισφορών στο Γενικό Σύστημα Υγείας.** Σύμφωνα με ενημερωτική επιστολή του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας, ημερ. 1.2.2019, από 1.3.2019 προκύπτει υποχρέωση από φυσικά πρόσωπα για καταβολή εισφοράς στο ΓΕΣΥ, σύμφωνα με τον περί Γενικού Συστήματος Υγείας Νόμο του 2001 (89(I)/2001). Από τον έλεγχο των ΔΠ που αφορούν στη μισθοδοσία του υπεύθυνου ΓΕ της Μόσχας, ο οποίος εργοδοτείται με όρους σύμφωνα με την κυπριακή νομοθεσία, για τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο του 2019 δεν έγινε αποκοπή της εισφοράς του στο ΓΕΣΥ.

Σύσταση: Να γίνει η απαιτούμενη αποκοπή των εισφορών στο ΓΕΣΥ.

β. Άδειες ασθενείας.

- (i) Σύμφωνα με τα συμβόλαια εργοδότησης, το επιτόπιο προσωπικό δικαιούται να λάβει άδεια ασθενείας μόνο με την προσκόμιση ιατρικού πιστοποιητικού. Από τον έλεγχο των προσωπικών φακέλων αδειών, διαπιστώσαμε ότι σε τρία άτομα παραχωρήθηκε συνολική άδεια ασθενείας έξι ημερών, χωρίς την προσκόμιση ιατρικού πιστοποιητικού, ενώ στην «Αναλυτική Κατάσταση Αδειών Υπαλλήλου», που εξάχθηκε από το μηχανογραφικό σύστημα αδειών, υπάρχει σημείωση «με πιστοποιητικό».
- (ii) Επίσης, στον φάκελο συγκεκριμένου υπαλλήλου εντοπίσαμε ιατρικό πιστοποιητικό που αφορούσε στην περίοδο από 4.2.2019-13.2.2019, χωρίς να γίνει ενημέρωση του συστήματος.

Σύσταση: Να δοθούν σαφείς οδηγίες στον υπεύθυνο ΓΕ της Μόσχας ότι άδειες ασθενείας, χωρίς την προσκόμιση ιατρικού πιστοποιητικού, δεν θα γίνονται αποδεκτές.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι θα ληφθούν ανάλογες ενέργειες για εφαρμογή των συστάσεών μας.

4.13.3.4 Γραφείο Μιλάνου

- α. **Επίδομα συντήρησης.** Διαπιστώσαμε ότι για δαπάνες εκτός έδρας καταβάλλεται επίδομα συντήρησης μειωμένο κατά 15%. Σύμφωνα με την επιστολή του ΤΔΔΠ, ημερ. 8.5.2017, προς τον ΓΔ του ΥΠΕΞ, για το επιτόπιο προσωπικό ισχύει το δίκαιο της χώρας στην οποία ο εργαζόμενος διαμένει, ήτοι το τοπικό και όχι το Κυπριακό και ως εκ τούτου η μείωση θα πρέπει να τερματιστεί.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου σημείωσε ότι η οδηγία για τερματισμό της μείωσης στο πιο πάνω επίδομα έχει ήδη εφαρμοστεί.

- β. **Άδειες ανάπαυσης.** Οι άδειες ανάπαυσης παραχωρούνται σύμφωνα με την τοπική νομοθεσία. Σύμφωνα με εσωτερικό σημείωμα της διαχειρίστριας του συστήματος αδειών, ημερ. 20.10.2015, με βάση την τοπική νομοθεσία και τη συλλογική σύμβαση που διέπουν τους όρους απασχόλησης του προσωπικού, το προσωπικό δικαιούται ετησίως 23,04 μέρες άδεια ανάπαυσης και επιπρόσθετα 104,04 ώρες ανάπαυση λόγω του ότι εργάζεται 8 ώρες την ημέρα αντί 7,5 ώρες που εργάζονται οι υπόλοιποι υπάλληλοι στην Ιταλία.

Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι:

- (i) Στην «Αναλυτική Κατάσταση Αδειών Υπαλλήλου» καταχωρίζεται μόνο ο αριθμός των δικαιούμενων ημερών και όχι των δικαιούμενων ωρών ανάπαυσης.
- (ii) Σύμφωνα με τη διαδικασία που ισχύει για έγκριση των αδειών στα ΓΕ, για το Γραφείο του Μιλάνο, επειδή δεν υπάρχει υπεύθυνος Γραφείου, οι άδειες ανάπαυσης και άδειες ασθενείας θα πρέπει να αποστέλλονται για έγκριση στον Προϊστάμενο της

Διεύθυνσης Μάρκετινγκ. Σημειώνουμε ωστόσο ότι, από τον έλεγχο εντοπίστηκαν περιπτώσεις στις οποίες παραχωρήθηκαν άδειες, χωρίς να υπάρχει ένδειξη ότι έχουν εγκριθεί από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Μάρκετινγκ.

Σύσταση: Να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για τον νενομισμένο έλεγχο των αδειών.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι ήδη τηρείται μητρώο, στο οποίο παρουσιάζεται η δικαιούμενη, ληφθείσα και υπολειπόμενη άδεια κάθε υπαλλήλου. Οι υπολογισμοί γίνονται από την Κεντρική Υπηρεσία εκ των προτέρων, εκτός από τα Γραφεία Παρισιού και Μιλάνου που, λόγω της πολυπλοκότητας υπολογισμού τους, τα στοιχεία θα αντλούνται από τα λογιστικά γραφεία με τα οποία συνεργάζεται στις δύο αυτές χώρες το Υφυπουργείο, από τα οποία θα ζητηθεί να εφαρμόζουν τη σύσταση της Υπηρεσίας μας.

- γ. **Άδειες ασθενείας.** Σύμφωνα με τα συμβόλαια εργοδότησης των δύο λειτουργών του ΓΕ, αναφορικά με τις άδειες ασθενείας, τις πρώτες τρεις μέρες απουσίας καταβάλλεται ο μισθός 100% από το Υφυπουργείο, από την 4η μέρα μέχρι την 20η μέρα το 50% καταβάλλεται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΚΑ) της Ιταλίας και το 25% από το Υφυπουργείο, από την 21η μέρα μέχρι την 180η μέρα τα 2/3 καταβάλλονται από τις ΥΚΑ της Ιταλίας και το 1/3 από το Υφυπουργείο και από την 181η μέρα ο υπάλληλος δεν λαμβάνει καθόλου μισθό. Από τον έλεγχο διαπιστώσαμε ότι οι δύο λειτουργοί έλαβαν συνολικά 62 ημέρες άδεια ασθενείας, χωρίς ιατρικό πιστοποιητικό χωρίς να εφαρμοστούν οι πρόνοιες των συμβολαίων τους.

Σύσταση: Να γίνουν οι σχετικές αποκοπές από τους μισθούς, σύμφωνα με τα συμβόλαια εργοδότησης.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχουν γίνει οι αποκοπές.

4.13.3.5 Γραφείο Παρισιού

- α. **Έγκριση πληρωμών.** Κατά τον έλεγχο διαπιστώσαμε ότι δόθηκε έγκριση για πληρωμή ορισμένων τιμολογίων από τον υπεύθυνο του Γραφείου για ποσά πέραν του ορίου για το οποίο είχε εξουσιοδοτηθεί από τον ελέγχοντα λειτουργό π.χ μισθοί, εισφορές στα ταμεία κοινωνικών ασφαλίσεων, ενοίκια, αγορά ενημερωτικών φυλλαδίων, υπηρεσίες ταχυμεταφοράς και ταχυδρομείου. Σύμφωνα με την εγκύκλιο του Γενικού Λογιστηρίου αρ. 1730, ημερ. 20.8.2014, «ο Ελέγχων Λειτουργός μπορεί, αν επιθυμεί, να ορίσει οποιοδήποτε υπάλληλο ως εκπρόσωπό του για να υπογράψει εκ μέρους του την εξουσιοδότηση πληρωμής».

Σύσταση: Η διαδικασία διεκπεραίωσης πληρωμών πρέπει να γίνεται σύμφωνα με την πιο πάνω εγκύκλιο.

- β. **Άδειες ανάπαυσης.** Οι άδειες ανάπαυσης παραχωρούνται σύμφωνα με την τοπική νομοθεσία, η οποία είναι πολύπλοκη και πολύ διαφορετική σε σχέση με τη νομοθεσία της

Κύπρου και ως εκ τούτου, οι αναλυτικές καταστάσεις αδειών του επιτόπιου προσωπικού του Γραφείου τηρούνται από τον εξωτερικό λογιστή του Γραφείου. Στο σύστημα το οποίο τηρείται στο Υφυπουργείο καταχωρίζονται μόνο οι άδειες ανάπαυσης που έλαβε ο υπάλληλος κατά τη διάρκεια του έτους και όχι ο ετήσιος δικαιούμενος αριθμός αδειών ανάπαυσης και ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εξαχθεί το ορθό υπόλοιπο των αδειών.

Σύσταση: Τήρηση και καταγραφή όλων των στοιχείων για τον έλεγχο των πιο πάνω αδειών από τα Κεντρικά Γραφεία.

Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ανέφερε ότι θα ζητήσει από τον εξωτερικό λογιστή του Γραφείου την εφαρμογή της σύστασης της Υπηρεσίας μας.

4.13.3.6 Λογιστικός έλεγχος του Γραφείου Εξωτερικού του Οργανισμού στη Χώρα Α

Εκτενής αναφορά για το θέμα έγινε στις επιστολές μας αναφορικά με τον έλεγχο των λογαριασμών για το 2015 και 2016. Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου (ΥΕΕ) του Οργανισμού, κατόπιν πληροφοριών που περιήλθαν στην αντίληψή της αναφορικά με ανορθόδοξες πληρωμές στο πιο πάνω Γραφείο, διενήργησε δειγματοληπτικό έλεγχο στα λειτουργικά έξοδα του Γραφείου, από τον οποίο προέκυψαν σοβαρά ευρήματα, τα οποία έχουν αναλυτικά σημειωθεί στην Έκθεση της Υπηρεσίας μας για το 2015.

Ενόψει των εν λόγω ευρημάτων, το ΔΣ του Οργανισμού, σε συνεδρίες του στις 24.5.2016 και 7.6.2016, αποφάσισε όπως διατάξει τη διεξαγωγή διοικητικής έρευνας αναφορικά με τις ευθύνες που πιθανόν να φέρουν Υπηρεσίες/Τμήματα του Οργανισμού για τα λάθη/παραλείψεις/αδυναμίες που διαπιστώθηκαν στο Γραφείο του Οργανισμού στη Χώρα Α.

Στο μεταξύ, το ΔΣ σε συνεδρία του στις 31.5.2016, ενόψει των πιο πάνω ευρημάτων της έκθεσης της ΥΕΕ και της άρνησης του Υπεύθυνου του Γραφείου να συνεργαστεί με τον Οργανισμό και να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που του ζητήθηκαν και, θεωρώντας ότι οι σχέσεις μεταξύ εργοδότη και εργοδοτούμενου είχαν διασαλευτεί ανεπανόρθωτα, αποφάσισε όπως διακοπεί το συμβόλαιο εργοδότησής του.

Ο Υπεύθυνος του Γραφείου, με τη λήψη της επιστολής για διακοπή του συμβολαίου εργοδότησής του, προσέφυγε σε Δικαστήριο της Χώρας Α, το οποίο στις 11.11.2016 αποφάσισε, μεταξύ άλλων, τη λύση της σύμβασης εργασίας του Οργανισμού με τον Υπεύθυνο του Γραφείου στη Χώρα Α από την 1.2.2017 και την καταβολή από τον Οργανισμό στον Υπεύθυνο του Γραφείου του ποσού των €96.670 ως αποζημίωση μετάβασης, καθώς επίσης και του ποσού των €7.458 μικτά ανά μήνα ως μισθό, από τις 14.6.2016 έως την 1.2.2017.

Σημειώνουμε ότι ο Οργανισμός κατέβαλε σε Δικηγορικό Γραφείο στη Χώρα Α ποσό ύψους €83.825.

Όπως μας αναφέρθηκε, ο Οργανισμός στις 29.3.2017 καταχώρισε αγωγή ενώπιον του αρμόδιου Κυπριακού δικαστηρίου εναντίον του Υπεύθυνου του Γραφείου στη Χώρα Α για την ανάκτηση ποσού ύψους €91.391. Επίσης, η Αστυνομία διερευνά ποινικά, δύο υποθέσεις εναντίον του τέως Υπεύθυνου του Γραφείου στη Χώρα Α.

Το ΔΣ του Οργανισμού στη συνεδρία του, ημερ. 22.5.2018, αποφάσισε όπως διεξαχθεί πειθαρχική έρευνα και το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφαση αρ. ΕΜ 85.826, ημερ. 3.10.2018, όρισε την Πρώτη Λογίστρια στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, ως Ερευνώντα Λειτουργό, για τη διεξαγωγή έρευνας για πιθανή διάπραξη πειθαρχικών παραπτωμάτων από Ανώτερη Λειτουργό του ΚΟΤ, αναφορικά με τα ευρήματα του λογιστικού ελέγχου που διεξάχθηκε στο Γραφείο του ΚΟΤ στη Χώρα Α και αφορούσε στη χρονική περίοδο 2015-2016.

4.14 Ωφελήματα προσωπικού ΚΟΤ που μεταφέρθηκε στο Υφυπουργείο Τουρισμού

Στην επιστολή μας, ημερ. 18.4.2019, στην Ειδική Έκθεση αρ. ΚΟΤ/01/2019, ημερ. 29.9.2019 και στην υπενθυμητική επιστολή μας, ημερ. 16.6.2020, συστήσαμε όπως, λαμβάνοντας υπόψη τις πρόνοιες του άρθρου 14 του Ν.123(Ι)/2018, για σκοπούς διασφάλισης της ισότιμης μεταχείρισης των δημοσίων υπαλλήλων, τα ωφελήματα που συνεχίζουν να παραχωρούνται στο προσωπικό του ΚΟΤ που μεταφέρθηκε στο Υφυπουργείο Τουρισμού καταργηθούν, αφού προηγουμένως ληφθεί γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Τα ωφελήματα αυτά αφορούσαν στο Σχέδιο Συμπληρωματικής Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης, στο Ταμείο Ευημερίας, και στο Ταμείο Επιδότησης Στεγαστικών και Εκπαιδευτικών Δανείων.

Στην απαντητική επιστολή του ΓΔ του Υφυπουργείου αναφέρθηκε ότι η Διαχειριστική Επιτροπή του Σχεδίου Συντάξεων και Χορηγημάτων των υπαλλήλων του ΚΟΤ αποφάσισε, στις 5.6.2020, τον τερματισμό της παραχώρησης οποιωνδήποτε δανείων στα μέλη του Σχεδίου και κατ' επέκταση της επιδότησης μέρους του ετήσιου τόκου για δάνεια που παραχωρούνται από το Σχέδιο Συντάξεων και Χορηγημάτων.

Σε ότι αφορά στο Σχέδιο Συμπληρωματικής Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης των υπαλλήλων του ΚΟΤ, επισήμανε ότι αυτό έχει τροποποιηθεί με βάση τις σχετικές εγκυκλίους του Υπουργείου Υγείας για την εφαρμογή του ΓΕΣΥ, ώστε να μην υπάρχουν επικαλύψεις μεταξύ των δύο Σχεδίων.

Η Υπηρεσία μας, ωστόσο, σημειώνει ότι η καταβολή Συμπληρωματικής Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης συνεχίζεται και η δαπάνη για το 2019 ανήλθε στα €205.269.

Καταλήγοντας, μας ανέφερε ότι το μόνο ωφέλημα που εξακολουθεί να υφίσταται, με βάση τις συλλογικές συμβάσεις των υπαλλήλων του ΚΟΤ, είναι το Ταμείο Ευημερίας, στο οποίο συνεισφέρουν με ετήσια συνδρομή όλα τα μέλη του και ότι το Υφυπουργείο φρονεί ότι δεν κρίνεται αναγκαία η λήψη γνωμάτευσης από τη Νομική Υπηρεσία αναφορικά με τη συνέχιση της παραχώρησης του εν λόγω ωφελήματος, θέση με την οποία η Υπηρεσία μας διαφωνεί.

Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με στοιχεία που μας έχουν δοθεί από το Λογιστήριο του Υφυπουργείου, η δαπάνη για το Ταμείο Ευημερίας ανήλθε για το 2019 σε €529.665 και η συνολική εισφορά (€10,25 ετησίως από κάθε δικαιούχο) ήταν μόνο €3.116.

Σύσταση: Θεωρούμε απαράδεκτο και προκλητικό, οι πρώην υπάλληλοι του ΚΟΤ, που είναι πλέον δημόσιοι υπάλληλοι, να είναι προνομιούχοι σε σχέση με τους άλλους δημόσιους υπαλλήλους.

4.15 Καταβολή επιχορήγησης ύψους €260.000 σε ιδιωτική εταιρεία για τη διοργάνωση δύο τουρνουά γκολφ

Όπως διαπιστώσαμε, μετά από καταγγελία που υποβλήθηκε στην Υπηρεσία μας, στις 30.7.2020 ο εκτελεστικός διευθυντής εταιρείας που είναι ιδιοκτήτρια θέρετρου με γήπεδο γκολφ, με ηλεκτρονικό μήνυμά του στον Υφυπουργό Τουρισμού αιτήθηκε οικονομική βοήθεια, ώστε το θέρετρο να πληροί τις προδιαγραφές που τέθηκαν από το Professional Golfers Association (PGA) European Tour για τη φιλοξενία του (ενός αρχικά) τουρνουά γκολφ PGA European Tour 2020 στις 29.10-1.11.2020 (όπως αναβάθμιση χώρων και γηπέδων, αύξηση προσωπικού, φιλοξενία διοργανωτών, μέτρα για covid κ.λπ), οι οποίες υπολογίστηκαν σε €150.000-€200.000. Σημειώνεται, χάριν διαφάνειας, ότι ο εν λόγω διευθυντής της εταιρείας είναι συγγενής πρώτου βαθμού με πρόσωπο που ανήκει στο οικογενειακό περιβάλλον του Προέδρου της Δημοκρατίας. Θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι ουδέν στοιχείο έχει περιέλθει στην αντίληψή μας που να δεικνύει οποιαδήποτε παρέμβαση του ίδιου του Προέδρου του Δημοκρατίας στην υπόθεση αυτή.

Με βάση σχετικά δημοσιεύματα στην ιστοσελίδα του θερέτρου, στις αρχές του 2018 το θέρετρο επανάνοιξε μετά από εργασίες αναβάθμισης κόστους €2,5 εκ., ώστε να πιστοποιηθεί ως PGA National Cyprus, πιστοποίηση την οποία φαίνεται να μην έχει άλλο γήπεδο γκολφ στην Κύπρο.

Το Υφυπουργείο, μετά από εξέταση του αιτήματος, στις 7.8.2020 ενημέρωσε την εταιρεία ότι η χορηγία αξιολογήθηκε στο πλαίσιο του Σχεδίου για οικονομική στήριξη «για την οργάνωση διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων στην Κύπρο κάτω από τον Κανονισμό κρατικών ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis)». Με βάση το Σχέδιο αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των ατόμων και τη διάρκεια του τουρνουά, η δικαιούμενη χορηγία ανερχόταν σε €13.684. Κατά την αξιολόγηση του αιτήματος είχε επισημανθεί ότι, κατά τη διάρκεια του πιο πάνω γεγονότος, θα προβαλλόταν μόνο το συγκεκριμένο θέρετρο γκολφ και όχι τα υπόλοιπα θέρετρα και τα άλλα μέρη της Κύπρου καθώς, λόγω των κανονισμών ασφαλείας, οι παίκτες και το προσωπικό των διοργανωτών θα διέμεναν καθόλη τη διάρκεια της διοργάνωσης στους χώρους του συγκεκριμένου θερέτρου.

Ο εκτελεστικός διευθυντής της εταιρείας στην απαντητική επιστολή του, ημερ. 7.8.2020, ενημέρωσε το Υφυπουργείο ότι το ύψος της χορηγίας που είχε εγκριθεί ήταν απογοητευτικό και σε περίπτωση που η χορηγία που θα εγκρινόταν δεν κάλυπτε το κόστος για τις απαιτήσεις και τις βελτιώσεις (το οποίο υπολογίστηκε σε περίπου €150.000), τότε θα αναθεωρούσαν κατά πόσο θα προχωρούσαν με τη φιλοξενία του τουρνουά και εισηγήθηκε όπως το θέμα επανεξεταστεί. Σε νέα επιστολή προς το Υφυπουργείο στις 12.8.2020, αφού ενημέρωσε ότι το κόστος διοργάνωσης θα υπερέβαινε τις €250.000 (€250.000-€300.000), ζήτησε ελάχιστο ποσό οικονομικής στήριξης ύψους €175.000, για να ανταποκριθούν στις υψηλές απαιτήσεις της διοργάνωσης. Ενημέρωσε επίσης ότι είχαν βολιδοσκοπηθεί από τους οργανωτές του European Tour για τη διοργάνωση και

δεύτερου European Tour την επόμενη βδομάδα. Σε αυτή την περίπτωση, για τη διεξαγωγή των δύο τουρνουά το θέρετρο ζητούσε συνολική χορηγία ύψους €260.000. Επιπρόσθετα, ανέφερε ότι η Διεθνής Ομοσπονδία PGA European Tour θα επιχορηγούσε 100% το χρηματικό έπαθλο ύψους €1 εκ. και ότι το τουρνουά θα μεταδιδόταν σε πέραν των 400 εκ. τηλεθεατές. Αναφέρεται ότι σε νέα ανάλυση που απέστειλε η εταιρεία στο Υφυπουργείο στις 5.10.2020, τα προβλεπόμενα έξοδα για τη διοργάνωση υπολογίστηκαν σε €465.131.

Στις 24.8.2020, ο Γενικός Διευθυντής του Υφυπουργείου ενημέρωσε τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών ότι το Υφυπουργείο προτίθεται να στηρίξει τη διοργάνωση των δύο δημοφιλών τουρνουά γκολφ (PGA European Tour 2020 26.10.2020-1.11.2020 και επαναληπτικό τουρνουά back-to-back την πρώτη βδομάδα Νοεμβρίου) που θα πραγματοποιηθούν στην Κύπρο, με το συνολικό ποσό των €260.000, από διαθέσιμες πιστώσεις στον Προϋπολογισμό του 2020. Στις 25.9.2020, το Υφυπουργείο διευκρίνισε προς το Υπουργείο Οικονομικών ότι η επιχορήγηση θα δοθεί στο πλαίσιο των επιχορηγήσεων που δίνονται για τη διοργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων και διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων στην Κύπρο. Μάλιστα, το Υφυπουργείο διευκρίνισε ότι το συγκεκριμένο λεκτικό είναι ήδη εγκεκριμένο στο επεξηγηματικό υπόμνημα του Προϋπολογισμού (άρθρο 04.281). Τούτο καταγράφεται και σε Σημείωμα, ημερ. 18.9.2020, του Προϊσταμένου Διεύθυνσης Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης του Υφυπουργείου προς τον Υφυπουργό, στο οποίο αναφέρεται ότι η χορηγία θα μπορούσε να ενταχθεί στην παράγραφο 1(α), που αφορά στα «Σχέδια Κινήτρων Αθλητικού τουρισμού». Στις 17.9.2020, το Υπουργείο Οικονομικών απάντησε ότι, εφόσον το Υφυπουργείο θεωρεί ότι η πρόνοια για το εν λόγω θέμα καλύπτεται από τις υφιστάμενες πιστώσεις που αναλύονται στο επεξηγηματικό υπόμνημα του Προϋπολογισμού, δεν τίθεται οποιοδήποτε θέμα για το Υπουργείο Οικονομικών.

Σύμφωνα με Σημείωμα του Υφυπουργού, ημερ. 6.10.2020, η χορηγία θα χρησιμοποιείτο αποκλειστικά για έξοδα της διοργάνωσης έναντι σχετικών τιμολογίων. Αναφέρεται ότι, κατά την εξέταση της κατάστασης που υποβλήθηκε από την εταιρεία με τα συνολικά έξοδα που πραγματοποιήθηκαν για την πραγματοποίηση του τουρνουά, ο Προϊστάμενος Διεύθυνσης Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης του Υφυπουργείου επισήμανε σε Σημείωμά του στις 16.10.2020, μεταξύ άλλων, ότι από όσα έξοδα τους είχαν υποβάλει, μόνο ότι αφορούσε στον κορωνοϊό θα ήταν αποδεκτό και ανέφερε ότι οι περισσότερες δαπάνες φαίνεται να αφορούσαν σε εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων και δημιουργία υποδομών στον χώρο του θερέτρου για τη διεξαγωγή των αγώνων. Επισήμανε ότι η κάλυψη τέτοιων δαπανών (ενέργεια με την οποία διαφωνούσε) θα σήμαινε αναβάθμιση της περιουσίας του ιδιοκτήτη του θερέτρου, κάτι το οποίο, εν πάση περιπτώσει, θα προϋπόθετε μία εντελώς διαφορετική διαδικασία έγκρισης από τον Έφορο Κρατικών Ενισχύσεων, το Υπουργείο Οικονομικών και το Υπουργικό Συμβούλιο). Ο Υφυπουργός διαφώνησε με τη θέση ότι καλύπτουν έξοδα που αφορούν στον κορωνοϊό και επανέλαβε ότι θα καλυφθούν τα έξοδα διεξαγωγής της διοργάνωσης.

Τελικά, στις 9.12.2020 το Υφυπουργείο Τουρισμού κατέβαλε στην εταιρεία επιχορήγηση ύψους €260.000 για κάλυψη των δαπανών της για τη διοργάνωση δύο τουρνουά γκολφ PGA European Tour 2020 στις 29.10-1.11.2020 και στις 5.11-8.11.2020, αντίστοιχα. Το ποσό καταβλήθηκε από το

Κονδύλι του Υφυπουργείου «Διάφορες Επιχορηγήσεις», μετά την προσκόμιση τιμολογίων, τα οποία, σύμφωνα με σημείωμα λειτουργού του Υφυπουργείου, εξετάστηκαν και επαληθεύτηκαν με τις πρόνοιες του συμφωνητικού εγγράφου που υπογράφηκε μεταξύ European Tour και εταιρείας και το συνολικό ποσό των τιμολογίων που επιλέγηκαν και μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν ανερχόταν σε €280.408.

Κατά την εξέταση του θέματος από την Υπηρεσία μας, στις 12.1.2021 ο Υφυπουργός απέστειλε επιστολή στην Υπηρεσία μας με την οποία εξηγούσε τα οφέλη από την πραγματοποίηση του τουρνουά στην Κύπρο, σε σχέση με τη δαπάνη που καταβλήθηκε και τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν για την παραχώρηση της χορηγίας. Στην επιστολή αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι η συγκεκριμένη διοργάνωση αποτελεί το μεγαλύτερο αθλητικό γεγονός που πραγματοποιήθηκε ποτέ στο νησί μας, στο οποίο συμμετείχαν κορυφαίοι παίχτες γκολφ στην παγκόσμια κατάταξη και υπήρξε σημαντική προσέλευση διεθνών μέσων μαζικής επικοινωνίας για κάλυψη των αγώνων. Η πραγματοποίηση της διοργάνωσης στην Κύπρο αποτέλεσε τον καλύτερο τρόπο για προβολή της χώρας μας ως αθλητικού, τουριστικού και επενδυτικού προορισμού. Σκοπός του Υφυπουργείου ήταν η αποκόμιση οφέλους για το μέλλον, μέσω της εκτενούς προβολής της χώρας μας από τη διοργάνωση και επεσήμανε ότι πρώτη φορά η Κύπρος έλαβε τόσο μεγάλη προβολή ως τουριστικός προορισμός. Ανέφερε επίσης ότι τέτοιες διοργανώσεις συνδράμουν, κατά τον καλύτερο τρόπο, στην υλοποίηση των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού 2020-2030, αφού προσελκύουν επισκέπτες με συγκεκριμένη αθλητική δραστηριότητα (γκολφ) με υψηλή κατά κεφαλή δαπάνη, η χώρα προβάλλεται ως ολόκληρος τουριστικός προορισμός και βοηθά στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Τέτοιες διοργανώσεις συμβάλλουν επίσης στην ανάδειξη και στην ανάπτυξη νέων ειδικών μορφών τουρισμού. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τον Υφυπουργό, τα οφέλη που αποκόμισε η Κύπρος από τη συγκεκριμένη διοργάνωση είναι πολλαπλά και χειροπιαστά και είναι πολύ μεγαλύτερα συγκριτικά με τη δαπάνη που καταβλήθηκε από το Υφυπουργείο για τη διοργάνωση. Επισημαίνει επίσης ότι το Υφυπουργείο θα παραχωρούσε χορηγία σε οποιοδήποτε χώρο επιλεγόταν από τον οργανισμό PGA στη Κύπρο για πραγματοποίηση του συγκεκριμένου τουρνουά και ότι το Υφυπουργείο επιχορήγησε μόνο τη διοργάνωση σε ότι αφορά στην πραγματοποίηση των έργων που απαιτούνταν από τον διεθνή οργανισμό, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανάθεση και η πραγματοποίησή της στην Κύπρο. Σημείωσε επίσης ότι δεν κρίθηκε σκόπιμη η ζήτηση της γνώμης του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, λόγω του γεγονότος ότι με την καταβολή της χορηγίας δεν στρεβλωνόταν ο ανταγωνισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε ότι αφορά σε αντίστοιχα αθλητικά κέντρα και καταλύματα διαμονής και επειδή το κύριο όφελος από τη διοργάνωση θα το αποκόμιζε η Κύπρος, η οποία θα προβαλλόταν διεθνώς ως τουριστικός προορισμός. Το τουρνουά προβλήθηκε χωρίς θεατές, άρα η χορηγία δεν θα οδηγούσε σε προσέλκυση τουριστών στη συγκεκριμένη τουριστική μονάδα, ενώ ο χώρος είχε επιλεγεί για λόγους οι οποίοι ήταν άσχετοι με την παραχώρηση της χορηγίας και άρα δε συνέτεινε σε νόθευση του ελεύθερου ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Υπηρεσία μας επισήμανε ότι, σύμφωνα με τον περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμο (Ν. 30(I)/2001), κάθε αρμόδια αρχή κοινοποιεί κάθε μέτρο κρατικής ενίσχυσης που αναφέρεται

στην παράγραφο (α) του άρθρου 9Α στον Έφορο για έγκριση. Αυτό εφαρμόζεται σε κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στη Δημοκρατία, οι οποίες, σύμφωνα με Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση, απαλλάσσονται από την υποχρέωση της κοινοποίησης που προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ (Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Όταν το μέτρο κρατικής ενίσχυσης δεν εμπίπτει στις διατάξεις της παραγράφου (α) του άρθρου 9Α, τότε η αρμόδια αρχή οφείλει να κοινοποιήσει το μέτρο στον Έφορο για γνωμοδότηση, αναφορικά με τη συμβατότητά του με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, προτού υποβάλει το μέτρο αυτό για έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο ή σε οποιαδήποτε άλλη κατά Νόμο αρμόδια δημόσια αρχή. Το Υπουργικό Συμβούλιο ή οποιαδήποτε κατά Νόμο δημόσια αρχή, δεν εγκρίνει οποιοδήποτε μέτρο κρατικής ενίσχυσης, χωρίς να έχει εκδοθεί γνωμοδότηση του Εφόρου, εκτός εάν η καθορισμένη προθεσμία έχει παρέλθει. Παρά την έκδοση οποιασδήποτε γνωμοδότησης από τον Έφορο και τυχόν έγκριση του μέτρου ενίσχυσης από το Υπουργικό Συμβούλιο ή οποιαδήποτε άλλη κατά Νόμο αρμόδια δημόσια αρχή, το μέτρο δεν πρέπει να τεθεί σε ισχύ, εκτός εάν έχει προηγουμένως κοινοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εγκριθεί από αυτήν.

Στην προκειμένη περίπτωση η ενίσχυση ύψους €260.000 φαίνεται να μην εμπίπτει στις περιπτώσεις της παραγράφου (α) του άρθρου 9Α και συνεπώς η αρμόδια αρχή όφειλε να το κοινοποιήσει στον Έφορο για γνωμοδότηση και να μην το θέσει σε ισχύ προτού αυτό εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στη βάση των πιο πάνω κατ' αρχήν διαπιστώσεων, η Υπηρεσία μας με ηλεκτρονικό μήνυμα, ημερ. 14.1.2021, έθεσε στο Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων το ερώτημα κατά πόσο το Υφυπουργείο Τουρισμού θα έπρεπε να είχε κοινοποιήσει στον Έφορο Κρατικών Ενισχύσεων την προτιθέμενη επιχορήγηση για αξιολόγηση και έγκρισή της από τον Έφορο ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πριν την καταβολή της. Από το Γραφείο του Εφόρου λάβαμε την απάντηση ότι, με βάση την πρακτική του Γραφείου, οι ενισχύσεις προς τα γήπεδα γκολφ και τα ξενοδοχεία θεωρούνται κρατικές ενισχύσεις και εμπίπτουν στους σχετικούς Κανονισμούς. Ωστόσο, «για να αξιολογήσουν κατά πόσο ολόκληρο το ποσό συνιστά κρατική ενίσχυση, δηλαδή κάλυψε δαπάνες που επιβαρύνουν κανονικά την ίδια την επιχείρηση, θα πρέπει να γνωρίζουν επ' ακριβώς τις επιμέρους δαπάνες, οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν και με ποιο ποσό η κάθε μία και ότι με βάση το ενωσιακό δίκαιο και τον περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμο, οι ενισχύσεις που εφαρμόζονται χωρίς την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή του Εφόρου (εάν εμπίπτουν σε κάποιον από τους Απαλλακτικούς Κανονισμούς), θεωρούνται παράνομες ενισχύσεις, ανεξάρτητα από τη συμβατότητά τους. Οι παράνομες ενισχύσεις, εάν κοινοποιηθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκ των υστέρων, τότε αξιολογούνται από αυτήν και εάν κριθούν συμβατές, δεν διατάσσεται η ανάκτησή τους. Ο Έφορος δεν έχει δικαίωμα να αποφασίσει περί της συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων, παρά μόνο όταν αυτές εμπίπτουν σε Απαλλακτικούς Κανονισμούς. Για την άρση όμως της ίδιας της παρανομίας, ο Έφορος «δύνатаι», με βάση το άρθρο 18 του πιο πάνω Νόμου, να εκδώσει Απόφαση για την ανάκτηση της παράνομης ενίσχυσης». Μας ενημέρωσε επίσης ότι η αρμόδια αρχή (δηλαδή το Υφυπουργείο Τουρισμού) θα

μπορούσε ενδεχομένως να παραχωρήσει νέα ενίσχυση de minimis προς την επιχείρηση, βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 1407/2013, το ποσό της οποίας εξαρτάται από τις ενισχύσεις de minimis που έχει ήδη λάβει η επιχείρηση εντός της τριετίας (με ανώτατο ποσό τις €200.000) και παράλληλα να ανακτήσει το ποσό της διαφοράς μεταξύ της ενίσχυσης που δόθηκε (συμπεριλαμβανομένου του τόκου) και της νέας ενίσχυσης de minimis.

Ο Υφυπουργός Τουρισμού με τις επιστολές του, ημερ. 12.1.2021 και 28.1.2021, μας πληροφόρησε ότι, αρχικά τα δύο τουρνουά ήταν προγραμματισμένα να πραγματοποιηθούν στην Κίνα, αλλά λόγω της πανδημίας ακυρώθηκαν. Το συγκεκριμένο κατάλυμα και αθλητικό κέντρο στην Κύπρο επιλέγηκε από τη διοργανώτρια αρχή και όχι από το Υφυπουργείο Τουρισμού και επανέλαβε ότι το Υφυπουργείο θα επιχορηγούσε τη συγκεκριμένη διοργάνωση σε οποιοδήποτε χώρο στην Κύπρο και αν γινόταν. Οι λόγοι που οδήγησαν τον Professional Golfers Association (PGA) στην επιλογή της Κύπρου και ειδικότερα του συγκεκριμένου θέρετρου για την πραγματοποίηση της διοργάνωσης ήταν:

- ◆ Η καλή επιδημιολογική εικόνα της χώρας μας κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο,
- ◆ οι πολύ καλές κλιματολογικές συνθήκες σε σχέση με ανταγωνιστικούς προορισμούς, και
- ◆ το γεγονός ότι η Κύπρος διαθέτει ένα από τα εννέα PGA National Resort της Ευρώπης που έχει λάβει την πιστοποίηση GEO Certified. Οι συγκεκριμένες εγκαταστάσεις αφορούν στο εν λόγω θέρετρο, το οποίο, πέρα από τα γήπεδα γκολφ, διέθετε και χώρο διαμονής με τον αναγκαίο αριθμό κλινών για φιλοξενία όλων των συμμετεχόντων στη διοργάνωση.

Στη βάση των πιο πάνω, διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

α. Σύμφωνα με το επεξηγηματικό υπόμνημα του Προϋπολογισμού του Υφυπουργείου για το 2020, στο Υφυπουργείο Τουρισμού υπάρχει εν ισχύι Σχέδιο για οικονομική στήριξη «για την οργάνωση διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων στην Κύπρο κάτω από τον κανονισμό κρατικών ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis)». Οι πρόνοιες του Σχεδίου είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Υφυπουργείου. Σε όλη την αλληλογραφία, εντός του Υφυπουργείου και με το Υπουργείο Οικονομικών, ήταν σαφές ότι η δαπάνη θα εντασσόταν στην παράγραφο 1(α) (άρθρο 04.281) του υπομνήματος, που αφορά σε «Σχέδια Κινήτρων Αθλητικού τουρισμού».

Με βάση τα κριτήρια του Σχεδίου, η δικαιούμενη χορηγία ανερχόταν σε €13.684. Με βάση το άρθρο 25 του περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.38(Ι)/2014), οι χορηγίες διέπονται από τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης και περιορίζονται στο συνολικό ανώτατο όριο των επιλέξιμων δαπανών, στο πλαίσιο της δραστηριότητας ή του προγράμματος για το οποίο δόθηκαν.

Συνεπώς, η απόφαση του Υφυπουργείου να παραχωρήσει χορηγία πέραν του ποσού των €13.684 που προκύπτει από το Σχέδιο, φαίνεται να παραβιάζει τις πρόνοιες του άρθρου 25 του περί της

Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.38(Ι)/2014).

Για το θέμα αυτό, στην επιστολή του, ημερ. 28.1.2021, ο Υφυπουργός αναφέρει ότι, στο επεξηγηματικό μνημόνιο του Προϋπολογισμού, κάτω από την υποομάδα δαπανών «Επιχορηγήσεις», περιλαμβάνονται προτεινόμενες πιστώσεις ύψους €6.749.000 που προορίζονται να καλύψουν:

«(1) Ενέργειες οικονομικής στήριξης που εμπίπτουν κάτω από τον κανονισμό κρατικών ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis) και μη. Κυρίως, περιλαμβάνονται χορηγίες που αφορούν την προώθηση όλων των μορφών τουρισμού και ειδικότερα:

(α) Σχέδια Κινήτρων Αθλητικού τουρισμού

(β) Σχέδια Κινήτρων Συνεδριακού Τουρισμού, ... κλπ»

Ο Υφυπουργός υπογραμμίζει ότι η λέξη «Κυρίως» καταδεικνύει ότι τα αναφερόμενα είναι ενδεικτικά και όχι εξαντλητικά. Πρόσθετα σημειώνει ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο υπήρχαν στο συγκεκριμένο κεφάλαιο σημαντικές εξοικονομήσεις πιστώσεων, οι οποίες δεν είχαν χρησιμοποιηθεί λόγω της πανδημίας. Επισημαίνει επίσης ότι η επιχορήγηση ήταν συμβατή με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με ημερ. 15.3.2019, με την οποία εγκρίθηκαν συγκεκριμένα κριτήρια για τις χορηγίες που παραχωρούνται από το Υφυπουργείο Τουρισμού. Αυτά είναι η συνεισφορά της χορηγίας στη σημαντική αύξηση των εισροών τουριστών, η δυνατότητα αξιοποίησης της χορηγίας για προβολή της Κύπρου ως τουριστικού προορισμού στο εξωτερικό και η αξιοποίηση της χορηγίας για εμπλουτισμό ή/και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της χώρας. Σχετικά με την παραβίαση των προνοιών του άρθρου 25 του Νόμου Ν.38(Ι)/2014 επισημαίνει ότι (α) στην προκείμενη περίπτωση δεν τίθεται θέμα παραβίασης των όρων της διασφάλισης της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, καθότι δεν υπήρχαν άλλες περιπτώσεις καταλυμάτων και γηπέδων, οι οποίες να καλύπτουν ταυτόχρονα τις προδιαγραφές που καθόριζε η διοργανώτρια αρχή σε ότι αφορά στον αγωνιστικό χώρο και τις ανάγκες τήρησης των υγειονομικών πρωτοκόλλων και (β) η χορηγία περιορίζεται κάτω από το συνολικό ανώτατο όριο των επιλέξιμων δαπανών. Σχετικά με το ύψος της χορηγίας που υπολογίστηκε, χρησιμοποιώντας τις εξειδικευμένες φόρμουλες του Σχεδίου Κινήτρων, ο Υφυπουργός αναφέρει ότι το ποσοστό ήταν χαμηλό καθώς, λόγω των περιορισμών που δημιούργησε η πανδημία, η προσέλευση τουριστών περιλάμβανε μόνο όσους συμμετείχαν στη διοργάνωση. Φρονούν όμως ότι δεν είναι ορθό να γίνεται αξιολόγηση του γεγονότος, για υπολογισμό του ύψους χρηματοδότησης αλλά και γενικότερα, ως ένα απλό γεγονός που έπρεπε να επιχορηγηθεί με βάση τις εισροές τουριστών και να παραγνωριστούν τα μοναδικά, πολυσχιδή και σημαντικά οφέλη που δημιούργησε σε άλλους τομείς η πραγματοποίηση για πρώτη φορά μιας τόσο μεγάλης αθλητικής διοργάνωσης στην Κύπρο.

Σημειώνουμε ωστόσο ότι, όπως αναφέρεται πιο πάνω, προ της έγκρισης της χορηγίας, τόσο στην ενημέρωση του Υπουργείου Οικονομικών, όσο και στα εσωτερικά σημειώματα, ήταν σαφές στο

Υφυπουργείο ότι η επιχορήγηση θα δινόταν στο πλαίσιο των επιχορηγήσεων που δίνονται για τη διοργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων και διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων στην Κύπρο, με ειδική αναφορά στην παράγραφο 1(α) του σχετικού άρθρου 04.281 του επεξηγηματικού μνημονίου που αφορά στα «Σχέδια Κινήτρων Αθλητικού τουρισμού». Συνεπώς, αναντίλεκτα η επιχορήγηση έπρεπε να διέπεται από τις πρόνοιες του συγκεκριμένου Σχεδίου.

Όσον αφορά στην επίκληση της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερ. 15.3.2019, με την οποία εγκρίθηκαν συγκεκριμένα κριτήρια για τις χορηγίες που παραχωρούνται από το Υφυπουργείο Τουρισμού, θεωρούμε σημαντικό πως το όλο σκεπτικό της Απόφασης ήταν η θέσπιση εξειδικευμένων κριτηρίων για σκοπούς διαφάνειας. Πώς όμως εξυπηρετείται η αρχή της διαφάνειας, όταν το Υφυπουργείο δημοσιοποιεί στην ιστοσελίδα του ένα Σχέδιο και καταρτίζει κριτήρια για υπολογισμό της επιχορήγησης στη βάση του Σχεδίου, αλλά σε συγκεκριμένη περίπτωση παραχωρεί χορηγία που είναι 20 φορές μεγαλύτερη από αυτή που προκύπτει με τα καθορισμένα κριτήρια;

Αν δε το Υφυπουργείο είχε την άποψη ότι, λόγω των περιορισμών που δημιούργησε η πανδημία, το κριτήριο της προσέλευσης τουριστών δεν είναι πλέον κατάλληλο να χρησιμοποιείται, θα έπρεπε το Σχέδιο Κινήτρων Αθλητικού τουρισμού (ή ενδεχομένως και τα άλλα Σχέδια) να διαφοροποιείτο για όλους και όχι μόνο για τη συγκεκριμένη διοργάνωση και να γινόταν σχετική διόρθωση στην ιστοσελίδα του Υφυπουργείου.

Είναι θεωρούμε σημαντικό ότι το Υφυπουργείο επικαλείται τη μη υποβολή παραπόνων ως προς τη συγκεκριμένη χορηγία, τη στιγμή όμως που δεν δημοσιοποίησε το γεγονός ότι παραχώρησε ένα τόσο μεγάλο ποσό.

β. Η εταιρεία ισχυρίστηκε αρχικά ότι η δαπάνη για τη διοργάνωση ενός European Tour θα κυμαινόταν μεταξύ €150.000-€200.000 και θα αφορούσε στην αναβάθμιση χώρων και γηπέδων, αύξηση προσωπικού, φιλοξενία διοργανωτών, μέτρα για covid κ.λπ. Στη συνέχεια η εταιρεία εξέφρασε τον ισχυρισμό ότι το κόστος διοργάνωσης θα ήταν μεταξύ €250.000-€300.000 και αιτήθηκε ελάχιστο ποσό οικονομικής στήριξης ύψους €175.000. Ταυτόχρονα, η εταιρεία ενημέρωσε ότι είχε βολιδοσκοπηθεί από τους οργανωτές του European Tour για τη διοργάνωση και δεύτερου European Tour την επόμενη βδομάδα. Σε αυτή την περίπτωση, για τη διεξαγωγή των δύο τουρνουά τα προβλεπόμενα έξοδα θα ήταν €465.000 και ζητούσε συνολική χορηγία ύψους €260.000.

Ο Υφυπουργός ανέφερε στην Υπηρεσία μας ότι η χορηγία αφορούσε μόνο στη διοργάνωση σε ότι αφορά στην πραγματοποίηση των έργων που απαιτούνταν από τον διεθνή οργανισμό, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανάθεση και η πραγματοποίησή της στην Κύπρο. Κατά την εξέταση της κατάστασης που υποβλήθηκε από την εταιρεία με τα συνολικά έξοδα που πραγματοποιήθηκαν για την πραγματοποίηση του τουρνουά, ο αρμόδιος λειτουργός του Υφυπουργείου είχε επισημάνει, μεταξύ άλλων, ότι οι περισσότερες δαπάνες φαίνεται να αφορούσαν κυρίως σε εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων και δημιουργία υποδομών στον χώρο του θερέτρου για τη διεξαγωγή των αγώνων, οι οποίες θα δημιουργούσαν αναβάθμιση της

περιουσίας του ιδιοκτήτη. Εφόσον όμως η χορηγία θα αφορούσε κυρίως στον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων και δημιουργία υποδομών, τίθεται το ερώτημα τι αφορούσε η αυξημένη χορηγία που ζητήθηκε και δόθηκε για το δεύτερο European Tour, αφού προφανώς δεν θα χρειαζόταν πρόσθετος εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων ή πρόσθετη δημιουργία υποδομών, ούτε και θα μπορούσαν να γίνουν τέτοιες δαπάνες εντός 4 ημερών που μεσολαβούσαν μεταξύ των δύο European Tour.

Σχετικά με τα αποδεικτικά στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο Υφυπουργείο για την καταβολή της χορηγίας, στην επιστολή του, ημερ. 28.1.2021, ο Υφυπουργός αναφέρει ότι η ανάλυση των προβλεπόμενων εξόδων ύψους €465.131 και της κατάστασης δαπανών που υποβλήθηκαν περιλάμβανε διάφορα έξοδα, τα οποία δεν αφορούσαν αποκλειστικά και μόνο στα έξοδα για την πραγματοποίηση της διοργάνωσης, ήταν όμως σαφές ότι η οποιαδήποτε χορηγία του Υφυπουργείου θα παραχωρείτο αποκλειστικά για την κάλυψη εξόδων που αφορούσαν στην πραγματοποίηση της διοργάνωσης. Η μεθοδολογία που αποφασίστηκε και εφαρμόστηκε για τον χειρισμό των τιμολογίων και των αποδείξεων πληρωμής ήταν: (α) να ζητηθεί από τη διοργανώτρια αρχή όπως αποσταλούν οι προδιαγραφές που απαιτεί να πληρούν οι χώροι που επιλέγονται για την πραγματοποίηση των τουρνουά, (β) να ζητηθεί όπως αποσταλούν τα τιμολόγια και οι αποδείξεις πληρωμής για όλα τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν, (γ) να ζητηθεί η παροχή πρόσθετης τεχνογνωσίας από τον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού (ΚΟΑ) και την Κυπριακή Ομοσπονδία Γκολφ αναφορικά με τις προδιαγραφές που απαιτούνται και με την επαλήθευση της πραγματοποίησης τους και (δ) να πραγματοποιηθούν επιτόπιες επισκέψεις με τη συμμετοχή της ομοσπονδίας γκολφ ή/και ΚΟΑ, προκειμένου να καταστεί πιο εύκολος ο διαχωρισμός των εξόδων σε αυτά που αφορούσαν στην πραγματοποίηση της διοργάνωσης και ποιων όχι.

Η Υπηρεσία μας σημειώνει ότι στα τιμολόγια που επιλέγηκαν και μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν, ύψους €280.408, περιλαμβάνονται κυρίως εργασίες αναβάθμισης χώρων και γηπέδων που έγιναν πριν τα δύο European Tour. Αν δε αφαιρεθεί ποσό της τάξης των €18.000 που δόθηκε σε ιδιωτικό νοσηλευτήριο, παραμένει ποσό της τάξης των €260.000, όσο δηλαδή ήταν το ποσό της χορηγίας. Θεωρούμε δε απαράδεκτο να επιχορηγεί το Υφυπουργείο το 100% των επιλέξιμων δαπανών κάποιας διοργάνωσης, ειδικά όταν φαίνεται ότι, όπως είχε επισημάνει και ο αρμόδιος Λειτουργός του Υφυπουργείου, αυτό σημαίνει αναβάθμιση της περιουσίας του ιδιοκτήτη του θερέτρου.

γ. Σύμφωνα με τον περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμο και τις σχετικές διευκρινίσεις που έχουν δοθεί από το Γραφείο του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, η χορηγία που δόθηκε συνιστά παράνομη ενίσχυση και επιπλέον φαίνεται να είναι μη συμβατή με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Σύσταση: Το Υφυπουργείο να απευθυνθεί στο Γραφείο του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων για τις ενέργειες που θα πρέπει να αναληφθούν, ώστε να υπάρξει συμμόρφωση με την περί κρατικών ενισχύσεων νομοθεσία.

Ο Υφυπουργός μάς ενημέρωσε ότι το Υφυπουργείο δεν φέρει ένσταση στην υλοποίηση της σύστασης της Υπηρεσίας μας, όπως αυτή καθορίστηκε από την απάντηση του Γραφείου Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων προς την Υπηρεσία μας και ότι το Υφυπουργείο σκοπεύει να επικοινωνήσει με τον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, προκειμένου να θέσει το θέμα, με όλες τις λεπτομέρειες, για να το πληροφορήσει κατά πόσο η χορηγία που παραχωρήθηκε συνιστά κρατική ενίσχυση και σε περίπτωση θετικής απάντησης, να αξιολογήσει κατά πόσο αυτή αποτελεί συμβατή ή μη συμβατή κρατική ενίσχυση.

---

5. Γενικά συμπεράσματα

Από τον έλεγχο διαπιστώσαμε ότι το Υφυπουργείο, σε ορισμένες περιπτώσεις, παρουσιάζει αδυναμίες ως προς τη συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία/Κανονισμούς, όπως:

- α.** Μη έγκαιρη και συστηματική παρακολούθηση των καθυστερημένων εσόδων από τις μαρίνες, με ορατό τον κίνδυνο απώλειας εσόδων.
- β.** Αδυναμίες και ελλείψεις στον λογιστικό έλεγχο των ΓΕ, στον έλεγχο αδειών ανάπαυσης και αδειών ασθενείας του επιτόπιου προσωπικού, καθώς και στον έλεγχο προσέλευσης και αποχώρησης του επιτόπιου προσωπικού από την εργασία του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1 – Καθυστερημένα τέλη ελλειμνισμού στη Μαρίνα Λάρνακας που εκκρεμούν για μεγάλο χρονικό διάστημα

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
AAA	2009-2013	8.625	8.625	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 12606/10, η οποία αποσύρθηκε στις 20.3.2012 λόγω του ότι δεν υπήρχε ικανοποιητική μαρτυρία.</p> <p>Το σκάφος εκποιήθηκε στις 22.9.2012 για το ποσό των €2.200 (Ν.4.77, άρθρο 7Α) στον ΑΑ, ιδιοκτήτη του σκάφους, ο οποίος ήταν κατηγορούμενος στην πιο πάνω υπόθεση.</p> <p>Σημειώνεται ότι στο οφειλόμενο ποσό περιλαμβάνονται €780,79, τα οποία αφορούν σε τέλη ελλειμνισμού που προέκυψαν από τον νέο ιδιοκτήτη του σκάφους, δηλαδή τον ΑΑΑ, και αφορούν στην περίοδο 19.11.2012-30.4.2013. Στις 6.10.2015 καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ.8861/2015, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι στάλθηκε εκ νέου επιστολή στις 18.6.2020 στην Γενική Εισαγγελία για άμεσες ενέργειες για εκτέλεση του διατάγματος.</p>
BBB	2012-2016	11.016	11.016	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 2515/2015 και στις 13.12.2017 εκδόθηκε απόφαση όπως ο κατηγορούμενος καταβάλει μέχρι 5.2.2018 χρηματική ποινή ύψους €500 και το οφειλόμενο ποσό συνολικού ύψους €8.434, μέσω μηνιαίων δόσεων των €200 από 1.2.2018. Μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου δεν υπήρξε συμμόρφωση με την απόφαση του δικαστηρίου και όπως πληροφορηθήκαμε από τον υπεύθυνο της μαρίνας το σκάφος δεν βρίσκεται στη μαρίνα (απέπλευσε πριν την έκδοση της απόφασης του δικαστηρίου).</p> <p>Σύμφωνα με επιστολή των δικηγόρων που χειρίζονται την υπόθεση ημερ. 27.8.2019</p>

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
				<p>εκδόθηκε ένταλμα είσπραξης με αρ. 944/2018 και ζητήθηκε από την Αστυνομική Διεύθυνση Λευκωσίας όπως δώσει οδηγίες για την είσπραξή του. Στις 5.9.2019 ο Γενικός Εισαγγελέας με επιστολή του προς τον Αρχηγό της Αστυνομίας ζήτησε να πληροφορηθεί γιατί παραμένει ανεκτέλεστο το ένταλμα στον Ουλαμό Εκτέλεσης Ενταλμάτων.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι στάλθηκαν στη Γενική Εισαγγελία στις 4.9.2019, στις 13.4.2020 και στις 19.6.2020 εκ νέου επιστολές για υπενθύμιση για άμεσες ενέργειες για εκτέλεση του διατάγματος.</p> <p>Στάλθηκε, επίσης, ενημέρωση για νέα διεύθυνση για σκοπούς διευκόλυνσης των ενεργειών της Αστυνομίας.</p>
ΓΓΓ	2011- 31.12.2018	19.785	18.119	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ.15770/2014 η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη. Στις 20.1.2014 έγινε κατάσχεση του σκάφους σύμφωνα με το άρθρο 7Α του Ν.4/77 (13.6.2014 επιστολή απαγόρευσης απόπλου).</p> <p>Το 2018 εξόφλησε τα οφειλόμενα για τα έτη 2012 & 2013.</p> <p>Στις 14.5.2018 και 19.11.2018 στάλθηκαν στον ιδιοκτήτη του σκάφους ειδοποιήσεις για πληρωμή.</p> <p>Στις 13.9.2019 διεξήχθη εκποίηση σκαφών στη μαρίνα, ωστόσο δεν επιτεύχθηκε η πώληση του εν λόγω σκάφους. Σύμφωνα με ειδοποίηση του Υφυπουργείου, ημερ. 16.9.2019, στις 4.10.2019 προγραμματίστηκε νέα εκποίηση σκαφών στη μαρίνα, στην οποία περιλήφθηκε και το υπό αναφορά σκάφος, ωστόσο όπως πληροφορηθήκαμε αναβλήθηκε.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχει καταβάλει το ποσό των €8.112 για την ποινική υπόθεση 15770/14.</p> <p>Εκκρεμεί η υποθ. 6248/2018 η οποία ορίστηκε στις 16.11.2020.</p>

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
				Επίσης, μας ανέφερε ότι, δεδομένης της πανδημίας, των περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπισή της και της οικονομικής κρίσης, η διαδικασία εκποίησης σκαφών έχει αναβληθεί μέχρι τον προσεχή Σεπτέμβριο του 2020.
ΔΔΔ	2015-31.12.2018	12.332	16.386	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 290/2017 η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη.</p> <p>Σταλήθηκαν στον ιδιοκτήτη του σκάφους ειδοποιήσεις για πληρωμή, χωρίς ανταπόκριση.</p> <p>Στις 4.10.2019 προγραμματίστηκε εκποίηση σκαφών στη μαρίνα, στην οποία περιλήφθηκε και το υπό αναφορά σκάφος, ωστόσο όπως πληροφορηθήκαμε αναβλήθηκε.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι η δικάσιμος ορίστηκε στις 23.10.2020 και μας ανέφερε επίσης ότι, δεδομένης της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων για αντιμετώπισή της και της οικονομικής κρίσης, η διαδικασία εκποίησης σκαφών έχει αναβληθεί για τον προσεχή Σεπτέμβριο του 2020.</p>
ΕΕΕ	2009-2013	13.113	13.113	<p>Όπως μας αναφέρθηκε από τον υπεύθυνο μαρίνας, το σκάφος ήταν εγκαταλειμμένο. Έγινε καταχώριση ποινικής υπόθεσης αρ. 14407/2009 εναντίον προσώπων που θεωρούνταν ότι είχαν τον έλεγχο του σκάφους, ωστόσο ο δικηγόρος του Οργανισμού απέσυρε την υπόθεση διότι δεν μπορούσε να γίνει σύνδεσή τους με το σκάφος και να προσκομιστεί αξιόπιστη μαρτυρία. Στις 15.3.2013 το σκάφος εκποιήθηκε για το ποσό των €6.000 (άρθρο 7Α Ν.44/77).</p> <p>Ο υπεύθυνος της μαρίνας με επιστολή του, ημερ. 5.8.2019, εισηγήθηκε τη διαγραφή της οφειλής.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι προωθήθηκε στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών μη Εισπράξιμων Δημοσίων Χρημάτων και Υλικών στις 12.12.2019 για διαγραφή του οφειλόμενου ποσού.</p>

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
ZZZ	2008-2011	8.634	8.634	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 14402/2009, η οποία αποσύρθηκε στις 8.3.2010 ως μη επιδοθείσα. Σύμφωνα με επιστολή του δικηγόρου του Οργανισμού, ημερ. 9.3.2010, ο κατηγορούμενος απεβίωσε.</p> <p>Το σκάφος πωλήθηκε σε δημόσιο πλειστηριασμό στις 8.8.2011 από το Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας για το ποσό των €750. Ο υπεύθυνος της μαρίνας με επιστολές του, ημερ. 8.2.2012, 8.10.2018 και 9.8.2019, ζήτησε τη διαγραφή του οφειλόμενου ποσού.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι προωθήθηκε στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών μη Εισπράξιμων Δημοσίων Χρημάτων Αξιών και Υλικών στις 12.12.2019 για διαγραφή του οφειλόμενου ποσού.</p>
ΗΗΗ	2012-31.12.2018	17.200	20.300	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 16434/2014, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη.</p> <p>Στις 17.10.2012 έγινε κατάσχεση του σκάφους (άρθρο 7Α Ν.44/77).</p> <p>Η τελευταία ειδοποίηση για εξόφληση της οφειλής στάλθηκε στις 26.11.2018.</p> <p>Στις 13.9.2019 διεξήχθη εκποίηση σκαφών στη μαρίνα και δεν επιτεύχθηκε η πώληση του εν λόγω σκάφους. Σημειώνεται ακόμα ότι σύμφωνα με ειδοποίηση του Υφυπουργείου, ημερ. 16.9.2019, στις 4.10.2019 προγραμματίστηκε νέα εκποίηση σκαφών στη μαρίνα, στην οποία περιλήφθηκε και το υπό αναφορά σκάφος, ωστόσο όπως πληροφορηθήκαμε αναβλήθηκε.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι το Υφυπουργείο έχει καταχωρίσει ποινική έφεση στην υπόθεση με αριθμό 16434/2014, καθότι ο κατηγορούμενος αθώωθηκε και απαλλάχτηκε από τις κατηγορίες που αντιμετώπιζε. Επίσης μας ανέφερε ότι, η διαδικασία εκποίησης σκαφών έχει αναβληθεί μέχρι τον προσεχή Σεπτέμβριο του 2020.</p>

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
ΘΘΘ	2012-31.12.2018	10.801	12.886	<p>Καταχωρίστηκαν 2 ποινικές υποθέσεις. Η αρ. 3347/2015 για την οποία εκδόθηκε διάταγμα ημερ. 16.11.2018 για την καταβολή του ποσού των €2.875 και η αρ. 910/2018, η οποία αποσύρθηκε λόγω αδυναμίας επίδοσης.</p> <p>Στις 13.12.2017 στάλθηκε στον ιδιοκτήτη του σκάφους ειδοποίηση για πληρωμή.</p> <p>Στις 23.11.2018 έγινε κατάσχεση του σκάφους (άρθρο 7Α Ν.44/77) και στις 27.3.2019 το σκάφος εκποιήθηκε για το ποσό των €500 συν ΦΠΑ.</p> <p>Τον Σεπτέμβριο του 2019 δόθηκαν οδηγίες από τον Γενικό Εισαγγελέα για λήψη δικαστικών μέτρων.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι στάλθηκε στις 6.7.2020 επιστολή υπενθύμισης στη Γενική εισαγγελία για άμεση εκτέλεσή του και ότι σε σχέση με την υπόθεση 910/2018 καταχωρίστηκε εκ νέου ποινική υπόθεση με αρ. 3353/20.</p>
III	2015-31.12.2018	13.762	18.055	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 10244/2015, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη.</p> <p>Σύμφωνα με στοιχεία που μας δόθηκαν από τον υπεύθυνο της μαρίνας, έγινε διακανονισμός με τον ιδιοκτήτη του σκάφους με την προσκόμιση μεταχρονολογημένων επιταγών, για εξόφληση των δικαιωμάτων ελλειμνισμού της περιόδου 19.6.2015 – 17.5.2019 και του ηλεκτρισμού, τα οποία ανέρχονταν στις €21.251. Σημειώνεται ότι το οφειλόμενο ποσό στις 27.9.2019 ήταν €6.586 και η τελευταία επιταγή κατατέθηκε στην τράπεζα στις 30.9.2019 για το ποσό των €4.250.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι το οφειλόμενο ποσό έχει εξοφληθεί.</p>
ΚΚΚ	2009-2013	8.010	8.010	<p>Καταχωρίστηκαν 2 ποινικές υποθέσεις η αρ. 19864/2011 και η αρ. 15775/2014, για τις οποίες εκδόθηκαν διατάγματα καταβολής των οφειλόμενων ποσών στις 15.11.2012 και 24.2.2016 αντίστοιχα.</p>

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
				<p>Για τις πιο πάνω υποθέσεις εκδόθηκαν εντάλματα είσπραξης με αρ. 4391/13 & 879/13 (19864/2011) και αρ. 6783/19 (15775/2014). Όσον αφορά τα εντάλματα αρ. 4391/13 και αρ. 6783/19 στις 18.4.2016 και στις 3.10.2019, αντίστοιχα, ζητήθηκε από τον Ουλαμό Είσπραξης/Εκτέλεσης Ενταλμάτων Επαρχίας Λάρνακας όπως προχωρήσει στην είσπραξη τους. Στις 5.9.2019 ο Γενικός Εισαγγελέας με επιστολή του προς τον Αρχηγό της Αστυνομίας ζήτησε να πληροφορηθεί γιατί παραμένουν ανεκτέλεστα εντάλματα στον Ουλαμό Εκτέλεσης Ενταλμάτων.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι αναφορικά με τα διατάγματα στις υποθέσεις 879/13 και 6783/2019, στάλθηκαν εκ νέου υπενθυμητικές επιστολές στην Γενική Εισαγγελία στις 4.9.2019, στις 13.4.2020 και στις 18.6.2020, για άμεσες ενέργειες για εκτέλεση τους.</p>
ΛΛΛ	2014-2016	9.178	9.178	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 4641/2016 και στις 20.3.2018 εκδόθηκε διάταγμα αποζημίωσης για το ποσό των €5.121 με αναστολή εκτέλεσης εννέα μηνών. Σύμφωνα με την απόφαση εάν ο κατηγορούμενος δεν καταβάλει την αποζημίωση θα υπόκειται σε ποινή φυλάκισης έξι μηνών.</p> <p>Σύμφωνα με σχετική αλληλογραφία ο κατηγορούμενος δεν συμμορφώθηκε με το διάταγμα.</p> <p>Σύμφωνα με επιστολή των δικηγόρων που χειρίζονται την υπόθεση ημερ. 5.6.2019 εκδόθηκε ένταλμα είσπραξης με αρ. 3776/2018 και ζητήθηκε από την Αστυνομική Διεύθυνση Λευκωσίας να δώσει οδηγίες για την είσπραξη του. Ο Γενικός Εισαγγελέας με επιστολή του, ημερ. 5.9.2019, προς τον Αρχηγό της Αστυνομίας ζήτησε να πληροφορηθεί γιατί παραμένει ανεκτέλεστο το ένταλμα στον Ουλαμό Εκτέλεσης Ενταλμάτων.</p>

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
				Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι στάλθηκαν στην Γενική Εισαγγελία στις 13.4.2020 και στις 6.7.2020 εκ νέου επιστολές για υπενθύμιση και άμεσες ενέργειες για εκτέλεση των διαταγμάτων.
MMM	2011-31.12.2018	25.026	28.126	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 16371/2014, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη.</p> <p>Τον Σεπτέμβριο του 2019 δόθηκαν οδηγίες από τον Γενικό Εισαγγελέα για λήψη δικαστικών μέτρων, για τις οφειλές τελών ελλιμενισμού ύψους €15.569, που αφορούσαν την περίοδο 13.10.2014 μέχρι 28.5.2019.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι ο πελάτης έχει συμμορφωθεί στην ποινική 7687/11, δηλαδή έχει καταβάλει το ποσό ύψους €4.187.</p>
NNN	2007-2010	10.119	10.119	<p>Το σκάφος πωλήθηκε σε δημόσιο πλειστηριασμό στις 8.8.2011 από το Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας για το ποσό των €1.000. Σύμφωνα με επιστολή του υπεύθυνου της μαρίνας, ημερ. 3.10.2018, προς την Τεχνική Επιτροπή Διαγραφής Μη Εισπράξιμων Χρημάτων, Αξιών και Υλικών ο ιδιοκτήτης απεβίωσε και εισηγείται τη διαγραφή του οφειλόμενου ποσού. Σχετική επιστολή με εισήγηση για διαγραφή του οφειλόμενου ποσού έστειλε και στο λογιστήριο του ΚΟΤ στις 8.2.2012.</p> <p>Στις 9.8.2019 ο υπεύθυνος της μαρίνας με επιστολή του προς τον Αν. ΓΔ του Υφυπουργείου ζητά τη διαγραφή του οφειλόμενου ποσού διότι είναι αδύνατη η είσπραξη του γεγονός που επιβεβαιώνει και η ΜΕΕ σε σημείωμα της ημερ. 31.5.2015 με θέμα «Διαχειριστικός έλεγχος μαρίνας Λάρνακας».</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι προωθήθηκε στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών μη Εισπράξιμων Δημοσίων Χρημάτων Αξιών και Υλικών στις 12.12.2019 για διαγραφή του οφειλόμενου ποσού.</p>

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
ΞΞΞ	2015-31.12.2018	11.278	15.093	<p>Σύμφωνα με επιστολή του νομικού συμβούλου του Οργανισμού, ημερ. 23.7.2015, επειδή υπάρχει θέμα αμφισβήτησης αναφορικά με την ιδιοκτησία του σκάφους, το οποίο διεκδικείται από δύο άτομα, ο Οργανισμός θα πρέπει να κατακρατήσει το σκάφος στη μαρίνα μέχρις ότου του επιδοθεί διάταγμα δικαστηρίου που να αναφέρει σε ποιο πρέπει να παραδοθεί το σκάφος. Σημειώνεται ότι μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου το θέμα δεν είχε διευθετηθεί.</p> <p>Σημειώνεται ότι ο ένας εκ των δύο φερόμενων ιδιοκτητών, στις 12.12.2018, καταχώρισε αγωγή, με αρ. 1451/2018, με την οποία διεκδικεί αποζημιώσεις για παράνομη και αδικαιολόγητη άρνηση του ΚΟΤ να επιτρέψει την κατέλκυση του σκάφους καθώς και, για ζημιές που υπέστη το σκάφος και μείωση της αξίας του. Επίσης ζητήθηκε από το δικαστήριο να αποφασίσει ποιος είναι ο νόμιμος ιδιοκτήτης του σκάφους καθώς και, έκδοση διατάγματος για να επιτραπεί η κατέλκυση του σκάφους.</p> <p>Συγκεκριμένο δικηγορικό γραφείο που έχει εξουσιοδοτηθεί από τον Γενικό Εισαγγελέα να χειριστεί την υπόθεση, με επιστολή του, ημερ. 27.6.2019, αναφέρει ότι, δεδομένου ότι η ιδιοκτησία του εν λόγω σκάφους ευρίσκεται υπό αμφισβήτηση, θα πρέπει το όλο θέμα να αποφασισθεί στο δικαστήριο.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι η εταιρεία έχει κινηθεί νομικά εναντίον του Υφυπουργείου με αρ. αγωγής 1451/2018 η οποία έχει οριστεί για οδηγίες στις 20.11.2020.</p>
ΟΟΟ	2011-17.9.2015	8.188	8.188	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 11730/2015 η οποία απεσύρθη την 1.12.2016 λόγω του ότι ο κατηγορούμενος απεβίωσε.</p> <p>Όπως πληροφορηθήκαμε από τον υπεύθυνο της μαρίνας Λάρνακας, το σκάφος δεν βρίσκεται στη μαρίνα.</p>

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
				<p>Στις 5.9.2019 δόθηκαν οδηγίες από τον Γενικό Εισαγγελέα για λήψη δικαστικών μέτρων.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι καταχωρίστηκε αγωγή, με αρ. 570/2020, εναντίον του διαχειριστή.</p>
ΠΠΠ	2009-2012	6.728	6.728	<p>Ο υπεύθυνος της μαρίνας με επιστολή του προς τον Αν. ΓΔ του Υφυπουργείου, ημερ. 8.9.2019, τον ενημέρωσε ότι το εν λόγω σκάφος εκποιήθηκε στις 22.9.2012 στην τιμή των €1.000. Επίσης αναφέρει ότι έγιναν προσπάθειες για εντοπισμό του ιδιοκτήτη και δεν απέφεραν αποτέλεσμα, ως εκ τούτου, η είσπραξη των οφειλόμενων δικαιωμάτων είναι αδύνατη και εισηγείται τη διαγραφή τους.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι προωθήθηκε στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών μη Εισπράξιμων Δημοσίων Χρημάτων, Αξιών και Υλικών για διαγραφή.</p>
ΡΡΡ	2018-2019	2.736	3.398	<p>Στις 13.9.2019 ο οφειλέτης υπέγραψε, «Γραμματίο συνήθους τύπου καλόν δια €2.743,47» με το οποίο δεσμεύτηκε έναντι του Υφυπουργείου Τουρισμού όπως καταβάλλει κάθε μήνα το ποσό των €304,83 από 1.10.2019 μέχρι 1.6.2020 για εξόφληση του ποσού του «Γραμματίου». Σημειώνεται ότι το οφειλόμενο ποσό στις 20.9.2019 ήταν €2.998,42.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχει εξοφληθεί.</p>
ΣΣΣ	2009-2012	6.925	6.925	<p>Ο υπεύθυνος της μαρίνας με επιστολή του προς τον Αν. ΓΔ του Υφυπουργείου, ημερ. 9.9.2019, τον ενημέρωσε ότι το εν λόγω σκάφος εκποιήθηκε στις 10.10.2012 στην τιμή των €2.000. Επίσης του ανέφερε ότι έγινε προσπάθεια για λήψη δικαστικών μέτρων αλλά δεν κατέστη δυνατή η επίδοση της δικαστικής</p>

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
				<p>κλήσης, καθότι ο κατηγορούμενος έφυγε από την Κύπρο. Ως εκ τούτου η είσπραξη των οφειλόμενων δικαιωμάτων είναι αδύνατη και εισηγείται τη διαγραφή τους.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι προωθήθηκε στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών μη Εισπράξιμων Δημοσίων Χρημάτων, Αξιών και Υλικών στις 12.12.2019 για διαγραφή του οφειλόμενου ποσού.</p>
ΤΤΤ	2016-2018	4.129	2.379	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 5104/18, η οποία εκδικάστηκε στις 18.12.2018. Ο ιδιοκτήτης του σκάφους παρέδωσε επιταγές συνολικής αξίας €3.554,83 ίσης με τα οφειλόμενα προς τη μαρίνα.</p> <p>Αναφέρεται ακόμα ότι στις 3.9.2019 στάλθηκε μέσω ταχυδρομείου «Ειδοποίηση Κατάληψης/Κατάσχεσης» με την παράκληση όπως εξοφλήσει το οφειλόμενο ποσό των €1.802,60 (μετά την αφαίρεση της αξίας των επιταγών που έδωσε) την οποία δεν παρέλαβε.</p> <p>Σημειώνεται ότι στις 4.10.2019, προγραμματίστηκε εκποίηση σκαφών στη μαρίνα και το εν λόγω σκάφος περιλήφθηκε στη λίστα, ωστόσο, όπως πληροφορηθήκαμε, αναβλήθηκε.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχει καταβάλει το ποσό των €1.806 και εκκρεμεί το υπόλοιπο, το οποίο ανέρχεται στο ποσό των €573.</p>
ΥΥΥ	2014-2015	4.260	4.260	<p>Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 2480/2016.</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχει καταβληθεί το ποσό των €2.835 στις 24.6.2020 και εκκρεμεί το υπόλοιπο ποσό ύψους €1.425.</p>

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
ΦΦΦ	2018	1.841	2.514	Όπως πληροφορηθήκαμε έχει δώσει επιταγές για εξόφληση του χρέους. Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι η οφειλή έχει εξοφληθεί.
XXX	2018-2019	7.270	4.786	Όπως πληροφορηθήκαμε στάλθηκε στον ιδιοκτήτη «Ειδοποίηση Κατάληψης/Κατάσχεσης» στις 11.9.2019. Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έγινε πληρωμή και το υπόλοιπο ποσό που παραμένει σε εκκρεμότητα ανέρχεται στα €652.
ΨΨΨ	2017-2018	2.365	3.232	Όπως πληροφορηθήκαμε έχει δώσει επιταγές για εξόφληση του χρέους. Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχει εξοφληθεί.
ΩΩΩ	2009-2010	2.814	2.814	Όπως πληροφορηθήκαμε το σκάφος έχει εκποιηθεί και ο ιδιοκτήτης έχει λάβει νομικά μέτρα εναντίον του ΚΟΤ. Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι στάλθηκαν, στις 13.4.2020 και στις 3.7.2020, στο Γενικό Εισαγγελέα, εκ νέου επιστολές, για άμεσες ενέργειες για εκτέλεση του διατάγματος .
AAB	2018	1.053	4.027	Όπως πληροφορηθήκαμε έχει δώσει επιταγές για εξόφληση του χρέους. Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχει εξοφληθεί.
ΑΑΓ	2013-2015	4.566	4.566	Καταχωρίστηκε αγωγή αρ. 143/2017 για την οποία εκδόθηκε απόφαση την 1.2.2018. Όπως πληροφορηθήκαμε δόθηκε στην Αστυνομία για είσπραξη. Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι στάλθηκαν, στις 13.4.2020 και στις 2.7.2020, στο Γενικό Εισαγγελέα, εκ νέου επιστολές,

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
				για άμεσες ενέργειες για εκτέλεση του διατάγματος.
ΑΑΔ	2014- 2016	2.308	2.308	Καταχωρίστηκε ποινική υπόθεση αρ. 108/2017 (ορίστηκε στις 9.10.2019). Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι η ποινική υπόθεση ορίστηκε στις 17.9.2020 για ακρόαση.
ΑΑΕ	2012-2017	11.793	10.582	Όπως πληροφορηθήκαμε, ο ιδιοκτήτης έχει προπληρώσει τα δικαιώματα ελλειμνισμού, για την περίοδο 23.7.2019-22.7.2020 (26.8.2019), μετά από οδηγίες της κεντρικής υπηρεσίας, και κατά διαστήματα κάνει πληρωμές έναντι του παλαιού χρέους (23.4.2019 κατέβαλε ποσό ύψους €2.000 έναντι των οφειλών του 2013). Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχει εξοφληθεί.
ΑΑΖ	2012-2013	2.818	2.818	Όπως πληροφορηθήκαμε το σκάφος έχει εκποιηθεί και το οφειλόμενο ποσό έχει τροχοδρομηθεί για διαγραφή (ο ιδιοκτήτης εγκατέλειψε την Κύπρο). Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι προωθήθηκε στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών μη Εισπράξιμων Δημοσίων Χρημάτων, Αξιών και Υλικών στις 12.12.2019 για διαγραφή του οφειλόμενου ποσού.
ΑΑΗ	2018-2019	5.176	5.168	Όπως πληροφορηθήκαμε, στάλθηκε στον ιδιοκτήτη «Ειδοποίηση Κατάληψης/ Κατάσχεσης» στις 4.4.2019 και ο ιδιοκτήτης προσκόμισε επιταγές έναντι χρέους (καταχωρίστηκαν δύο πληρωμές στις 3.7.2019 για €350 και στις 29.7.2019 για €350). Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι έχει εξοφληθεί.

Όνομα σκάφους	Περίοδος οφειλής	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2017 €	Οφειλόμενο ποσό στις 31.12.2018 €	Ενέργειες
ΑΑΘ	2012-2015	4.633	4.633	<p>Όπως πληροφορηθήκαμε το σκάφος έχει εκποιηθεί και το οφειλόμενο ποσό θα διαγραφεί (ο ιδιοκτήτης απεβίωσε).</p> <p>Ο ΓΔ του Υφυπουργείου μάς ενημέρωσε ότι προωθήθηκε στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών μη Εισπράξιμων Δημοσίων Χρημάτων, Αξιών και Υλικών στις 12.12.2019 για διαγραφή του οφειλόμενου ποσού.</p>

Παράρτημα 2 - Σχόλια Υφυπουργείου Τουρισμού

ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Γραφείο Υφυπουργού

Αρ. Φακ.: 05.22.001
Αρ. Τηλ.: + 357 22 691140
Αρ. Φαξ: + 357 22 334696
Email: Deputyminister@dmt.gov.cy

25 Φεβρουαρίου 2021

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ - ΜΕ ΤΟ ΧΕΡΙ

Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας

Ειδική Έκθεση αρ. ΥΦΤ/01/2021 Έλεγχος Υφυπουργείου Τουρισμού

Αναφέρομαι στην αλληλογραφία για το πιο πάνω θέμα, η οποία λήγει με την επιστολή σας με αρ. φακέλων 05.14.009 και 26.24.001.001 και ημερομηνία 19.2.2021, και να σας πληροφορήσω τα ακόλουθα:

2. Έχουμε διεξέλθει την ειδική έκθεση της Υπηρεσίας σας με πολλή προσοχή και κρίνουμε ότι αυτή είναι ιδιαίτερα εμπειριστατωμένη και ιδιαίτερα βοηθητική για την περαιτέρω βελτίωση του Υφυπουργείου Τουρισμού.

3. Το Υφυπουργείο έχει καταγράψει σχόλια και παρατηρήσεις αναφορικά με τις αναφορές που περιλαμβάνονται στη σύνοψη και στο κείμενο της ειδικής έκθεσης, τις οποίες κρίνουμε ότι θα πρέπει να λάβετε υπόψη σε ότι αφορά τις ενέργειες που αναμένονται από το Υφυπουργείο.

4. Τα σχόλια και οι παρατηρήσεις του Υφυπουργείου παρατίθενται ως Παράρτημα και αφορούν κάθε σημείο της έκθεσης. **Σε αυτό καλύπτονται και όσα αναφέρονται υπό μορφή «Σύνοψης» στις σελ. 1-3 της έκθεσης.**

Σάββας Περδίδος
Υφυπουργός Τουρισμού

Κοιν.: - Υπουργό Οικονομικών
- Υπουργό Εσωτερικών
- Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας
- Γραμματέα Υπουργικού Συμβουλίου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΜΕ ΑΡ. ΥΦΤ/01/2021****4.1 Στελέχωση Υφυπουργείου Τουρισμού με τεχνικά καταρτισμένο προσωπικό και ορισμός Υπεύθυνων Συντονιστών για την παρακολούθηση των Έργων των μαρίνων**

Το Υφυπουργείο, σύμφωνα με τη σύσταση της Υπηρεσίας σας, θα υποβάλει πρόταση για διορισμό Λειτουργών του Υφυπουργείου ως Συντονιστών των Επιτροπών Παρακολούθησης των Συμβάσεων των Μαρίνων, στην επόμενη συνεδρία της Διαχειριστικής Επιτροπής Μαρίνων. Όσον αφορά στα Μέλη των Επιτροπών Παρακολούθησης των υπό αναφορά Συμβάσεων, ενδείκνυται να συμπεριληφθεί κατάλληλα καταρτισμένο τεχνικό προσωπικό με υπόβαθρο μηχανικής επιστήμης ή/και εμπειρία στη διαχείριση συμβάσεων για έργα τέτοιας εμβέλειας, από άλλες Κρατικές Υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, τα Μέλη της Διαχειριστικής Επιτροπής Μαρίνων θα κληθούν να εισηγηθούν αντίστοιχους Λειτουργούς από τις Υπηρεσίες που εκπροσωπούν.

4.2 Έλεγχος συμφωνιών διαχείρισης μαρίνων

Τα σχετικά αποσπάσματα που περιλαμβάνονται στη σύνοψη και στο κυρίως μέρος της Έκθεσης περιλαμβάνουν πολλές αναφορές στην περίοδο πριν από τις 2.1.2019, ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε ισχύ ο «περί της Ίδρυσης Υφυπουργείου Τουρισμού και Διορισμού Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμο». Οι αναφορές αυτές δεν σχετίζονται ούτε με τις αρμοδιότητες του ΚΟΤ, του οποίου το Υφυπουργείο αποτελεί μετεξέλιξη.

Φρονούμε, ωστόσο, ότι για τα θέματα αυτά πολύ πιθανόν να έχουν διατυπωθεί σχόλια και απόψεις από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού σε προηγούμενες εκθέσεις ή ενημερώσεις που έχει ζητήσει η Υπηρεσία σας. Εν πάση περιπτώσει, εάν κρίνεται σκόπιμο από την Υπηρεσία σας, μπορείτε να αποταθείτε στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, στο οποίο κοινοποιούμε την ειδική έκθεση της Υπηρεσίας σας.

Σε ότι αφορά τις αναφορές που αναφέρονται από την περίοδο της έναρξης της λειτουργίας του Υφυπουργείου και εντεύθεν, το Υφυπουργείο έχει τα ακόλουθα σχόλια:

4.2.2 Καθυστερημένα έσοδα**Μαρίνα Αγίας Νάπας**

Τα μισθώματα καταβάλλονται κανονικά.

Μαρίνα Λεμεσού

Καταβάλλονται τα μισθώματα, χωρίς αναπροσαρμογή με βάση το δείκτη τιμών καταναλωτή, λόγω του ότι το θέμα της αναπροσαρμογής εκκρεμεί στη Νομική Υπηρεσία για γνωμάτευση.

Μαρίνα St. Raphael

Ο Μισθωτής έχει αποστείλει, στις 12.2.2021, τους εξελεγμένους λογαριασμούς που αφορούν στα έτη 2017 και 2018, μαζί με τον υπολογισμό του ποσού που θα πρέπει να καταβληθεί. Το Υφυπουργείο ζήτησε επιπρόσθετα στοιχεία τα οποία στάλθηκαν στις 17.2.2021. Εντός των επόμενων ημερών αναμένεται να εισπραχθούν τα σχετικά μισθώματα. Όσον αφορά στο μίσθωμα του 2019, το οποίο έπρεπε να καταβληθεί μέχρι 31.12.2020, ενημερωθήκαμε ότι, μόλις είναι έτοιμοι οι εξελεγμένοι λογαριασμοί θα σταλούν στο Υφυπουργείο για το σχετικό έλεγχο. Σημειώνεται ότι το Υφυπουργείο επιβάλλει τόκους επί των τυχόν καθυστερήσεων.

Μαρίνα Παραλιμνίου

Τα μισθώματα έχουν καταβληθεί κανονικά περιλαμβανομένου του 2020. Ενημερωθήκαμε ότι ο Ανάδοχος έδωσε εντολή στο τραπεζικό του ίδρυμα για καταβολή του μισθώματος του 2021.

4.2.3 Μητρώο εισπρακτέων ενοικίων και άλλων περιοδικών εισπράξεων

Το Υφυπουργείο τηρεί σχετικό ηλεκτρονικό μητρώο ενοικίων για όλες τις Μαρίνες, καθώς επίσης και μητρώο εισπράξεων για δικαιώματα εκμισθώσεων οικιστικών ακινήτων στις Μαρίνες Λεμεσού και Αγίας Νάπας.

4.2.4 Εισπράξεις

Τα έσοδα από τις Μαρίνες δεν πιστώνονται πλέον στον Λογαριασμό «502- Ενοίκια». Από το 2021, τα εν λόγω έσοδα πιστώνονται στο ξεχωριστό Κονδύλι εσόδων, που έχει δημιουργηθεί στον προϋπολογισμό, με την ονομασία «Μισθώματα και έσοδα Μαρίνων».

4.3 Σύμβαση Μίσθωσης Κρατικής Γης στον Δήμο Αγίας Νάπας

Η σύνοψη και το μέρος της Έκθεσης που αφορούν το πιο πάνω θέμα περιλαμβάνουν αναφορές που δεν σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του Υφυπουργείου Τουρισμού, οι οποίες καθορίζονται ρητά στον «περί της Ίδρυσης Υφυπουργείου Τουρισμού και Διορισμού Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμο», ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 2.1.2019. Οι αναφορές αυτές δεν σχετίζονται ούτε με τις αρμοδιότητες του ΚΟΤ, του οποίου το Υφυπουργείο αποτελεί μετεξέλιξη. Κατ' επέκταση, το Υφυπουργείο δεν μπορεί να διαγνώσει πώς τα συγκεκριμένα αποσπάσματα σχετίζονται με τον έλεγχο της ορθότητας των διαδικασιών επιτέλεσης των αρμοδιοτήτων του Υφυπουργείου Τουρισμού.

Σημειώνεται περαιτέρω ότι, το Υφυπουργείο δεν είναι σε θέση να κατανοήσει, επίσης, τι προσφέρουν στη διαφάνεια, την οποία επικαλείται η Υπηρεσία σας, καθώς και γιατί χρειάζονται, ειδικά μάλιστα από τη στιγμή που η Υπηρεσία σας δεν έχει καταλήξει σε κάτι μεμπτό, αναφορές που περιέχονται τόσο στη σύνοψη όσο και στο κείμενο της έκθεσης όπως *«Σημειώνουμε, χάριν διαφάνειας και ιδίως δεδομένου πως η εκμίσθωση αποφασίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, ότι στην εταιρεία Γ ένας εκ των Διευθυντών είναι πρόσωπο από το οικογενειακό περιβάλλον του Προέδρου της Δημοκρατίας. Το πρόσωπο αυτό δεν φαίνεται να έχει μετοχές στην εταιρεία και κατέστη διευθυντής τον Νοέμβριο του 2015, ταυτόχρονα με την είσοδο στο μετοχικό κεφάλαιο και στη διεύθυνση*

της εταιρείας ξένου επενδυτή, ο οποίος (μέσω εταιρειών του) απέκτησε τον έλεγχο του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας Γ.

Αναφέρουμε επίσης πως ο ξένος επενδυτής, ο οποίος, όπως αναφέρεται πιο πάνω, απέκτησε το 2015 τον έλεγχο του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας Γ, έλαβε το 2016 την κυπριακή υπηκοότητα, στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος (ΚΕΠ), κάτι για το οποίο η Υπηρεσία μας, με τα ενωπίον της στοιχεία, δεν έχει οποιαδήποτε παρατήρηση».

Ως εκ των πιο πάνω, το Υφυπουργείο δεν έχει οτιδήποτε να σχολιάσει επί του περιεχομένου του μέρους αυτού, συμπεριλαμβανομένης και της σύστασης η οποία είναι γενική και την οποία το Υφυπουργείο πάντοτε εφαρμόζει.

Για υποβοήθηση της Υπηρεσίας σας, το Υφυπουργείο κοινοποιεί την απάντησή του αυτή, μαζί με την ειδική έκθεση της Υπηρεσίας σας, στη Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου (λόγω των αναφορών σε Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου) και στα Υπουργεία, Τμήματα των οποίων αναφέρονται στην έκθεση, για οποιεσδήποτε ενέργειες κρίνουν σκόπιμες με βάση τις αρμοδιότητές τους.

4.4 Καθυστερημένα έσοδα μαρίνας Λάρνακας

α. Παραχώρηση χώρου από Αρχή Λιμένων στη Μαρίνα Λάρνακας.

Το θέμα έχει καταστεί άνευ αντικειμένου αφού έχει υπογραφεί στις 4.12.2020 η Συμφωνία παραχώρησης της Μαρίνας για την ενιαία ανάπτυξη του Λιμένα και της Μαρίνας Λάρνακας με μεταβατική περίοδο μεγίστης διάρκειας ενός έτους ήτοι μέχρι 1.3.2022.

β. Υποστατικά στη Μαρίνα Λάρνακας.

Τα καθυστερημένα έσοδα από ενοίκια στη Μαρίνα Λάρνακας μέχρι 31.12.2020 έχουν μειωθεί σε €41,187 εκ των οποίων ποσό €3.356 είναι επισφαλές και προωθείται η διαγραφή του στη Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών. Στις 31.12.2020, στη Μαρίνα Λάρνακας λειτουργούσαν 9 υποστατικά, των οποίων η διαχείριση ανατέθηκε σε 7 ενοικιαστές.

(i) Συμφωνίες άδειας χρήσης του Καταστήματος Α και των καταστημάτων Β & Γ

Οι διαχειριστές έχουν καταβάλει το οφειλόμενο ποσό της ιδιωτικής Ποινικής καταδολίευσης με αριθμό 1880/20.

Επίσης, έχουν ληφθεί δικαστικά μέτρα για ανάκτηση των οφειλόμενων ποσών για την περίοδο 2016-2018 καθώς και δικαστικά μέτρα για ανάκτηση των οφειλόμενων ποσών που αφορούν την χρονική περίοδο 2018-2020 και για έκδοση διατάγματος ανάκτησης της κατοχής των καταστημάτων Β & Γ αφού βάσει της συμφωνίας Άδειας Χρήσης ημερομηνίας 12/09/2002 τα εν λόγω καταστήματα έπρεπε να είχαν παραδοθεί στον τότε Υπεύθυνο της Μαρίνας από τις 15.9.2003.

(ii) Κατάστημα Ε

Σχετικά με την αγωγή 83/2020 αναφέρεται ότι έχει εκδοθεί Απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου την 23.11.2020 με αναστολή εκτέλεσης μέχρι 31.12.2020.

(vi) Συμβόλαιο με συγκεκριμένο όμιλο:

Η υπόθεση ορίστηκε για ακρόαση στο Επαρχιακό Δικαστήριο για τις 14.5.2021. Θα ζητηθεί διάταγμα συμμόρφωσης ή αναστολής της λειτουργίας του Κέντρου Αναψυχής.

γ. Εισπρακτέα τέλη ελλιμενισμού στη Μαρίνα Λάρνακας.

(i) Έχει τεθεί σε λειτουργία το νέο υποσύστημα διαχείρισης σκαφών ERP και γίνεται η ανάπτυξη σημαντικών καταστάσεων που θα πρέπει να εκδίδονται για την αποτελεσματική παρακολούθηση των εισπράξεων και χρεωστών.

(ii) Προπληρωμή δικαιωμάτων ελλιμενισμού.

Για τη συμμόρφωση με την Εγκύκλιο του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας αρ.1696 θα πρέπει να γίνουν ανάλογες τροποποιήσεις των σχετικών κανονισμών ΚΔΠ 124 του 2009, όπου ρυθμίζονται τα καταβλητέα Δικαιώματα της Μαρίνας Λάρνακας. Ωστόσο το θέμα αυτό θα καταστεί άνευ αντικειμένου δεδομένης της παραχώρησης, από 1.3.2022, της Μαρίνας Λάρνακας σε ιδιώτη επενδυτή και οι σχετικοί κανονισμοί θα πρέπει να καταργηθούν μέσα στα πλαίσια των οδηγιών της ΕΕ για ελεύθερη αγορά.

(iii) Εκποιήσεις σκαφών στη Μαρίνα Λάρνακας

Έχουν ετοιμαστεί οι εσωτερικοί κανονισμοί για τις εκποιήσεις σκαφών αναψυχής σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία (επισυνάπτονται ως Συνημμένο 1). Ωστόσο, δεδομένης της πανδημίας, των περιοριστικών μέτρων και των μέτρων για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, η εκποίηση των κατασχεθέντων σκαφών έχει αναβληθεί μέχρι τον προσεχή Απρίλιο 2021.

Γενικό Σχόλιο για τη Μαρίνα Λάρνακας:

Σε ότι αφορά γενικότερα τη Μαρίνα Λάρνακας, το Υφυπουργείο έχει προχωρήσει στη σύσταση ad hoc επιτροπής (στην οποία συμμετέχει και λειτουργός της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου), στην οποία δόθηκαν οδηγίες όπως καταγραφούν τα περιουσιακά στοιχεία, οι υποχρεώσεις και τυχόν εκκρεμότητες, ώστε το Υφυπουργείο να είναι κατά τον καλύτερο τρόπο έτοιμο κατά τη διαδικασία παράδοσης της Μαρίνας στον ιδιώτη επενδυτή, στον οποίο έχει κατακυρωθεί από το Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων η προσφορά για την ενιαία ανάπτυξη της Μαρίνας και του Λιμανιού Λάρνακας.

4.5 Εισπράξεις μαρίνας Λάρνακας

Η Διεύθυνση Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης του Υφυπουργείου θα προβεί σε όλες τις ενδεδειγμένες ενέργειες, οι οποίες απορρέουν από τις Δημοσιονομικές και Λογιστικές Οδηγίες (ΔΛΟ), καθώς και εγκυκλίους σχετικές με τις εν λόγω παρατηρήσεις.

4.6 Έγγραφο Διαγωνισμού για σύμβουλο/μελετητή για μαρίνα και υποδομή υποδοχής κρουαζιερόπλοιων στην Πάφο

Σε ότι αφορά τη σύσταση της Υπηρεσίας σας «όπως το Υφυπουργείο Τουρισμού προκηρύξει διαγωνισμό, ο οποίος να περιοριζόταν στην αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών, προκειμένου να μελετηθεί κατά πόσο είναι εφικτή η συνδυαστική ανάπτυξη, ώστε να αποφευχθεί ενδεχόμενη αθέμιτη προδιάθεση για κατάληξη στη λύση της συνδυαστικής ανάπτυξης, με σκοπό την απόκλιση μεγαλύτερου οικονομικού οφέλους.

Εφόσον κρινόταν ότι το Έργο είναι νομικά, τεχνικά και περιβαλλοντικά αποδεκτό, καθώς και οικονομικά βιώσιμο και εξασφαλιζόταν η έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου, να προχωρούσε στην προκήρυξη δεύτερου διαγωνισμού για αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών για την ετοιμασία των σχετικών εγγράφων για εξεύρεση επενδυτή» πληροφορείστε ότι αυτή έχει υιοθετηθεί και εφαρμοστεί πλήρως από το Υφυπουργείο, **κάτι όμως το οποίο δεν αναφέρεται στη σύνοψη**, ενώ γι' αυτή γίνεται εκτενής ανάλυση στο κυρίως μέρος της έκθεσης.

4.7 Επόπτης Μαρίνας Παραλιμνίου

Δεν υπάρχει οποιοδήποτε σχόλιο.

4.8 Χωροθέτηση Κτηρίου Εισόδου και Διοίκησης της Μαρίνας Παραλιμνίου

Η σύσταση εφαρμόζεται.

4.9 Αίτηση για Μεταβίβαση Άδειας Διαχείρισης Χώρου Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής

Στο σχετικό απόσπασμα γίνεται αναφορά ότι η Επιτροπή Αξιολόγησης αποφάσισε την υποβολή εισήγησης στον Υφυπουργό, για ταυτόχρονη (με την έννοια του διαδοχικού) χορήγηση άδειας χώρου ελλιμενισμού και μεταβίβαση. Αναφέρεται, επίσης, ότι η εταιρεία Ε, εφόσον κατέβαλε τα τέλη, προχώρησε στη χορήγηση και στη μεταβίβαση της άδειας στην εταιρεία ΣΤ. Στην έκθεση, όμως, δεν διευκρινίζεται ότι πριν την έκδοση και μεταβίβαση της άδειας, προηγήθηκε σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με ημερομηνία 29.7.2020 και αρ. 89.867.

Συγκεκριμένα, κατόπιν σχετικής Πρότασης του Υφυπουργείου, το Υπουργικό Συμβούλιο μεταξύ άλλων αποφάσισε (α) την τροποποίηση του σχετικού διατάγματος με αρ. 5098 και ημερομηνίας 13.7.2018 με αναφορά στην «..... (αναφέρεται η εταιρεία ΣΤ)» σε αντικατάσταση της εταιρείας «..... (αναφέρεται η εταιρεία Ε)», αφού πρώτα ολοκληρωθεί η μεταβίβαση της άδειας διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής και (β) εξουσιοδότησε τον Υφυπουργό Τουρισμού, αφού χορηγήσει την άδεια διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής στην «..... (αναφέρεται η εταιρεία Ε)», να τη μεταβιβάσει στην «..... (αναφέρεται η εταιρεία ΣΤ)».

4.10 Αίτηση εταιρείας για χορήγηση άδειας διαχείρισης χώρου ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής

Το σχετικό απόσπασμα περιλαμβάνει αναφορές στην περίοδο πριν από τις 2.1.2019, ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε ισχύ ο «περί της Ίδρυσης Υφυπουργείου Τουρισμού και Διορισμού Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμο». Οι αναφορές αυτές δεν σχετίζονται ούτε με τις αρμοδιότητες του ΚΟΤ, του οποίου το Υφυπουργείο αποτελεί μετεξέλιξη.

Φρονούμε, ωστόσο, ότι για τα ζητήματα που εγείρονται, πολύ πιθανόν να έχουν διατυπωθεί σχόλια και απόψεις από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού σε προηγούμενες εκθέσεις ή ενημερώσεις που έχει ζητήσει η Υπηρεσία σας. Εν πάση περιπτώσει, εάν κρίνεται σκόπιμο από την Υπηρεσία σας, μπορείτε να αποταθείτε στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, στο οποίο κοινοποιούμε την ειδική έκθεση της Υπηρεσίας σας.

Σε ότι αφορά τις αναφορές που αναφέρονται από την περίοδο της έναρξης της λειτουργίας του Υφυπουργείου και εντεύθεν, το Υφυπουργείο έχει τα ακόλουθα σχόλια:

Σε σχέση με το σχόλιο για την αναμενόμενη νομική καθοδήγηση από την Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας αναφορικά με την καταβολή του ετήσιου τέλους διαχείρισης, σημειώνεται ότι το Υφυπουργείο, πέρα από την επιστολή ημερομηνίας 4.12.2019, απέστειλε στη Νομική Υπηρεσία σχετικές με το θέμα επιστολές, στις 13.4.2020 και στις 3.12.2020 χωρίς μέχρι σήμερα να λάβει απάντηση. Σημειώνεται ότι η θέση της Νομικής Υπηρεσίας πιθανόν να απαιτεί την τροποποίηση του Περί Διαχείρισης Χώρου Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής Νόμου (Ν46 (Ι)/2007).

Ως εκ τούτου το Υφυπουργείο μελετά γενικότερα την πιθανή ανάγκη για τροποποιήσεις/προσθήκες στο εν λόγω Νόμο, και θα προωθήσει το θέμα μετά και την σχετική τοποθέτηση της Νομικής Υπηρεσίας για το θέμα της καταβολής των τελών.

4.11 Διαγωνισμός 14/2019 “Competition for the Provision of Brand Development and Creative Advertising Services”

Δεν υπάρχει οποιοδήποτε σχόλιο.

4.12 Διαγωνισμοί για τον σχεδιασμό, την κατασκευή και τη διακόσμηση/εξοπλισμό των περιπτέρων του Υφυπουργείου Τουρισμού σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις

Δεν υπάρχει οποιοδήποτε σχόλιο.

4.13 Έλεγχος Γραφείων Εξωτερικού

4.13.2 Οριζόντιος έλεγχος ΓΕ

α. Προϋπολογισμός: Κατά την ετοιμασία και υποβολή του προϋπολογισμού του έτους 2021, έχει γίνει εξορθολογισμός των δαπανών στη βάση των πραγματικών αναγκών των Γραφείων.

Οι εξοικονομήσεις, οι οποίες εμφανίζονται στον προϋπολογισμό των γραφείων εξωτερικού, οφείλονται κατά κύριο λόγο στην μη πλήρωση κενών θέσεων και σίγουρα όχι σε λανθασμένη εκτίμηση του προϋπολογισμού. Το πιο πάνω δεδομένο, θα εμφανιστεί και στον προϋπολογισμό του 2019 και σε αυτόν του 2020. Η μεγάλη καθυστέρηση που υπάρχει στην πλήρωση των κενών θέσεων οφείλεται σε τρεις κυρίως λόγους:

ι. Επαναξιολόγηση του ρόλου και της σημασίας του κάθε γραφείου και των θέσεων που απαιτούνται. Το Υφυπουργείο προχώρησε σε τερματισμό της λειτουργίας του Γραφείου στο Ντουμπάι και λίαν συντόμως και στην Ιταλία. Η λειτουργία των υπόλοιπων γραφείων εξακολουθεί να είναι ισχύ, ωστόσο οποιαδήποτε νέα απόφαση για αναδιάρθρωση, θα εξετάζεται εάν και εφόσον συντρέχουν ιδιαίτεροι λόγοι.

ii. Στη διαδικασία που απαιτείται για καθορισμό της μισθοδοσίας του προσωπικού, η οποία γίνεται από το Υπουργείο Εξωτερικών.

iii. Το 2020, λόγω πανδημίας το Υφυπουργείο δεν προχώρησε σε προσλήψεις για να μην εργοδοτεί προσωπικό που στην ουσία δεν θα εργαζόταν.

β. Μελέτη αναδιάρθρωσης και αναδιοργάνωσης: Αξιολόγηση των Γραφείων Εξωτερικού γίνεται σε συνεχή βάση και τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη είναι η στρατηγική σημασία της αγοράς, οι προοπτικές που παρουσιάζει και η αποδοτικότητα των υπαλλήλων. Γενικά, η προσπάθεια είναι να γίνεται η σωστότερη, κατά το δυνατόν, αξιοποίηση των διαθέσιμων πιστώσεων.

Στα πλαίσια της πιο πάνω αξιολόγησης, έχουν ληφθεί την τελευταία διετία οι πιο κάτω αποφάσεις, που συνολικά οδήγησαν ή θα οδηγήσουν σε σημαντικές εξοικονομήσεις

- i. Κλείσιμο γραφείων Μιλάνου και Ντουμπάι
- ii. Κατάργηση μίας θέσης γραφέα στο γραφείο Λονδίνου

Αποφασίστηκε σε δοκιμαστική βάση να μην προχωρήσουμε στην πλήρωση της θέσης Διευθυντή του γραφείου Λονδίνου (Η πανδημία καθυστέρησε την πλήρωση των υπολοίπων κενών θέσεων και κατ' επέκταση την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων λειτουργίας του γραφείου χωρίς Διευθυντή).

iii. Κατάργηση μιας ακόμα θέσης στο Άμστερνταμ, στο οποίο σταδιακά έχει μειωθεί μέσα σε μια 5ετία, η στελέχωση από 5 άτομα σε 2.

iv. Επαναπατρισμός Υπεύθυνου γραφείου Γαλλίας και λειτουργία του γραφείου χωρίς Διευθυντή (επίσης σε πειραματικό στάδιο)

v. Κατάργηση θέσης γραφέα στο γραφείο Γαλλίας.

vi. Κατάργηση θέσης Λειτουργού Μάρκετινγκ στο γραφείο Μόσχας.

vii. Στο γραφείο Πολωνίας θα γίνει εισήγηση για αντικατάσταση της κενής θέσης Υπεύθυνου γραφείου, με θέση Λειτουργού πωλήσεων.

Τα πιο πάνω, τα οποία είναι ενδεικτικά και όχι εξαντλητικά, καταδεικνύουν τη συνεχή προσπάθεια που καταβάλλει το Υφυπουργείο, για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των διαθέσιμων πιστώσεων. Θα πρέπει όμως να τονιστεί η αναγκαιότητα ευελιξίας και ενδεχόμενης διαφοροποίησης των πιο πάνω αποφάσεων ανάλογα με τις εξελίξεις. Σε αυτό ακριβώς αποσκοπεί η συνεχής αξιολόγηση για την οποία έγινε αναφορά πιο πάνω. πχ η έναρξη πτήσεων από Παρίσι ενδεχομένως να οδηγήσει στην ανάγκη ενίσχυσης του Γραφείου.

γ. Ενοίκια: Δεν υπάρχουν οποιαδήποτε περαιτέρω σχόλια από το Υφυπουργείο σε σχέση με ότι περιλαμβάνεται στην έκθεση για υιοθέτηση της σχετικής σύστασης της Υπηρεσίας σας.

δ. Επιτόπιο προσωπικό: Δόθηκαν ήδη οδηγίες για δημιουργία των εντύπων ΓΕΝ 95. Επίσης η μετάφραση των συμβάσεων αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης υπόδειξης και θα ληφθούν ανάλογες ενέργειες.

ε. Έλεγχος δαπανών των Γραφείων Εξωτερικού: Δεν υπάρχουν οποιαδήποτε περαιτέρω σχόλια από το Υφυπουργείο σε σχέση με ότι περιλαμβάνεται στην έκθεση για υιοθέτηση της σχετικής σύστασης της Υπηρεσίας σας, πέραν του ότι τα έξοδα σε κάθε περίπτωση, δεν μπορούν να τυγχάνουν σύγκρισης με τον αριθμό των αφίξεων τουριστών. Τέτοιοι υπολογισμοί δεν προσφέρουν ουσιώδη συμπεράσματα, όπως φαίνεται από το παράδειγμα του Γραφείου στη Σουηδία, το οποίο έχει την ευθύνη 7 αγορών και όχι μιας όπως εσφαλμένα αναφέρεται στην έκθεση της Υπηρεσίας σας.

στ. Έκδοση ΔΠ: Η διαδικασία καταχώρησης των δαπανών σε λογαριασμούς εξόδων, αντί προκαταβολών, έχει τροχοδρομηθεί και αναμένονται ανάλογες ενέργειες από το Υπ. Εξωτερικών για εφαρμογή της νέας διαδικασίας.

ζ. Άδειες: Δεν υπάρχουν οποιαδήποτε περαιτέρω σχόλια από το Υφυπουργείο σε σχέση με ότι περιλαμβάνεται στην έκθεση για υιοθέτηση της σχετικής σύστασης της Υπηρεσίας σας.

η. Έλεγχος του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης των υπαλλήλων από την εργασία τους: Δεν υπάρχουν οποιαδήποτε περαιτέρω σχόλια από το Υφυπουργείο σε σχέση με ότι περιλαμβάνεται στην έκθεση για υιοθέτηση της σχετικής σύστασης της Υπηρεσίας σας.

θ. Φάκελοι λογιστηρίου: Δεν υπάρχουν οποιαδήποτε περαιτέρω σχόλια από το Υφυπουργείο σε σχέση με ότι περιλαμβάνεται στην έκθεση για υιοθέτηση της σχετικής σύστασης της Υπηρεσίας σας.

Για τις αναφορές που γίνονται στα αποσπάσματα 4.13.3.1- 4.13.3.5 το Υφυπουργείο προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες με σκοπό την κατά τον καλύτερο τρόπο εφαρμογή των συστάσεων της Υπηρεσίας σας.

4.14 Ωφελήματα προσωπικού ΚΟΤ που μεταφέρθηκε στο Υφυπουργείο Τουρισμού

Σε συνέχεια όσων είχαμε αναφέρει στην επιστολή μας προς την Υπηρεσία σας με ημερ. 30.7.2020, σημειώνεται ότι ήδη το Υφυπουργείο έχει ετοιμάσει νομοσχέδιο, το οποίο θα αποσταλεί σύντομα στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας για νομοτεχνικό έλεγχο, σύμφωνα με το οποίο τροποποιείται ο «περί της Ίδρυσης Υφυπουργείου Τουρισμού και Διορισμού Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμου» κατά τρόπο που να υλοποιείται και νομοθετικά η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μελών του Σχεδίου Συντάξεων και Χορηγημάτων των πρώην υπαλλήλων του ΚΟΤ, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 10.9.2020. Υπενθυμίζεται ότι η απόφαση προβλέπει «διάλυση του Σχεδίου Συντάξεων και Χορηγημάτων των πρώην υπαλλήλων του ΚΟΤ, μεταφορά του αποθεματικού του Ταμείου στο Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας και ένταξη των μελών του Ταμείου ως δικαιούχων με βάση των περί Συντάξεων Νόμο».

Σημειώνεται περαιτέρω ότι το Υφυπουργείο Τουρισμού με επιστολή του με ημερομηνία 29.10.2020 προς τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών αναφέρει τα ακόλουθα:

«2. Στις 3.2.2016 υπογράφηκε, μεταξύ των Συντεχνιών ΟΗΟ-ΣΕΚ και ΣΗΔΗΚΕΚ-ΠΕΟ και της Κυβέρνησης, Συμφωνία, η οποία διελάμβανε τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων των υπαλλήλων του ΚΟΤ, σε περίπτωση διάλυσης του ΚΟΤ και δημιουργίας Υφυπουργείου Τουρισμού... Η υπό αναφορά Συμφωνία εγκρίθηκε στις 15.2.2017 από το Υπουργικό Συμβούλιο...

3. Ακολούθως, υπογράφηκε, στις 20.12.2018, από το ΔΣ του ΚΟΤ και τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις του προσωπικού, η Συλλογική Σύμβαση για τη χρονική περίοδο 2015-2018. Το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού του Υπουργείου σας, σε επιστολή του με αρ. φακ. 10.01.015.001 και ημερ. 7.2.2019, αναφέρει ότι, για τη συνομολόγηση της εν λόγω Συλλογικής Σύμβασης “δεν ακολουθήθηκε η ενδεδειγμένη διαδικασία, σε αντίθεση με το τι εφαρμόστηκε με προηγούμενες Συλλογικές Συμβάσεις του Οργανισμού”.

3. Με βάση το Νόμο 123(Ι)/2018, ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού καταργήθηκε και μετεξελίχθηκε από τις 2.1.2019 σε Υφυπουργείο Τουρισμού...

4. Στις 11.6.2020 το Υφυπουργείο Τουρισμού, με αφορμή τον θάνατο τέως υπαλλήλου του, απέστειλε στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας επιστολή ζητώντας να ενημερωθεί κατά πόσο είναι υποχρεωμένο να εφαρμόσει την πιο πάνω αναφερόμενη συλλογική σύμβαση και να καταβάλει αποζημίωση στους κληρονόμους της θανούσας.

5. Συναφώς αναφέρεται ότι, σε επιστολή της Νομικής Υπηρεσίας για το πιο πάνω θέμα με ημερ. 30.7.2020 προς το Υφυπουργείο Τουρισμού..., αναφέρεται ότι “στην επιστολή σας αναφέρετε ότι η Συλλογική Σύμβαση που είχε συναφθεί μεταξύ των Συντεχνιών και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, εξακολουθεί να βρίσκεται σε ισχύ μεταξύ πλέον των Συντεχνιών και του Υφυπουργείου, πλην όμως με βάση τα ενώπιόν μας τεθέντα στοιχεία, προκύπτει ότι η Συλλογική Σύμβαση φαίνεται να έληξε στις 31.12.2018. Παρακαλώ όπως διευκρινίσετε τι ακριβώς ισχύει”.

Η υπό αναφορά επιστολή του Υφυπουργείου Τουρισμού, κατέληγε με την παράκληση όπως το Υπουργείο Οικονομικών ενημερώσει το Υφυπουργείο «κατά πόσο οι πρόνοιες της αναφερόμενης συλλογικής σύμβασης εξακολουθούν να είναι σε ισχύ και να δεσμεύουν το Υφυπουργείο Τουρισμού και κατά πόσο το Υφυπουργείο δύναται να προχωρήσει στη σύναψη νέας συλλογικής σύμβασης με τις συντεχνίες των υπαλλήλων».

Το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, με επιστολή του με ημερομηνία 4.1.2021, πληροφόρησε το Υφυπουργείο ότι «...άποψη μας είναι ότι από τις 2.1.2019, ημερομηνία κατά την οποία ο ΚΟΤ μετεξελίχθηκε σε Υφυπουργείο με βάση τον περί της Ίδρυσης Υφυπουργείου Τουρισμού και Διορισμού Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμο, οι όροι υπηρεσίας και τα δικαιώματα των υπαλλήλων του ΚΟΤ που έχουν μεταφερθεί στο Υφυπουργείο ρυθμίζονται πλέον από τον εν λόγω (άρθρο 14) και όχι μέσω συλλογικών συμβάσεων. Συνεπώς, αφότου τέθηκαν σε ισχύ οι σχετικές νομοθετικές πρόνοιες, θεωρούμε ότι η συλλογική σύμβαση που ήταν σε ισχύ έπαυσε πλέον να ισχύει και το Υφυπουργείο δεν θα πρέπει να προχωρήσει σε σύναψη νέας συλλογικής σύμβασης».

«Πέραν των πιο πάνω, κατά την άποψη μας, παραμένει, παράλληλα, σε εφαρμογή η Συμφωνία Κυβέρνησης και Συνδικαλιστικών Οργανώσεων που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 15.2.2017 (Αρ. Απόφασης 82.112), με την οποία ρυθμίστηκε η διαφύλαξη κάποιων δικαιωμάτων των υπαλλήλων του ΚΟΤ και συγκεκριμένα η διατήρηση συγκεκριμένων Σχεδίων και Ταμείων που αναφέρονται σ' αυτή».

Ολόκληρη η αλληλογραφία μεταξύ Υφυπουργείου Τουρισμού, Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και Τμήματος Διοίκησης και Προσωπικού επισυνάπτεται ως συνημμένο 2.

Για τη θέση του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού ενημερώθηκαν σχετικά οι Συντεχνίες του Υφυπουργείου από τον Γενικό Διευθυντή. Σε επιστολή του Γενικού Διευθυντή προς τις Συντεχνίες του Υφυπουργείου αναφέρεται ότι θα εφαρμόζονται πλήρως οι πρόνοιες του άρθρου 14(4) του «περί της Ίδρυσης Υφυπουργείου Τουρισμού και Διορισμού Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμου» δηλαδή «*Η υπηρεσία στον Οργανισμό υπαλλήλου ή εκτάκτου ο οποίος μεταφέρεται στο Υφυπουργείο Τουρισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, θεωρείται ως άνευ διακοπής συνέχιση της υπηρεσίας αυτού κατά την προηγούμενη υπηρεσία του και οι απολαβές και λοιποί όροι δεν δύναται να μεταβληθούν δυσμενώς κατά την υπηρεσία του στο Υφυπουργείο Τουρισμού, παρά μόνο σε περίπτωση που οι όροι αυτοί μεταβληθούν καθ' οιονδήποτε τρόπο για τους δημόσιους υπαλλήλους*»

Στην εν λόγω επιστολή του ο Γενικός Διευθυντής του Υφυπουργείου διευκρινίζει περαιτέρω ότι «*στην περίπτωση που νεότερος νόμος καταργεί / έρχεται σε σύγκρουση με κερτημένα δικαιώματα του προσωπικού που μεταφέρθηκε στο ΥΦΤ από τον ΚΟΤ, θα ζητείται σχετική γνωμάτευση από τη Νομική Υπηρεσία για να καθοριστεί του ποιου νόμου οι διατάξεις ισχύουν*».

Ως εκ των πιο πάνω, το θέμα για το Υφυπουργείο θεωρείται λήξαν.

4.15 Καταβολή επιχορήγησης ύψους €260.000 σε ιδιωτική εταιρεία για τη διοργάνωση δύο τουρνουά γκολφ

Από την εξέταση του περιεχομένου της ειδικής έκθεσης έχουμε διαπιστώσει ότι δεν αποτυπώνονται ξεκάθαρα, ουσιώδη ζητήματα που αφορούν το συγκεκριμένο θέμα, τα οποία είχαν αναλυθεί εκτενώς στις δύο επιστολές μας με ημερ. 30.12.2020 και 28.1.2021. Ως αποτέλεσμα, από την έκθεση δεν μπορεί να δοθεί πλήρης και ορθή εικόνα. Κρίνουμε, συνεπώς, απολύτως αναγκαίο να τα επαναλάβουμε συνοπτικά.

Καταρχήν, στην έκθεση δεν γίνεται καμιά αναφορά στη διαδικασία που ακολούθησε το Υφυπουργείο για την έγκριση και την καταβολή της χορηγίας, εκτός από αποσπασματικές αναφορές. Η όλη διαδικασία αναλύθηκε εκτενώς και συγκεκριμένα, ειδικά στην επιστολή μας με ημερ. 28.1.2021.

Ενδεικτικά, η αναφορά ότι επιχορηγήθηκε ολόκληρο το ποσό εξόδων του τουρνουά δεν είναι ορθή αφού τα συνολικά έξοδα της διοργάνωσης ήταν λιγότερα από αυτά που επιχορηγήθηκαν, ενώ σε αυτό το ποσό δεν περιλαμβάνονταν άλλα έξοδα όπως προβολής, τα οποία το Υφυπουργείο είχε καθορίσει ρητά εξ αρχής ότι δεν επρόκειτο να επιχορηγήσει. Επίσης, όπως ήδη αναφέραμε στις δύο επιστολές μας με ημερ. 30.12.2020 και 28.1.2021,

για την επιλογή των εξόδων που κάλυψε τελικά η χορηγία ακολουθήθηκε συγκεκριμένη μεθοδολογία, η οποία αναλύεται λεπτομερώς στις δύο επιστολές μας, για την οποία, ωστόσο, δεν γίνεται καμιά αναφορά στην ειδική έκθεση της Υπηρεσίας σας. Επαναλαμβάνεται ενδεικτικά, ότι, για επιβεβαίωση της πραγματοποίησης από μέρους του τουριστικού κέντρου-αθλητικού καταλύματος των εργασιών που ενέπιπταν στα έξοδα που είχε καθορίσει το Υφυπουργείο ότι θα κάλυπτε η χορηγία, αντιπροσωπεία του Υφυπουργείου πραγματοποίησε επιτόπια επίσκεψη και ζητήθηκε η συνδρομή του ΚΟΑ και της κυπριακής ομοσπονδίας γκολφ. Επαναλαμβάνεται ότι στην αντιπροσωπεία του Υφυπουργείου έλαβε μέρος και ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Λογιστικής και Οικονομικής Διαχείρισης, για τον οποίο η Υπηρεσία σας στην έκθεσή της εξακολουθεί να κάνει αναφορά για μια θέση την οποία διατύπωσε αρχικά επί του συνολικού κόστους της διοργάνωσης.

Δεύτερο, στην έκθεση δεν γίνεται αναφορά στα οφέλη που αποκόμισε η Κύπρος από την πραγματοποίηση των τουρνουά καθώς και στο ότι, εάν δεν παραχωρείτο η χορηγία, η διοργάνωση δεν θα γινόταν στην Κύπρο, με αποτέλεσμα αυτά τα πλεονεκτήματα να μην είχαν αποκομιστεί. Κατ' επέκταση, η Υπηρεσία σας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει τη συγκεκριμένη διοργάνωση ως εάν να είναι μια συνηθισμένη εκδήλωση, η οποία έπρεπε απαραίτητως να χρηματοδοτηθεί με βάση τα Σχέδια Κινήτρων του Υφυπουργείου, και ως εάν να μην χρειαζόταν η χώρα μια τέτοια προβολή, εν μέσω μάλιστα μιας καταστροφικής χρονιάς για τον κυπριακό τουρισμό λόγω της πανδημίας. Με άλλα λόγια, ουσιαστικά ισχυρίζεστε ότι το Υφυπουργείο πρέπει να διαχειρίζεται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, μικρές διοργανώσεις των 5000 θεατών και παγκόσμιας εμβέλειας διοργανώσεις που αποφέρουν στο νησί μας πολλαπλά οφέλη όπως την προβολή τους από διεθνή κανάλια με τεράστιο αριθμό θεατών ημερησίως.

Το συμπέρασμα αυτό συνάγεται από συγκεκριμένες αναφορές που περιέχονται στην έκθεση, καθώς και με βάση το γεγονός ότι στην έκθεση δεν γίνεται καμιά αναφορά σε συγκεκριμένα δεδομένα και αναφορές, που είχαμε περιλάβει στην επιστολή μας με ημερ. 28.1.2021, όπως τα ακόλουθα:

«Τα Σχέδια Κινήτρων του Υφυπουργείου για την επιχορήγηση εκδηλώσεων και δράσεων που πραγματοποιούνται, μεταξύ άλλων από ιδιωτικούς φορείς, χρησιμοποιούν εξειδικευμένες φόρμουλες οι οποίες λαμβάνουν υπόψη συγκεκριμένους παράγοντες με κυριότερο ότι η εκδήλωση ή το γεγονός μπορεί να συνδράμει στην προσέλευση τουριστών και, κατ' επέκταση, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Στην προκειμένη περίπτωση, ο υπολογισμός του ποσού επιχορήγησης με βάση τη συγκεκριμένη μαθηματική φόρμουλα ήταν απολύτως αναμενόμενο να οδηγήσει σε χαμηλό ποσοστό επιχορήγησης αφού, λόγω των περιορισμών που δημιουργεί η πανδημία, η προσέλευση τουριστών περιελάμβανε μόνο τους αθλητές, το βοηθητικό προσωπικό κ.α., που θα συμμετείχαν στη διοργάνωση, οι οποίοι καταγράφονται αναλυτικά στην προηγούμενη επιστολή μας.

Φρονούμε, όμως, ότι δεν είναι ορθό να γίνεται αξιολόγηση του συγκεκριμένου γεγονότος, τόσο για σκοπούς υπολογισμού του ύψους χρηματοδότησης αλλά και γενικότερα, ως εάν να πρόκειται για ένα απλό γεγονός που θα έπρεπε να επιχορηγηθεί με βάση για παράδειγμα το βαθμό συνδρομής του σε εισροές τουριστών και στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, παραγνωρίζοντας τα μοναδικά, πολυσχιδή και σημαντικά οφέλη που δημιουργούσε σε άλλους τομείς η πραγματοποίηση για πρώτη φορά μιας τόσο μεγάλης αθλητικής διοργάνωσης στην Κύπρο. Τα εν λόγω οφέλη καταγράφηκαν λεπτομερώς στην

προηγούμενη μας επιστολή, χωρίς όμως να φαίνεται ότι αυτά να έχουν ληφθεί υπόψη από την Υπηρεσία σας στον καταρτισμό της έκθεσης».

Τρίτο, το Υφυπουργείο διαφωνεί με τη θέση της Υπηρεσίας σας ότι η «Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερ. 15.3.2019, με την οποία εγκρίθηκαν συγκεκριμένα κριτήρια για τις χορηγίες που παραχωρούνται από το Υφυπουργείο Τουρισμού, θεωρούμε σημαντικό πως το όλο σκεπτικό της Απόφασης ήταν η θέσπιση εξειδικευμένων κριτηρίων για σκοπούς διαφάνειας» και ότι αυτή αποκλείει οποιοσδήποτε άλλες δράσεις από την παραχώρηση χορηγιών από τη στιγμή που αυτές πληρούν τα κριτήρια που καθορίζει η συγκεκριμένη Απόφαση.

Τέταρτο, στην έκθεση δεν γίνεται αναφορά στους λόγους που το Υφυπουργείο δεν απευθύνθηκε στον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων. Παραθέτουμε συνοπτικά στη συνέχεια όσα σχετικά αναφέρονται για το θέμα στις επιστολές μας με ημερ. 30.12.2020 και 28.1.2021.

Το Άρθρο 87 (πρώην Άρθρο 92) της Συνθήκης ΕΚ ορίζει ότι είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά «οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές». Με βάση το Νόμο, μια ενίσχυση συνιστά κρατική ενίσχυση όταν πληροί όλες τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- (α) Αφορά μεταφορά Κρατικών Πόρων
- (β) Συνιστά οικονομικό όφελος για το δικαιούχο
- (γ) Στηρίζεται στην επιλεκτικότητα
- (δ) Δημιουργεί νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού σε βαθμό επηρεασμού των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όπως αναφέραμε στις επιστολές μας με ημερ. 30.12.2020 και 28.1.2021, το Υφυπουργείο δεν είχε απευθυνθεί στον Έφορο Κρατικών Ενισχύσεων προκειμένου να αξιολογήσει κατά πόσο η παραχώρηση της χορηγίας συνιστά καταρχήν κρατική ενίσχυση και κατά δεύτερο εάν αυτή αποτελεί συμβατή κρατική ενίσχυση για τους πιο κάτω λόγους:

(α) το κύριο όφελος από τη διοργάνωση θα το αποκομίζε η Κύπρος. Τα οφέλη που έχει αποκομίσει η Κυπριακή Δημοκρατία από την πραγματοποίηση της τουρνουά επεξηγούνται αναλυτικά στις επιστολές μας με ημερ. 30.12.2020 και 28.1.2021.

(β) το Υφυπουργείο αποφάσισε να επιχορηγήσει αποκλειστικά τα έξοδα για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης διοργάνωσης, τα οποία αφορούσαν κατά κύριο λόγο την πλήρωση των προδιαγραφών που καθόρισε ο PGA τόσο για τη διοργάνωση των τουρνουά όσο και την ικανοποίηση των όρων των υγειονομικών πρωτοκόλλων

(γ) από την κρατική χορηγία δεν επρόκειτο να δημιουργηθεί οποιαδήποτε επίπτωση στις ενδοεθνικές συναλλαγές αφού τα τουρνουά θα διεξάγονταν χωρίς θεατές, άρα δεν επρόκειτο η χορηγία να οδηγήσει στην προσέλκυση τουριστών στη συγκεκριμένη τουριστική μονάδα, οι οποίοι υπό άλλες συνθήκες θα κατευθύνονταν σε τουριστικές μονάδες της Κύπρου ή άλλων κρατών μελών. Σε ότι αφορά την ύπαρξη ενδεχόμενης στρέβλωσης του ανταγωνισμού από την προσέλκυση των συμμετεχόντων στο τουρνουά,

θα πρέπει να επαναληφθεί ότι η Κύπρος και το συγκεκριμένο κατάλυμα και αθλητικό κέντρο επιλέγηκε από τη διοργανώτρια αρχή πριν τεθεί ζήτημα για παραχώρηση χορηγίας, για λόγους οι οποίοι δεν είχαν με την παραχώρηση της κρατικής χορηγίας (οι λόγοι αυτοί αναλύονται εκτενώς στις επιστολές μας με ημερ. 30.12.2020 και 28.1.2021). Κατά συνέπεια, η παραχώρηση της χορηγίας δεν αποτέλεσε παράγοντα για επιλογή του συγκεκριμένου καταλύματος και αθλητικού κέντρου, και κατ' επέκταση δεν οδήγησε σε οποιαδήποτε νόθευση του ελεύθερου ανταγωνισμού στην ΕΕ, η οποία, μάλιστα, τη δεδομένη στιγμή δεν λειτουργούσε ως περιοχή με ελεύθερο ανταγωνισμό και ανεμπόδιστες διασυνοριακές συναλλαγές λόγω των μέτρων που λαμβάνονταν διεθνώς για περιορισμό της πανδημίας, τα οποία επηρέαζαν κατά κύριο λόγο, άμεσα ή έμμεσα τον τουριστικό τομέα αφού στόχευαν στην παρεμπόδιση της διακίνησης των ανθρώπων προκειμένου να περιοριστεί ο κίνδυνος διασποράς του κορωνοϊού. Στις δύο επιστολές μας διευκρινίστηκε ακόμα ότι το Υφυπουργείο θα επιχορηγούσε τη διοργάνωση σε όποιο μέρος της Κύπρου και να γινόταν.

Για τους λόγους που αναφέραμε πιο πάνω, κρίνουμε ότι η χορηγία δε συνιστά κρατική ενίσχυση όπως αυτή ορίζεται στον «Περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμο του 2001 (30(I)/2001)». Εν πάση περιπτώσει, όμως, κατόπιν της σχετικής σύστασης της Υπηρεσίας σας, το Υφυπουργείο θα επικοινωνήσει με το Γραφείο του Εφόρου Κρατικών Ενισχύσεων προκειμένου να πληροφορηθεί κατά πόσο η χορηγία που παραχωρήθηκε συνιστά κρατική ενίσχυση και, σε περίπτωση θετικής απάντησης, κατά πόσο αυτή αποτελεί συμβατή ή μη συμβατή κρατική ενίσχυση με βάση τη σχετική νομοθεσία, καθώς και τις ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβεί το Υφυπουργείο σε αυτή την περίπτωση.

Επαναλαμβάνεται, ότι το Υφυπουργείο δεν μπορεί να κατανοήσει τι προσφέρουν στη διαφάνεια, την οποία επικαλείται η Υπηρεσία σας στην έκθεση και γιατί χρειάζεται, από τη στιγμή μάλιστα που η Υπηρεσία σας δεν έχει καταλήξει σε κάτι μεμπτό, η συμπερίληψη αναφοράς στην έκθεση, η οποία περιλαμβάνεται τόσο στη σύνοψη όσο και στο κυρίως κείμενο, ότι *«Σημειώνεται χάριν διαφάνειας ότι ο εν λόγω διευθυντής της εταιρείας είναι συγγενής πρώτου βαθμού με πρόσωπο που είναι εξ αγχιστείας συγγενής πρώτου βαθμού με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι ουδέν στοιχείο έχει περιέλθει στην αντίληψη μας που να δεικνύει οποιαδήποτε παρέμβαση του ίδιου του Προέδρου του Δημοκρατίας στην υπόθεση αυτή»*.

Τέλος, το Υφυπουργείο θεωρεί εντελώς άστοχο το σχόλιό σας ότι *«θεωρούμε απαραίδεκτο να επιχορηγήσει το Υφυπουργείο το 100% των επιλέξιμων δαπανών κάποιας διοργάνωσης...»*. Προφανώς, δεν έχετε αντιληφθεί το μέγεθος της διοργάνωσης, ούτε τα τεράστια έξοδα πραγματοποίησής της, ούτε ότι καμιά εταιρεία στην Κύπρο δε θα μπορούσε να καλύψει αυτά τα έξοδα, εν μέσω πανδημίας. Προφανώς, επίσης, δεν έχετε αντιληφθεί ότι το 2020 η τουριστική βιομηχανία της χώρας έχει υποστεί μείωση εσόδων της τάξης του 90%, κάτι το οποίο φυσιολογικά καθιστά αδύνατη τη διεξαγωγή διοργανώσεων, χωρίς τη σημαντική στήριξη από μέρους του Υφυπουργείου, η οποία βεβαίως αποφασίζεται μετά από ενδελεχή και σοβαρή αξιολόγηση της σημαντικότητάς της αποκλειστικά για τη χώρα μας.

Παράρτημα – Καθυστερημένα τέλη ελλιμενισμού στη μαρίνα Λάρνακας, που εκκρεμούν για μεγάλο χρονικό διάστημα

Αναφέρονται στο Παράρτημα πολλές ενέργειες, στις οποίες έχει προβεί το Υφυπουργείο, για είσπραξη των τελών ελλιμενισμού στη μαρίνα Λάρνακας, που εκκρεμούν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Σε ότι αφορά επιμέρους ζητήματα, σημειώνεται ότι το σκάφος MMM έχει εξοφλήσει ολόκληρο το οφειλόμενο ποσό ύψους περίπου €30,000.